

Uchwała Nr XXXVIII/289/10

Rady Gminy Somonino

z dnia 30.09.2010r.

**zmieniająca uchwały w sprawie zatwierdzenia planów odnowy miejscowości
Somonino, Ostrzyce, Egiertowo, Hopowo**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591, z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271 i Nr 214, poz. 1806, z 2003 r. Nr 80, poz. 717 i Nr 162, poz. 1568, z 2004 r. Nr 102, poz. 1055, Nr 116, poz. 1203 i Nr 167, poz. 1759, z 2005 r. Nr 172, poz. 1441 i Nr 175, poz. 1457, z 2006 r. Nr 17, poz. 128 i Nr 181, poz. 1337, z 2007 r. Nr 48, poz. 327, poz. 138, poz. 974 i Nr 173, poz. 1218, z 2008 r. Nr 180, poz. 1111 i Nr 223, poz. 1458, 2009 r. Nr 52, poz. 420 i Nr 157, poz. 1241 oraz z 2010 r. Nr 28, poz. 142 i 146 i Nr 40, poz. 230) w związku z §10 ust. 2 pkt 2 lit. b Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 14 lutego 2008 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (Dz. U. Nr 38, poz. 220 i Nr 156, poz. 974 oraz z 2010r. Nr 65, poz. 417).

Rada Gminy Somonino uchwala, co następuje:

§1

1) W uchwale Nr XXIX/218/09 Rady Gminy Somonino z dnia 15.10. 2009 r. w sprawie zatwierdzenia planów odnowy miejscowości Somonino, Ostrzyce, Egiertowo, Hopowo i Kaplica zmienionej uchwałami Rady Gminy Somonino Nr XXXV/262/10 z dnia 28.04.2010, oraz Nr XXXVI/281/10 z dnia 15.06.2010, §1 otrzymuje brzmienie:

„1. Zatwierdza się Plan Odnowy Miejscowości Somonino na lata 2009-2016 przyjęty przez zebranie wiejskie uchwałą z dnia 15 września 2010 r. stanowiący załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

2. Zatwierdza się Plan Odnowy Miejscowości Ostrzyce na lata 2009-2016 przyjęty przez zebranie wiejskie uchwałą z dnia 16 września 2010 r. stanowiący załącznik nr 2 do niniejszej uchwały.

3. Zatwierdza się Plan Odnowy Miejscowości Egiertowo na lata 2009-2016 przyjęty przez zebranie wiejskie uchwałą z dnia 17 września 2010 r. stanowiący załącznik nr 3 do niniejszej uchwały.

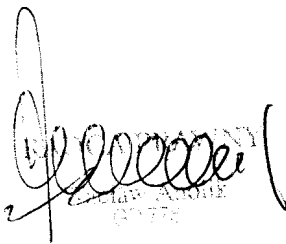
4. Zatwierdza się Plan Odnowy Miejscowości Hopowo na lata 2009-2016 przyjęty przez zebranie wiejskie uchwałą z dnia 20 września 2010 r. stanowiący załącznik nr 4 do niniejszej uchwały.”

§2

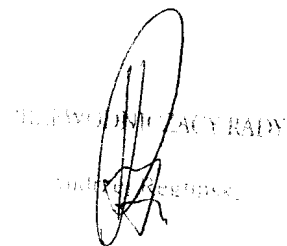
Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi.

§3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Handwritten signature of the Mayor, with a faint official stamp visible underneath.

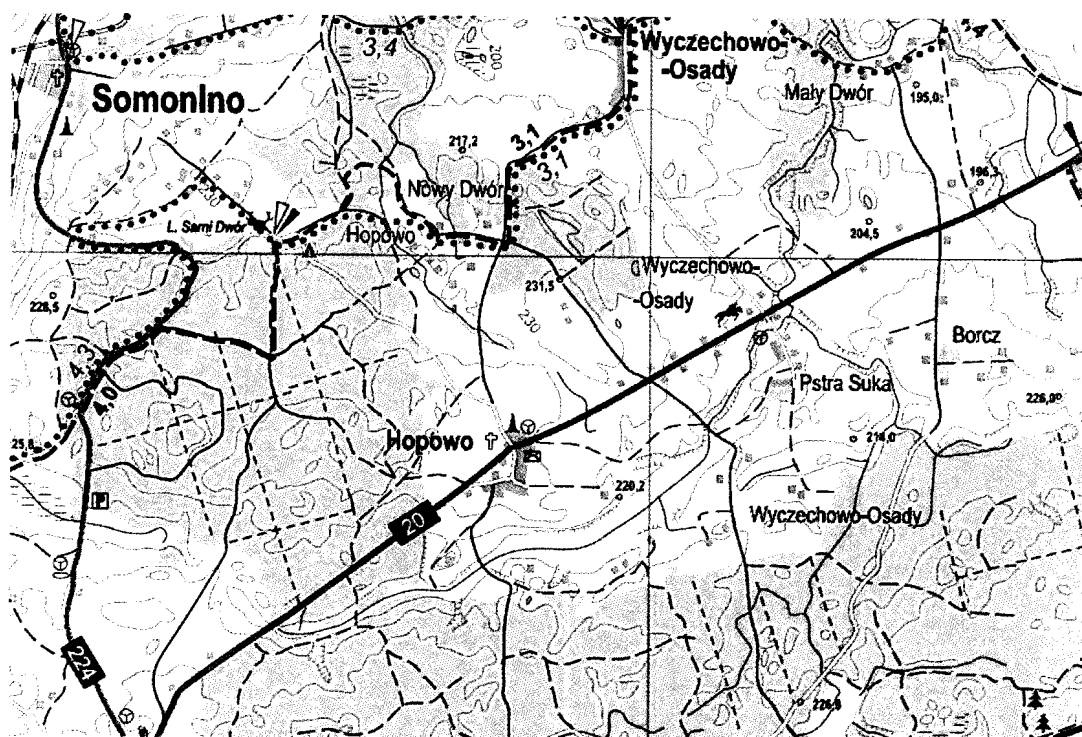
Official stamp of the Village Council (Rada Wiejska) and a handwritten signature. The stamp text includes "RADA WIEJSKA" and "Miejscowość: Hopowo".

Gmina Somonino

Plan Odnowy Miejscowości

Hopowo

na lata 2009 - 2016

Hopowo, 2010 r.

Opracowanie przygotowane na zlecenie:

Urzędu Gminy Somonino
ul. Ceynowy 21
83-314 Somonino

przez:

Doradztwo Strategiczno – Inwestycyjne „PROGRESS”
Jarosław Zielonka
ul. Mściwoja II 36a/7
83-300 Kartuzy

PRZEWODNICZĄCY RADY
Jarosław Zielonka

SPIS TREŚCI

I. WSTĘP.	4
II. CHARAKTERYSTYKA GMINY SOMONINO.	5
II.1. POŁOŻENIE.	5
II.2. SFERA SPOŁECZNA	11
II.3. SFERA GOSPODARCZA.	13
III. CHARAKTERYSTYKA MIEJSCOWOŚCI HOPOWO.	16
III.1. POŁOŻENIE MIEJSCOWOŚCI, PRZYNALEŻNOŚĆ ADMINISTRACYJNA, POWIERZCHNIA, LICZBA LUDNOŚCI.	16
III.2. HISTORIA MIEJSCOWOŚCI ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM WYDARZEŃ MAJĄCYCH WPŁYW NA POWSTANIE UKŁADU PRZESTRZENNEGO.	18
III.3. OKREŚLENIE PRZESTRZENNEJ STRUKTURY MIEJSCOWOŚCI.	19
IV. INWENTARYZACJA ZASOBÓW SŁUŻĄCYCH ODNOWIE MIEJSCOWOŚCI.	21
IV.1. WALORY NATURALNE.	21
IV.2. SFERA SPOŁECZNA	24
IV.3. OPIS I CHARAKTERYSTYKA OBSZARÓW O SZCZEGÓLNYM ZNACZENIU DLA ZASPOKOJENIA POTRZEB MIESZKAŃCÓW.	27
IV.4. GOSPODARKA.	27
IV.5. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	29
V. MOCNE I SŁABE STRONY.	31
VI. OPIS PLANOWANYCH ZADAŃ INWESTYCYJNYCH I PRZEDSIĘWZIĘĆ AKTYWIZUJĄCYCH SPOŁECZNOŚĆ LOKALNĄ W OKRESIE CO NAJMNIEJ 7 LAT OD DNIA PRZYJĘCIA PLANU ODNOWY MIEJSCOWOŚCI, W KOLEJNOŚCI WYNIKAJĄCEJ Z PRZYJĘTYCH PRIORYTETÓW ROZWOJU MIEJSCOWOŚCI Z PODANIEM SZACUNKOWYCH KOSZTÓW ICH REALIZACJI.	32
VII. POŁĄCZENIE Z INNYMI PROGRAMAMI.	37
VIII. SPIS TABEL.	38
IX. SPIS RYSUNKÓW.	39

I. WSTĘP.

Przystąpienie Polski do Unii Europejskiej stworzyło dla naszego kraju szereg dodatkowych możliwości rozwoju zarówno w wymiarze społecznym jak i gospodarczym mających charakter tak bezpośrednich korzyści finansowych jak i pośrednich możliwości korzystania z zalet wspólnego rynku. Jednocześnie proces integracji i sama możliwość skorzystania z jej dobrodziejstw wymusiła spełnienie pewnych standardów i norm formalnych co przejawia się także w procesie realizacji projektów współfinansowanych ze środków funduszy pomocowych UE.

Niniejszy dokument został opracowany dla gminy Somonino jako strategia rozwoju miejscowości Hopowo, wyznaczająca kierunki i cele jej rozwoju na lata 2009 – 2016. Jednocześnie Plan ma charakter i jest dostosowany do wymagań Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007 – 2013, Osi 3 – Działania „Odnowa i rozwój wsi” którego celem jest poprawa jakości życia na obszarach wiejskich przez zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców wsi oraz promowanie obszarów wiejskich. W ramach tego działania wspierane będą projekty o charakterze lokalnym których zasadność realizacji wynika z dokonanej diagnozy stanu obecnego i przyjętych perspektyw rozwoju danej miejscowości.

Powstanie przedmiotowego dokumentu miało charakter uspołeczniony i odbywało się przy aktywnym udziale społeczności lokalnej – mieszkańców miejscowości Hopowo. W pracach nad Planem – w ich koordynacji i konsultacjach – brali udział także eksperci zewnętrzni mający wiedzę i doświadczenie w planowaniu strategicznym. Prace nad Planem były konsultowane w trakcie 2 spotkań wiejskich z mieszkańcami Hopowa oraz z władzami gminy Somonino i pracownikami Urzędu Gminy merytorycznie odpowiedzialnymi za planowanie strategiczne i realizację projektów z funduszy UE na terenie gminy. Sporządzona na tej podstawie diagnoza stanu obecnego, analiza SWOT oraz lista najważniejszych dla miejscowości inwestycji do realizacji na najbliższe lata powstała w oparciu o analizę ankiet przeprowadzonych wśród mieszkańców Hopowa oraz dyskusji jakie miały miejsce w trakcie spotkań społeczności wiejskiej. Tym samym dołożono wszelkich starań aby zapisy dokumentu odzwierciedlały interesy zarówno mieszkańców Hopowa jak i władz gminy a jednocześnie były zgodne z zasadami prawa i założeniami idei zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich.

II. CHARAKTERYSTYKA GMINY SOMONINO.

II.1. POŁOŻENIE.

Gmina Somonino położona jest w środkowej części województwa pomorskiego, w powiecie kartuskim, na terenie Kaszubskiego Parku Krajobrazowego, u stóp wzniesień zwanych Wzgórzami Szymbarskimi. Gmina Somonino graniczy:

- od północy z gminą miejsko – wiejską Kartuzy,
- od północnego-wschodu z gminą miejsko – wiejską Żukowo,
- od zachodu z gminą wiejską Stężyca,
- od wschodu z gminą Przywidz,
- od południa z gminami: Nowa Karczma i Kościerzyna.

Gmina Somonino jest 6 co do wielkości gminą powiatu kartuskiego i zajmuje łączną powierzchnię 11 227 ha. Gmina liczy ogółem 16 sołectw: Borcz, Egiertowo, Goręczyno, Hopowo, Kamela, Kaplica, Ostrzyce, Piotrowo, Połęczyno, Ramleje, Rąty, Rybaki, Sławki, Somonino, Starkowa Huta, Wyczechowo oraz 20 miejscowości. Siedzibą władz gminy jest wieś Somonino położona nad rzeką Radunią.

Z większych miast znajdujących się w pobliżu Somonina wymienić należy:

- Aglomerację Trójmiejską – w odległości 50 km,
- Kościerzyna – w odległości 20 km,
- Kartuzy – w odległości 6 km,
- Żukowo – w odległości 20 km.

Rys 1. Położenie administracyjne gminy Somonino w województwie.

Źródło: Drogowy Atlas Polski, Forum, Warszawa, 2006 r.

Pod względem fizyczno – geograficznym gmina Somonino położona jest:

- w mezoregionie fizycznogeograficznym Pojezierze Kaszubskie, w kilku mikroregionach,

- w systemie zlewni Martwej Wisły – w tym w zlewni Motławy – w tym w zlewni Raduni,
- w systemie zlewni Wisły – w tym w zlewni Wierzycy (południowa część gminy), w tym również w zlewni Wietcisy,
- częściowo w granicach Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 111 „Subniecka Gdańska” – wiek utworów wodonośnych to kreda, a średnia głębokość ujęć to 150 m,
- w sąsiedztwie Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 116 „Gołębiewo” (międzymorenowy) według dokumentacji hydrogeologicznej z 1997 r.; granica GZWP nr 116 przebiega na południe od granicy gminy w sąsiedztwie wsi Połęczyno,
- w strefach źródliskowych Wierzycy i Wietcisy oraz cieków będących dopływami Raduni,
- w obszarze węzłowym Pojezierza Kaszubskiego (z kilkoma biocentrami) w sieci ekologicznej ECONET-Polska; w hierarchii sieci ekologicznej jest to obszar o randze najwyższej,
- częściowo w – Kaszubskim Parku Krajobrazowym i jego otulinie, Kartuskim Obszarze Chronionego Krajobrazu i Obszarze Chronionego Krajobrazu Doliny Raduni, gdzie obowiązują ustalenia Rozporządzenia Nr 11/98 Wojewody Gdańskiego z dnia 3 września 1998 r. zmieniające Rozporządzenie Nr 5/94 z dnia 8 listopada 1994 r. w sprawie wyznaczenia obszarów chronionego krajobrazu, określenia granic parków krajobrazowych i wyznaczenia (utworzenia) wokół nich otulin oraz wprowadzenia obowiązujących w nich zakazów i ograniczeń; dla KPK obowiązują dodatkowo ustalenia „Planu ochrony Kaszubskiego Parku Krajobrazowego” zatwierdzone Rozporządzeniem Nr 12/98 Wojewody Gdańskiego z dnia 3 września 1998 r.; w planie ochrony KPK znajdują się również zapisy odnośnie otuliny o charakterze postulatów,
- częściowo w pośredniej strefie ochronnej ujęcia wody powierzchniowej „Straszyn” z rzeki Raduni, gdzie obowiązywały do dnia 6.08.2003 r. ustalenia decyzji Wojewody Gdańskiego 0-V-7226/1/93 z dnia 06.08.1993 r.

W gminie Somonino dominują następujące typy środowiska przyrodniczego:

- wysoczyzna morenowa (falista i pagórkowata strefa marginalna) z roślinnością pól uprawnych z glebami brunatnymi wyługowanymi i glebami płowymi (pseudobielicowe), w podłożu z glinami, piaskami gliniastymi i piaskami na glinie; woda i materia dostarczane są z atmosfery; dominuje spływ wody i jej ograniczone wsiąkanie oraz tranzyt materii ku terenom niżej położonym; energia słoneczna akumulowana jest głównie w roślinach i w glebie,
- równiny sandrowe z roślinnością pól uprawnych z glebami bielicowymi i rdzawymi, w podłożu z piaskami i żwirami; dominuje tu wsiąkanie wody w podłoże oraz występuje umiarkowany tranzyt wody i materii ku terenom niżej położonym; energia słoneczna akumulowana jest głównie w roślinach i w glebie,

- wysoczyzna morenowa (wały moren spiętrzonych, falista i pagórkowata strefa marginalna) ze zbiorowiskami leśnymi, z glebami brunatnymi wylugowanymi i glebami płowymi (pseudobielicowe), w podłożu z glinami, piaskami gliniastymi i piaskami na glinie; woda i materia dostarczane są z atmosfery; dominuje tu retencja wody i jej parowanie w zależności od uśłonecznienia.

Do najważniejszych zasobów środowiska przyrodniczego gminy Somonino należą:

- lasy – zajmują 36% pow. gminy; lasy prywatne zajmują 13% łącznej pow. lasów; lasy ochronne stanowią 15% łącznej pow. lasów; lasy posiadają duże i średnie potencjały – faunistyczny, florystyczny, produkcji tlenu i regeneracji powietrza oraz retencji wody; powierzchniowo dominują ubogie lasy bukowe i bukowo-dębowe oraz nasadzenia drzew szpilkowych w wieku powyżej 40 lat,
- zarośla i szuwary – występują w rynnach polodowcowych, w zagłębieniach wytopiskowych, wzdłuż jezior, cieków, na torfowiskach i mokradłach – o dużych i średnich potencjałach faunistycznym, florystycznym, produkcji tlenu i regeneracji powietrza,
- ciągi drzew krzewów, grupy drzew – występujące w rozproszeniu, szczególnie wzdłuż cieków, dróg i linii kolejowej – o średnich potencjałach faunistycznym, florystycznym, produkcji tlenu i regeneracji powietrza,
- roślinność parków w Borczu i Wyczechowie oraz starych cmentarzy – o średnich potencjałach faunistycznym, florystycznym, produkcji tlenu i regeneracji powietrza,
- jeziora – Trzebno, Rąty, Połęczyńskie, Piotrowskie, Ostrzyckie (przy granicy gminy) oraz małe jeziora i stawy bez nazwy – o dużych i średnich potencjałach faunistycznym i florystycznym oraz o bardzo dużym i dużym potencjale retencji wody,
- rzeki – Radunia (z jazem zastawkowym w Ostrzycach z wahaniami piętrzenia 0,5 m i średnim przepływem 1,6 m³/s), Wietcisa, Wierzyca; rzeki mają charakter potoków podgórskich o bardzo dużym i dużym potencjale faunistycznym, szczególnie w zakresie ichtiofauny, występuje tu m.in. głowacz białopłetwy, pstrąg potokowy i ciernik oraz gatunki chronione – strzebla potokowa, strzebla błotna, śliz, różanka i koza; z ssaków występuje tu przede wszystkim wydra,
- pozostałe ciekі – o średnim potencjale faunistycznym,
- strefy źródliskowe Wierzy i Wietcisy oraz cieków będących dopływami Raduni; występują w sąsiedztwie działów wodnych – o dużym potencjale retencji wody,
- torfowiska wysokie, przejściowe i niskie z mokradłami oraz glebami torfowymi i mułowo-torfowymi do zachowania – tereny te stanowią ważne korytarze, ciągi i węzły ekologiczne o bardzo dużym i dużym potencjale retencji wody oraz bardzo dużych, dużych i średnich potencjałach faunistycznym i florystycznym,

- 4 biocentra (obecność fauny i flory o znaczeniu europejskim) z licznymi stanowiskami, ostojami i występowaniem chronionych roślin i zwierząt – **Jar Rzeki Raduni** z żyzną i ubogą buczyną, podgórskim łągiem jesionowym, grądem zboczowym oraz liczne stanowiska rzadkich gatunków, w tym storczyków, stwierdzono występowanie bociana czarnego i ostoję bielika, **Torfowiska koło Bernardówki** z borem bagiennym i torfowiskiem wysokim, **Jeziora Raduńsko-Ostrzyckie i okolice, Torfowiska wysokie koło Somonina, Bór koło Borcza, Południowy skraj Kaszubskiego Parku Krajobrazowego** (lasy sosnowe i liczne torfowiska),
- gleby gruntów rolnych w III klasie bonitacyjnej – o dużym potencjale rolniczym; niewielkie tereny około 3 % gruntów rolnych w gminie,
- złoża kopalin udokumentowane – średni potencjał surowcowy – część złoża „Bernardyna”, piaski różnoziarniste ze żwirem, wydana koncesja do 29.09.2016 r. dla firmy „Orion”, działka nr 34/10 w Somoninie (część złoża w Kiełpinie, gm. Kartusy); pow. całego obszaru i terenu górniczego wynosi odpowiednio 1, 8672 ha i 2,519 ha.

Ochrona przyrody (związana z dużą bioróżnorodnością), krajobrazu naturalnego i środowiska w gminie Somonino dotyczy następujących terenów i obiektów:

- Kaszubski Park Krajobrazowy – 12 % pow. gminy, gdzie obowiązują ustalenia Rozporządzenia Nr 11/98 Wojewody Gdańskiego z dnia 3 września 1998 r. zmieniające Rozporządzenie Nr 5/94 z dnia 8 listopada 1994 r. w sprawie wyznaczenia obszarów chronionego krajobrazu, określenia granic parków krajobrazowych i wyznaczenia (utworzenia) wokół nich otulin oraz wprowadzenia obowiązujących w nich zakazów i ograniczeń; obowiązują dodatkowo ustalenia „Planu ochrony Kaszubskiego Parku Krajobrazowego” zatwierdzone Rozporządzeniem Nr 12/98 Wojewody Gdańskiego z dnia 3 września 1998 r.,
- otulina Kaszubskiego Parku Krajobrazowego – część gminy, gdzie obowiązują ustalenia Rozporządzenia Nr 11/98 Wojewody Gdańskiego z dnia 3 września 1998 r. zmieniające Rozporządzenie Nr 5/94 z dnia 8 listopada 1994 r. w sprawie wyznaczenia obszarów chronionego krajobrazu, określenia granic parków krajobrazowych i wyznaczenia (utworzenia) wokół nich otulin oraz wprowadzenia obowiązujących w nich zakazów i ograniczeń; w „Planie ochrony Kaszubskiego Parku Krajobrazowego” zatwierdzonego Rozporządzeniem Nr 12/98 Wojewody Gdańskiego z dnia 3 września 1998 r. znajdują się również zapisy odnośnie otuliny o charakterze postulatów,
- Kartuski Obszar Chronionego Krajobrazu i Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Raduni – 20 % pow. gminy, gdzie obowiązują ustalenia Rozporządzenia Nr 11/98 Wojewody Gdańskiego z dnia 3 września 1998 r. zmieniające Rozporządzenie Nr 5/94

z dnia 8 listopada 1994 r. w sprawie wyznaczenia obszarów chronionego krajobrazu, określenia granic parków krajobrazowych i wyznaczenia (utworzenia) wokół nich otulin oraz wprowadzenia obowiązujących w nich zakazów i ograniczeń,

- Rezerwat przyrody – „Jar Rzeki Raduni” krajobrazowy (i florystyczny) o pow. 84,2 ha, w tym w gm. Somonino 14,96 ha,
- 2 zespoły przyrodniczo-krajobrazowe (w granicach KPK); część pow. zespołów znajduje się w gminie, a część w gminach sąsiednich; są to – Rynna Brodnicko-Kartuska, Rynna Dąbrowsko-Ostrzycka, gdzie obowiązują ustalenia „Planu ochrony KPK” i Rozporządzenia Nr 12/98 Wojewody Gdańskiego z dnia 3 września 1998 r. w sprawie zatwierdzenia „Planu ochrony KPK” oraz wyznaczenia w nim zespołów przyrodniczo-krajobrazowych,
- Pomniki przyrody, łącznie 9 – 2 głazy, 3 drzewa i 4 grupy drzew,
- Proponowane 88 pomników przyrody – 2 głazy i 86 drzew opisane w „Inwentaryzacji i waloryzacji przyrodniczej gminy Somonino” (1994),
- 4 projektowane użytki ekologiczne – 2 w „Planie ochrony KPK” – „Jezioro Rąty” i „Jezioro Piotrowskie z przyległymi mokradłami” (częściowo w gm. Somonino) oraz 2 w „Inwentaryzacji i waloryzacji przyrodniczej gminy Somonino” – „Nowy Dwór” i „Borcz”,
- Projektowany zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Ramleje” w „Inwentaryzacji i waloryzacji przyrodniczej gminy Somonino”,
- Projektowane powiększenie Przywidzkiego Obszaru Chronionego Krajobrazu,
- Obszary zgłoszone do europejskiej sieci Natura 2000 – Specjalne Obszary Ochrony (SOO), wytypowane na podstawie Dyrektywy Siedliskowej Unii Europejskiej (Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory)– Jeziora Raduńsko - Ostrzyckie, Jar Rzeki Raduni,
- Ostoje wg programu Corine (zachowanie dziedzictwa przyrodniczego Europy) – Jeziora Raduńsko - Ostrzyckie, Jar Rzeki Raduni, Borcz (ostoja ptaków),
- Korytarze i ciągi ekologiczne do zachowania
- Rynny polodowcowe, doliny rzeczne, zagłębienia wytopiskowe, torfowiska – konieczność ochrony przed zainwestowaniem,
- główne szlaki przemieszczania się zwierząt (przede wszystkim dużych ssaków) – konieczność ochrony przed zainwestowaniem i zabezpieczenie możliwości migracji zwierząt w poprzek dróg utwardzonych,
- Strefy źródliskowe cieków opisane w rozdz. „Zasoby środowiska przyrodniczego”,
- Główny Zbiornik Wód Podziemnych nr 111 „Subniecka Gdańska” (miasto i duża część gminy) – wiek utworów wodonośnych to kreda, a średnia głębokość ujęć to 150m;

dokumentacja hydrogeologiczna z 1996 r. wykazała, że nie ma konieczności ustanawiania obszaru ochronnego zbiornika,

- Pośrednia strefa ochronna ujęcia wody powierzchniowej „Straszyn” z rzeki Raduni, gdzie obowiązywały do dnia 6.08.2003 r. ustalenia decyzji Wojewody Gdańskiego 0-V-7226/1/93 z dnia 06.08.1993 r.,
- Punkty widokowe – „Jastrzębia Góra” (na granicy z gm. Kartuszy), „Trzebińska Góra” i inne; konieczność ochrony samego punktu widokowego i panoramy na kierunku patrzenia.

Ochrona krajobrazu kulturowego w gminie Somonino dotyczy:

- Obiektów wpisanych do rejestru zabytków
- Zespoły dworsko-parkowe w Borczu i Wyczechowie, kościół w Goręczynie, dom w Ostrzycach, dom i kuźnia w Hopowie,
- Obiektów archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków – cmentarzysko kurhanowe z kręgami kamiennymi z okresu wpływów rzymskich w Borczu, grodziska z wczesnego średniowiecza w Borczu, Piotrowie i Rątach, osada z wczesnego średniowiecza w Piotrowie, cmentarzysko kurhanowe z epoki brązu w Wyczechowie,
- Wsi o wysokich wartościach kulturowych i krajobrazowych – Piotrowo (w KPK), Goręczyno, Hopowo,
- Stref ochrony konserwatorskiej, ekspozycji i ochrony krajobrazu oraz ochrony i obserwacji archeologicznej, które należy wyznaczyć w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego; ustalenia w nich zawarte należy uwzględnić przy działaniach realizacyjnych,
- Trasy z ciągami widokowymi – droga kaszubska Brodnica Dolna – Ostrzyce – Wieżyca oraz odcinek Egiertowo – Rybaki,
- Projektowanego Parku Kulturowego Kartusko-Mirachowskiego.

II.2. SFERA SPOŁECZNA

Według danych GUS na koniec 2008 roku gminę Somonino zamieszkiwało w sumie 9 523 mieszkańców, z czego 51% stanowili mężczyźni, przez co wskaźnik feminizacji na terenie gminy sięgnął poziomu 97 K/100 M i był niższy od notowanego w skali całego powiatu kartuskiego (100 K/100 M). Gęstość zaludnienia w gminie sięgnęła w tym roku poziomu 85 mieszkańców/km² powierzchni co było także wielkością niższą od notowanej w skali całego powiatu (102 mieszkańców/km²).

Ogólne tendencje w zakresie rozwoju sfery społecznej w gminie są zbliżone z notowanymi w skali powiatu. Charakterystyczny dla obszaru gminy jest wyższy niż w powiecie przyrost naturalny na poziomie 13,00‰ (9,00‰ dla powiatu) oraz niski poziom liczby zawieranych małżeństw – 7,80‰ w skali roku (przy 8,10‰ dla powiatu).

Znacznie gorzej – i odmiennie niż ma to miejsce w skali powiatu – przedstawiała się natomiast w gminie sytuacja w zakresie salda migracji, które w 2007 roku było relatywnie niskie - na poziomie 0,94‰ przy wysokiej wartości notowanej w tym czasie dla całego powiatu (6,95‰).

Relatywnie korzystnie przedstawia się natomiast sytuacja w przypadku struktury wieku mieszkańców gminy gdzie notowany jest wysoki udział mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym – 28,9% i niższy niż np. w skali powiatu udział grupy mieszkańców w wieku poprodukcyjnym – 10,8% mieszkańców gminy. Relatywnie mniej korzystnie niż ma to miejsce w skali powiatu przedstawia się natomiast wskaźnik obciążenia demograficznego, według którego na 100 osób w wieku produkcyjnym w gminie przypada 65,80 osoby w wieku nieprodukcyjnym. Szczegółowe dane demograficzne dotyczące gminy i jej sytuacji na tle powiatu przedstawia tabela nr 1.

Tab 1. Charakterystyka demograficzna gminy Somonino na tle powiatu kartuskiego w 2007 roku.

Obszar	Liczba ludności	Ludność na 1 km ²	Kobiety na 100 mężczyzn	Małżeństwa na 1000 ludności	Przyrost naturalny na 1000 ludności	Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	Saldo migracji	Ludność w wieku przed.	Ludność w wieku prod.	Ludność w wieku poprod.
Gmina Somonino	9 523	85,00	97,00	7,80	13,00	65,80	0,94	28,90	60,30	10,80
Powiat kartuski	114 083	102	100,00	8,10	9,00	61,80	6,96	26,90	61,80	11,30

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

II.3. SFERA GOSPODARCZA.

Główną dziedziną gospodarki w gminie Somonino pozostaje rolnictwo. Tworzy je 770 gospodarstw rolnych o średniej powierzchni 9,5 ha z czego 580 gospodarstw to gospodarstwa większe niż 1 ha. Rolnictwo koncentruje się zarówno na produkcji zwierzęcej jak i roślinnej. Produkcja roślinna obejmuje uprawę zbóż oraz roślin okopowych i pastewnych. Produkcja zwierzęca – hodowlą bydła i trzody chlewnej, owiec oraz drobiu.

Drugą dziedziną gospodarki w Somoninie jest stale rozwijająca się turystyka. Według danych Urzędu Gminy funkcjonuje tu 10 sezonowych i 4 całoroczne ośrodki wypoczynkowe. Ponadto są także kwatery letniskowe i agroturystyczne. Jest strzeżone gminne kąpielisko. Łączna liczba miejsc noclegowych w Gminie sięga 1 100 miejsc, w tym:

- w pensjonatach - 258,
- kwaterach agroturystycznych - 105,
- kwaterach prywatnych - 75,
- na polach biwakowych 560.

Niewielki udział w gospodarce gminy ma także rzemiosło. Dobrze rozwinięta jest sieć handlowa, gorzej – usługowa. Brak np. usług szewskich, krawieckich. Większość mieszkańców gminy utrzymuje się z rolnictwa, część z turystyki, część utrzymuje się z pracy w drobnych zakładach rzemieślniczych, część zatrudniona jest w przemyśle drzewnym.

Według danych GUS w 2008 roku w gminie były zanotowane w sumie 602 podmioty gospodarcze co dawało wskaźnik rozwoju przedsiębiorczości na poziomie 63,21 podmiotów/1000 mieszkańców. Była to jednocześnie wielkość niższa od notowanej na terenie całego powiatu - gdzie wyniosła 82,84 podmiotów zarejestrowanych/1000 mieszkańców.

Wśród podmiotów zarejestrowanych w gminie 95,5% to firmy sektora prywatnego wśród których dominują przedsiębiorstwa działające jako osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (81,50% wszystkich podmiotów).

Tab 2. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze Regon wg sektorów własnościowych w 2008 roku.

Wyszczególnienie	J. m.	Gmina Somonino		Powiat Kartuski	
		Liczba	%	Liczba	%
Ogółem	jed.gosp.	602	100,00	9 451	100,00
Sektor publiczny					
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	jed.gosp.	27	4,48	292	3,09
Państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego ogółem	jed.gosp.	24	3,99	235	2,48
Przedsiębiorstwa państwowe	jed.gosp.	0	0	0	0
Spółki handlowe	jed.gosp.	0	0	5	0,05
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	jed.gosp.	0	0	0	0
Państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego, gospodarstwa pomocnicze	jed.gosp.	1	0,16	2	0,02

Sektor prywatny					
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	jed.gosp.	575	95,50	8 620	91,20
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	jed.gosp.	491	81,56	7 235	76,55
Spółki handlowe	jed.gosp.	26	4,32	502	5,31
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	jed.gosp.	9	1,49	96	1,01
Spółdzielnie	jed.gosp.	2	0,33	30	0,32
Fundacje	jed.gosp.	1	0,17	13	0,13
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	jed.gosp.	18	2,99	187	1,97

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Jednym z przejawów relatywnie niższego poziomu rozwoju przedsiębiorczości w gminie jest problem wysokiej stopy bezrobocia na tym terenie w tym bezrobocia ukrytego – mającego szczególnie duże znaczenie w gminach rolniczych o rozdrobnionej strukturze agrarnej. Według danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Gdańsku na koniec drugiego kwartału 2009 roku w gminie było oficjalnie zarejestrowanych 319 bezrobotnych czyli 3,34 % mieszkańców całej gminy. Była to wartość relatywnie wyższa od notowanej w skali powiatu gdzie wielkość tego wskaźnika wahała się w granicach 2,62 %. W strukturze bezrobotnych widoczny jest także znaczny udział kobiet które stanowią w gminie 58,3 % wszystkich bezrobotnych – przy 58 % w skali całego powiatu. Jednocześnie jak zaznaczono powyżej znaczącym problemem w gminie jest także kwestia bezrobocia ukrytego – niwelowana jednak w okresie sezonu turystycznego prowadzeniem przez część mieszkańców działalności związanej z obsługą ruchu turystycznego w regionie.

Jednocześnie należy wskazać, że cały region powiatu kartuskiego należy do obszarów o relatywnie niższej stopie bezrobocia w porównaniu z ogółem województwa. Według danych GUS na koniec sierpnia 2009 roku stopa bezrobocia rejestrowanego w skali powiatu sięgnęła poziomu 8,7 % przy 10,2 % w skali całego województwa.

Bardzo ważnym elementem gospodarki na terenie gminy, którego znaczenie jednocześnie rośnie z roku na rok jest rozwój branży turystycznej. Gmina Somonino położona na terenie Kaszubskiego Parku Krajobrazowego, u stóp wzniesień zwanych Wzgórzami Szymbarskimi, charakteryzując się urozmaiconą rzeźbą terenu i czystością środowiska przyrodniczego oraz licznymi walorami środowiska kulturowego jest bardzo atrakcyjnym miejscem dla rozwoju funkcji turystycznej i rekreacyjnej. Największą popularnością wśród turystów na terenie gminy cieszy się letniskowa wieś Ostrzyce, położona wśród lasów, nad jeziorem, po którego obydwu stronach, znajdują się punkty widokowe: Jastrzębia Góra, Trzebińska Góra, w pobliżu rezerwatu przyrody. Ważnym atutem gminy jest także dobre zagospodarowanie jej walorów w infrastrukturę turystyczną oraz bogaty kalendarz atrakcji turystycznych. Turystów przyciągają liczne pensjonaty, hotele, ośrodki, gospodarstwa agroturystyczne, jak również kąpieliska, wypożyczalnie sprzętu wodnego, korty tenisowe oraz ośrodki jazdy konnej. Obecnie na terenie gminy organizowanych jest corocznie około 23 cyklicznych imprez o charakterze turystycznym i kulturalnym. Jednocześnie na terenie gminy znajduje się obecnie: 11 gospodarstw agroturystycznych, 10

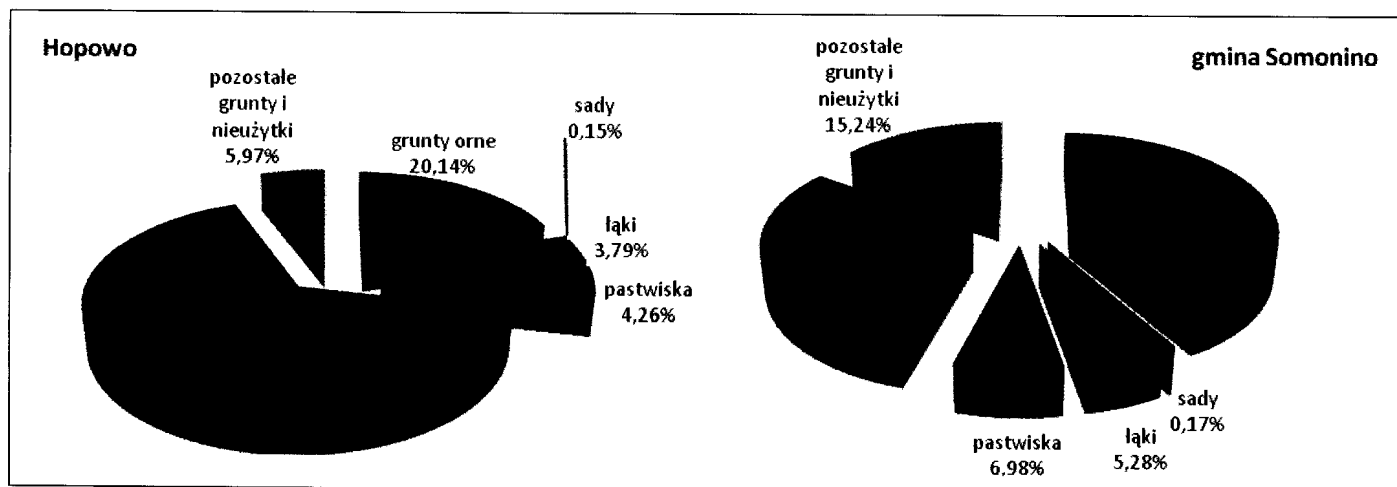
ośrodków wypoczynkowych, 9 kwater prywatnych, 1 pole namiotowe, 5 ośrodków oferujących domki letniskowe, 2 kąpieliska gminne, 4 wypożyczalnie rowerów, 10 obiektów gastronomicznych. Tym samym gmina Somonino stanowi jeden z najatrakcyjniejszych obszarów Szwajcarii Kaszubskiej dla turystów.

Wieloletnie doświadczenia w prowadzeniu ośrodków wypoczynkowych, kwater prywatnych, pól namiotowych, domków letniskowych, kąpielisk gminnych, wypożyczalni rowerów, obiektów gastronomicznych.

L.p.	Użytek	Powierzchnia w ha
1.	B (tereny mieszkaniowe)	13,21
2.	Ba (tereny przemysłowe)	0,09
3.	Bp (zurbanizowane tereny niezabudowane)	1,88
4.	Bi (inne tereny zabudowane)	1,17
5.	dr (droga)	19,73
6.	Ls (lasy)	554,93
7.	Lz (zadrzewienia)	0,93
8.	Ł (łąki)	32,08
9.	N (nieużytek)	13,14
10.	Ps (pastwiska)	35,97
11.	R (rola)	170,24
12.	S (sady)	1,25
13.	W (woda)	1,18
14.	Tr (tereny różne)	0,0008
RAZEM:		845,8008

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Somonino.

Całkowita powierzchnia miejscowości Hopowo wynosi 845,81 ha co stanowi 7,53 % powierzchni całej gminy Somonino. Miejscowość cechuje się znaczną specyfiką w zakresie struktury użytkowania gruntów w której zdecydowanie dominują lasy zajmujące aż 65,69 % całkowitej powierzchni tej miejscowości. Dopiero na drugim miejscu z udziałem na poziomie niewiele ponad 20 % znajdują się grunty orne oraz inne użytki rolne w postaci sadów (0,15 %), łąk (3,79 %) oraz pastwisk (4,26 %). Struktura ta determinuje jednocześnie zarówno charakter zabudowy jak i strukturę i kierunki rozwoju lokalnej gospodarki. W tym zakresie widoczne są przede wszystkim znaczne różnice w strukturze użytkowania gruntów pomiędzy Hopowem a średnią dla całej gminy Somonino. Różnice te widoczne są przede wszystkim po stronie znacznie wyższego udziału w powierzchni badanej miejscowości lasów (udział na terenie gminy na poziomie 30,63 %) oraz o połowę niższego niż ma to miejsce gminie udziału gruntów ornych oraz pozostałych użytków rolnych. Konsekwencją tego jest przede wszystkim słabszy rozwój rolnictwa w Hopowie i znacznie niższe jego znaczenie w strukturze lokalnej gospodarki niż ma to miejsce w skali całej gminy.

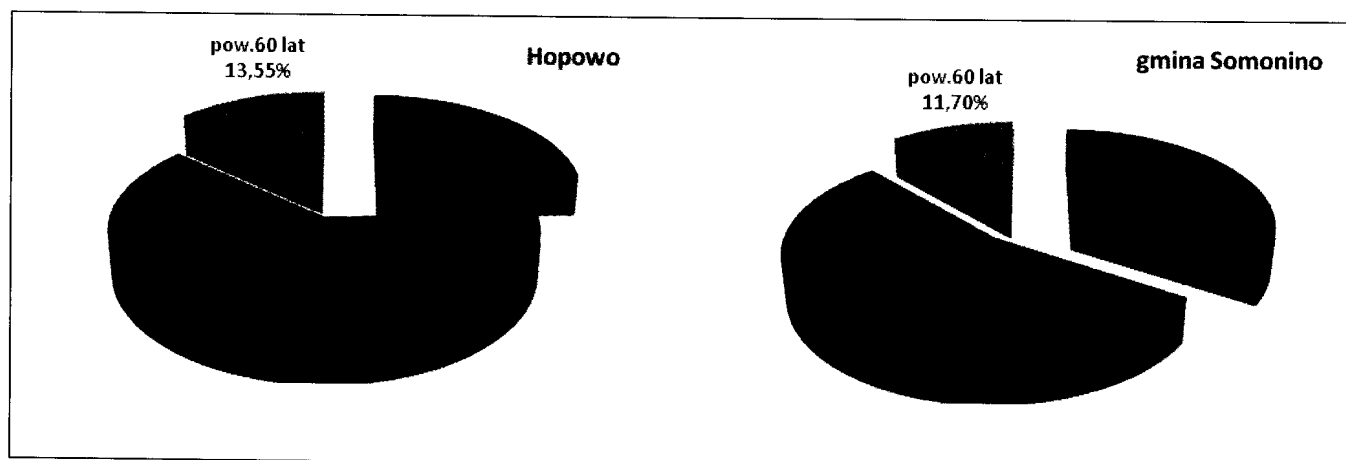

Rys 3. Struktura użytkowania gruntów w Hopowie na tle całej gminy.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Somonino.

Według danych Urzędu Gminy Somonino w połowie 2009 roku miejscowość Hopowo zamieszkiwało w sumie 428 mieszkańców, z czego 216 (50,47 %) stanowiły kobiety a 212 mężczyźni. Wielkości te dawały wskaźnik feminizacji na poziomie 102 K/100 M co było wielkością znacznie odbiegającą od notowanej w całej gminie gdzie przeważają licznie mężczyźni – wskaźnik feminizacji 97 K/100 M.

Struktura wieku ludności miejscowości wskazuje, że ludność w wieku do 18 lat stanowiła w sumie 24,07 % mieszkańców Hopowa, w wieku od 19 do 60 lat – 62,38 % a ludność najstarsza – powyżej 60 lat – 13,55 % ludności tej miejscowości. Taka struktura wieku wskazuje, że ludność Hopowa jest relatywnie starsza od ludności w całej gminie. Dowodem na to jest przede wszystkim niższy udział ludności w wieku najmłodszym (do 18 lat) który w gminie jest o ponad 9 % wyższy niż w Hopowie (33,88 %) oraz niższy udział w całej gminie mieszkańców w wieku najstarszym pow. 60 lat – którzy stanowili 11,70 % mieszkańców gminy przy 13,55 % w przypadku samego Hopowa.

Rys 4. Struktura wieku ludności Hopowa na tle gminy Somonino w 2009 roku.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

III.2. HISTORIA MIEJSCOWOŚCI ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM WYDARZEŃ MAJĄCYCH WPŁYW NA POWSTANIE UKŁADU PRZESTRZENNEGO.

Do dnia dzisiejszego zachowało się niewiele wzmianek o historii Hopowa. Dane historyczne wskazują, że miejscowość została założona w wyrzeźbionych borach starostwa skarszewskiego około roku 1600. Obejmowała ona swoim zasięgiem 16 gospodarstw i 26 domów. W Hopowo w tych czasach zamieszkiwało w sumie 207 mieszkańców którzy należeli do parafii w Goręczynie a dzieci uczęszczały do szkoły ewangelickiej w Nowym Dworze.

Na początku XX wieku Hopowo stanowiło wieś włościańską, należącą do Wyczechowa, leżącą przy bitym trakcie gdańsko – kościerskim w okolicy lesistej i piaszczystej. Dane te wskazują, że od początku swojego istnienia funkcjonowanie wsi było ściśle powiązane i uwarunkowane położeniem wzdłuż traktu prowadzącego z Gdańska w kierunku Kościerzyny. Jednocześnie od początku swojego istnienia Hopowo jak i inne okoliczne wsie leżące w centrum najbardziej rdzennej części Kaszub – cechuje się widocznym na każdym punkcie wpływem kultury i tradycji kaszubskiej zarówno na charakter tutejszej zabudowy jak i istniejących zwyczajów i struktury miejscowej ludności.

III.3. OKREŚLENIE PRZESTRZENNEJ STRUKTURY MIEJSCOWOŚCI.

Miejscowość Hopowo to wieś chłopska, pohutnicza stanowiąca zespół ruralistyczny o wybitnych wartościach historycznych i wysokich walorach krajobrazowych. Charakterystyczną cechą są w tym zakresie m.in. wysokiej wartości elementy struktury wsi (kościół wraz z otoczeniem, zabudowania w centrum wsi, szkieletowy dom mieszkalny wraz z kuźnią) czy wartościowe krajobrazowo zagrody rozproszone związane z rozłogiem pól.

Układ przestrzenny wsi wywodzi się z charakteru wsi wielodrożnej charakterystycznego dla wsi pohutnicznych; zabudowa wsi koncentrowana była wokół placu z dużym stawem w centrum wsi i wzdłuż dróg dojazdowych zwłaszcza z Egiertowa i z majątku Wyczechowo.

Na strukturę zabytkową wsi składa się licznie reprezentowana zabudowa zagrodowa z domem mieszkalnym usytuowanym przy ulicy (kalenicą równoległą do drogi) i budynkami gospodarczymi (przeważnie 2-3 okalającymi podwórze). Strukturę wsi uzupełnia Kościół wraz ze starą plebanią usytuowany przy drodze do majątku Wyczechowo i jego przysiółku Nowy Dwór, dawny zajazd, kuźnia, zespół zabudowań dawnej szkoły oraz cmentarz poewangelicki oraz nowy – parafialny.

Stopień zachowania historycznej struktury materialnej na terenie Hopowa jest obecnie bardzo wysoki. Układ przestrzenny wsi wielodrożnej z placem w centrum jest dobrze zachowany. Zachowane zostały liczne przykłady tradycyjnego i historycznego budownictwa wiejskiego w tym cenny budynek o konstrukcji szkieletowej (wpisany do rejestru zabytków). Tym samym wieś zachowała klimat tradycyjnej wsi kaszubskiej z przełomu XIX i XX w.

Zagrożeniem dla zachowania tej tradycji jest przebiegająca po obwodzie wsi droga krajowa odcinająca zespół kościoła i towarzyszącej mu zabudowy od pozostałej części wsi oraz próby przeznaczenia terenów przy drodze krajowej na cele pozarolnicze zwłaszcza przemysłowe, transportowe, składowe itp. Do zagrożeń należy także stopniowa dekapitalizacja istniejącej zabytkowej substancji wsi, remonty i modernizacje budynków przeprowadzane bez uwzględnienia specyfiki tradycyjnego budownictwa regionalnego, powstawanie nowych obiektów o formach odbiegających od tradycji budowlanej Kaszub.

Pierwsze odkrycia na terenie wsi datowane zostały na okres późnego średniowiecza. Łącznie na terenie wsi zlokalizowano 15 stanowisk archeologicznych. W północnej części wsi położona jest osada wielokulturowa. Na północny – zachód od centrum wsi zlokalizowane są ślady osadnictwa z przełomu er - z okresu wpływów rzymskich.

IV. INWENTARYZACJA ZASOBÓW SŁUŻĄCYCH ODNOWIE MIEJSCOWOŚCI.

IV.1. WALORY NATURALNE

Miejscowość Hopowo położona jest na obszarze Szwajcarii Kaszubskiej - bardzo atrakcyjnym w walory naturalne środowiska przyrodniczego - jednakże sama miejscowość położona jest na uboczu głównych atrakcji przyrodniczych regionu.

Miejscowość leży w odległości ok. 4 km od granicy Kaszubskiego Parku Krajobrazowego oraz w bezpośrednim sąsiedztwie otuliny Parku. Park ten jest największym powierzchniowo obszarem chronionym w gminie Somonino zajmujący około 10% jej terenu. Obejmuje on zachodnią część gminy zawierając cenne przyrodnicze fragmenty skupione przede wszystkim w centralnej i zachodniej części powiatu. Miejscowość Hopowo sąsiaduje od strony południowo – wschodniej z Parkiem i jego otuliną. Kaszubski Park Krajobrazowy został utworzony w 1983r. Park obejmuje swoimi granicami centralny obszar etnicznej Kaszubszczyzny, określony jako wyróżniający się geograficznie region zwany Pojezierzem Kaszubskim. Powierzchnia Parku wynosi 33 202 ha, powierzchnia otuliny 32 494 ha. Lasy w parku zajmują ok. 34%, użytki rolne ok. 50%, a wody powierzchniowe ponad 10%. Park charakteryzuje bardzo urozmaicona rzeźba terenu. Występują tu wysoczyzny morenowe i wysokie wzgórza czołowomorenowe, rynny jeziorne, doliny rzeczne i fragmenty równin sandrowych. Największe zgrupowanie stanowią Wzgórza Szymbarskie o średnich wysokościach powyżej 260 m n.p.m., z najwyższym wzniesieniem w Polsce północnej - Wieżycą (328,6 m n.p.m.). Cechą charakterystyczną Parku są liczne zagłębienia terenu, których większość powstała po ustąpieniu lądolodu na skutek wytapiania się martwego lodu. Często wypełniane są jeziorami zwanymi wytopiskowymi, a niektóre zajęte przez torfowiska. Silnie rozbudowana jest sieć hydrograficzna ze źródłkowymi odcinkami Raduni, Łeby i Bukowiny oraz licznymi jeziorami o skomplikowanej linii brzegowej i znacznej głębokości. Znajdują się tu płaty bardzo wartościowej roślinności leśnej i nie leśnej (łąki, torfowiska). Na obszarach leśnych dominują buczyny kwaśne i lasy bukowo - dębowe, natomiast w części południowej bór mieszany.

Jednocześnie w bezpośrednim sąsiedztwie Hopowa przepływa rzeka Radunia stanowiąca główny ciek downy gminy Somonino. Rzeka stanowi lewy dopływ Motławy i posiada całkowitą długość 103,2 km, powierzchnię dorzecza 837 km² i średni spadek 1,6% (na odcinku przełomu – 3,7%). Rzeka bierze swój początek na południe od Jeziora Stężyckiego, w centralnej części Pojezierza Kaszubskiego i dzieli się wyraźnie na 2 części. W okolicach Hopowa przepływa jej 1 część stanowiąca zespół jezior, tworzących w jej górnym biegu tzw. Kółko Raduńskie, w którego skład wchodzi jeziora: Stężyckie, Raduńskie, Kłodno, Małe i Wielkie Brodno oraz Ostrzyckie, połączone krótkimi odcinkami rzeki, a także Lubowisko, Dąbrowskie i Patulskie, połączone prawym dopływem wpadającym do Jeziora Ostrzyckiego. Poniżej Jeziora Ostrzyckiego Radunia przepływa przez ostatnie na trasie Jezioro Trzebno. Drugą część stanowi bezjeziorowy środkowy i

dolny bieg. W wodach rzeki spotyka się ryby charakterystyczne dla rzek górskich: pstrągi i lipienie. W latach 1910-1937 zbudowano na Raduni osiem elektrowni wodnych o łącznej mocy 14 MW. Zarówno jeziora Kółka Raduńskiego (przez które przepływa) jak i sama rzeka doskonale nadaje się do uprawiania turystyki kajakowej. Pomiędzy miejscowością Kiełpino a elektrownią Rutki rzeka płynie w malowniczym Przełomie Babidolskim, gdzie utworzono rezerwat Jar Rzeki Raduni.

Największym walorem naturalnym samego Hopowa są lasy stanowiące ponad 65 % powierzchni tej miejscowości oraz charakterystyczna dla całego obszaru Szwejcarii Kaszubskiej urozmaicona rzeźba terenu. Liczne wały moren czołowych i dennych, zagłębienia i rynny wytopiskowe oraz położonego w pobliżu obszary sandrowe czynią ten obszar jednocześnie bardzo urozmaiconym a przez to atrakcyjnym dla turystów z zewnątrz. Zbiorowiska leśne tworzą tutaj zespoły buczyny niżowych - żyznej i kwaśnej (ubogiej) oraz niewielki płat rzadko występującej buczyny.

Jednocześnie bardzo ważny walor miejscowości stanowi specjalny obszar ochrony siedlisk położony w Hopowie, obejmujący śródlęśny zbiornik wodny o długości ok. 250 i szerokości ok. 50 m. Ma on charakter dystroficznego jeziora o głębokości ok. 1,5 m, którego brzegi zajmuje trzymetrowej szerokości pas pła torfowcowego. Dystroficzne jezioro Hopowo, usytuowane w morenowym zagłębieniu terenu, stanowi jedno z największych i najbogatszych stanowisk strzebli błotnej na obszarze Pojezierza Kaszubskiego. Naturalny charakter i znaczne rozmiary zbiornika Hopowo czyni go jednym z najcenniejszych obiektów dla ochrony strzebli błotnej w Polsce.

Infrastrukturą łączącą posiadane walory naturalne są szlaki turystyczne przebiegające w okolicy Hopowa. Szczególnie cennym szlakiem turystycznym przebiegającym w okolicy miejscowości jest wytyczona w ostatnich latach trasa rowerowa „Kamienne Kręgi” i przebiegająca przez północną część gminy Somonino o długości 33 km. Trasa bierze swój początek w centrum Ostrzyc i przebiega przez najbardziej atrakcyjne obszary tej części gminy obejmując m.in.: murowaną świątynię w Goręczynie, Wąwóz Trątkownickiego, dworek w Wyczechowie. Główną atrakcją szlaku jest jednak cmentarzysko z okresu rzymskiego tzw. Kamienne Kręgi które archeolodzy wiążą z przybyłymi ze Skandynawii na przełomie er plemionami Gotów. Liczba kamieni i ich ustawienie miały dla Gotów znaczenie magiczne. Lud kaszubski wiązał z tymi kamiennymi pomnikami wiele legend i podań. Szlak zataczając pętlę wokół gminy kończy się również w Ostrzyczach.

Drugim bardzo ważnym szlakiem turystycznym o znaczeniu regionalnym przebiegającym w sąsiedztwie Hopowa jest Szlak Wzgórz Szymbarskich – czarny znakowany szlak turystyczny wytyczony przez obszar powiatów kartuskiego i gdańskiego prowadzący z Sierakowic do Sopotu, (liczący ok. 122 km długości). Pieszy szlak Wzgórz Szymbarskich, oznaczony jest kolorem czarnym. Jest to jeden z najdłuższych szlaków regionu gdańskiego i jednocześnie jeden z tych, które wychodząc z Trójmiasta doprowadzają w centralną część wysoczyzny Pojezierza

Kaszubskiego. Długość całego szlaku to 120,3 km. Zaczyna się w Sopocie, poprowadzony jest m.in. przez takie miejscowości jak: Sławki, Rąty, szczyt Wieżyca, Szymbark, Potuły, Gołubie Zgorzałe, Łączyno, Mojusz i kończy się w Sierakowicach. Szlak dociera przede wszystkim do Wzgórz Szymbarskich, które ze swą kulminacją - Wieżycą są nie tylko najwyższym położonym miejscem na Pojezierzu Kaszubskim ale na całym Niżu Środkowoeuropejskim. Następnie szlak przecina krąg Jezior Raduńskich przechodząc na ich drugi brzeg Kaszubską Bramą i zmierza w Lasy Mirachowskie. Zwiedza ich mniej znaną, południową część kryjącą rezerwaty: Kurze Grzędy i Jezioro Turzycowe a na koniec doprowadza do Sierakowic, dużej i zasobnej wsi gminnej.

IV.2. SFERA SPOŁECZNA

Rozwój sfery społecznej w Hopowie oparty jest o działalność następujących obiektów infrastrukturalnych oraz inicjatyw o charakterze nieinfrastrukturalnym:

- Jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej w Hopowie,
- Parafia rzymsko-katolicka p.w. Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny w Hopowie,
- "Poczta Polska" Urząd Pocztowy Hopowo - adres: 83-312 Hopowo 12,
- Dom mieszkalny Walkusza oraz budynek kuźni,
- Kaszubski Zespół Folklorystyczny „Hopowanie”,
- Zespół Folklorystyczny „Mali Hopowanie”.

Jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej w Hopowie – jednostka posiadająca typ S2 powstała w 1913 roku z inicjatywy miejscowego nauczyciela Maksa Zinca. OSP Hopowo jest tym samym najstarszą strażacką jednostką w gminie Somonino. W 1923 roku strażacy wybudowali pierwszą drewnianą remizę w której przechowywali ręczną sikawkę. Po zakończeniu II wojny światowej mieszkańcy reaktywowali jednostkę. W 1949 roku ze składek mieszkańców został zakupiony pierwszy samochód marki Dodge, który przystosowano do celów prowadzenia akcji ratowniczo – gaśniczych. W 1964 roku w czynie społecznym strażacy wspólnie z mieszkańcami wybudowali strażnicę, którą rozbudowano i zmodernizowano w latach 1992 – 1993, 1998 – 1999. Aktualnie OSP zrzesza ogółem 52 członków, w tym 35 czynnych, 14 wspierających, 4 honorowych oraz 16 chłopców z MDP. Bazę techniczną OSP stanowi strażnica, samochód gaśniczy marki Star 266, ford Transit, dwie pompy PO-5, pompa pływająca, sprzęt hydrauliczny, agregat prądotwórczy, pilarka do drewna, piła do betonu, zestaw ratowniczy, deska ratownicza.

OSP w Hopowie wzięło w 2008 roku udział w projekcie „Wioska internetowa – kształcenie na odległość na terenach wiejskich”. Głównym założeniem projektu było wsparcie wiejskich społeczności lokalnych poprzez zwiększanie dostępu do edukacji oraz promowanie na terenach wiejskich idei kształcenia przez całe życie. Z usług uruchomionych Centrów Kształcenia może korzystać każda osoba zamieszkująca teren wiejski, zainteresowana uzupełnianiem i poszerzaniem swojej wiedzy, podnoszeniem swoich kompetencji czy zdobywaniem nowych kwalifikacji. Dzięki temu funkcjonuje w Hopowie specjalna salka komputerowa od 2008 roku. W jej ramach jest dostępnych pięć komputerów, dwa laptopy, projektor. Komputery są podłączone do Internetu. Ze sprzętu mogą korzystać wszyscy mieszkańcy Sołectwa Hopowo. Salka jest otwarta w godzinach popołudniowych w poniedziałki, środy, piątki i niedziele.

Parafia rzymsko-katolicka p.w. Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny w Hopowie - Ewangelicka gmina Wikariuszowska powstała 1 czerwca 1895r. i trwała do 30 września 1902r. Istniała krótko ale położyła mocne fundamenty pod samodzielną Ewangelicką Gminę Kościelną. Wybudowała kościółek, pastorówkę, zaplecze gospodarcze i wykupiła ziemię pod przyszły kościół.

Samodzielna Ewangelicka Gmina Kościelna powstała 1 października 1902r. i trwała do 1945r., do zakończenia II wojny światowej. Gmina ta została utworzona z części, które poprzednio należały do Gmin Kościelnych: Kartuz, Przyjaźń i Szymbark. W roku 1911 wmurowano kamień węgielny pod nowy kościół. Dnia 23 kwietnia 1913r. Gmina uroczystie pożegnała kościółek drewniany i procesyjnie przeszła do nowego kościoła, żeby go poświęcić i przeznaczyć na wszelkie nabożeństwa.

Rys 5. Kościół Parafii Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny w Hopowie.

<http://parafia.hopowo.pl/>

Po II wojnie światowej już dnia 6 maja 1945r. na prośbę starosty powiatowego M. Nowaka, proboszcz goręczyński ks. Antoni Priss, przejął zbór poewangelicki i wstępnie go poświęcił. Po odbudowie zniszczeń wojennych w Goręczynie, 30 maja 1948r, w niedzielę, w oktawie Bożego Ciała, nastąpiło uroczyste poświęcenie kościoła poewangelickiego na świątynię katolicką p.w. Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny, przez proboszcza Goręczyna ks. Antoniego Prissa. Kościół w Hopowie stał się filią Goręczyna. Od tego czasu co dwa tygodnie odprawiały się nabożeństwa, później co tydzień w niedzielę, środy i pierwsze piątki miesiąca. Dnia 13 czerwca 1972r. Wojewódzka Rada Narodowa w Gdańsku wyraziła zgodę na utworzenie cmentarza wyznaniowego w Hopowie o pow. 0,25 ha. Rok 1975 rozpoczął się bardzo pomyślnie dla kościoła w Hopowie. Delegacja z Hopowa, po spotkaniu z Kierownikiem Wydziału ds. Wyznań - Janem Szewczykiem, otrzymała ustne przyrzeczenie, że w Hopowie powstanie samodzielna parafia. Po wysłaniu prośby Kurii Biskupiej Chełmińskiej i zgody proboszcza Goręczyńskiego na podział parafii. Wojewoda Gdański wyraził zgodę na utworzenie samodzielnej parafii w Hopowie, a Ordynariusz Chełmiński mógł wydać dekret erygujący nową parafię w Hopowie z datą 4 lutego 1975r. Administratorem nowoutworzonej parafii w Hopowie został ks. Bogusław Rumiński, dotychczasowy wikariusz-expozyt w Hopowie. Po kupieniu działki od Barbary Arndt, wczesną wiosną 1976r. rozpoczęła się

budowa. Po przeszło dwóch latach budowy, plebania nadawała się do zamieszkania. Aktu poświęcenia plebanii, dokonał przy okazji wizytacji pasterskiej, ks. Bp. Zygfryd Kowalski Sufragan Chełmiński.

Dom mieszkalny Walkusza oraz budynek kuźni - obiekt jest wpisany do rejestru zabytków województwa gdańskiego 1 marca 1995 roku. Dom ten ukończony w 1879 roku stanowi jeden z nielicznych dobrze zachowanych przykładów kaszubskiego budownictwa ludowego. Budynek kuźni zbudowany został w 1927 roku. Kuźnia ta jest przykładem obiektu przemysłowego, który świadczy o poziomie materialnym wsi.

Kaszubski Zespół Folklorystyczny „Hopowianie” – Zespół powstał 27 stycznia 1984 roku z inicjatywy ówczesnej dyrektorki GOK w Somoninie. W krótkim czasie z mieszkańców Hopowa udało się stworzyć sporą grupę osób biorących aktywny udział w zajęciach Zespołu. W początkowym okresie działalności choreografem Zespołu była jego założycielka – Maria Brusznicka a z czasem grupa doczekała się profesjonalnych konsultantów. W tym okresie Zespół Hopowianie poza sukcesami odnoszonymi w skali lokalnej zaczął także brać udział w wyjazdach zagranicznych i stał się wizytówką kulturalną gminy oraz ambasadorem kultury kaszubskiej za granicą. Od 1991 roku opiekę nad Zespołem przejął Gminny Ośrodek Kultury w Somoninie. Obecnie Zespół liczy 26 członków, w tym 4 osoby tworzące kapelę oraz 8 par tanecznych.

Zespół Folklorystyczny „Mali Hopowianie” - Zespół Folklorystyczny im. Jana Własniewskiego " Mali Hopowianie" powstał w 2004 roku. Działa do dziś przy Gminnym Ośrodku Kultury w Somoninie. Siedzibą zespołu jest Szkoła Podstawowa w Egiertowie. Zespół liczy od 35-40 uczniów -klas III i IV Szkoły Podstawowej w Egiertowie i kilku uczniów Gimnazjum Publicznego w Somoninie. Pierwszym etnochoreografem był nieżyjący już Jan Własniewski. Obecnie kierownikiem zespołu jest Katarzyna Patoka, kierownikiem muzycznym Józef Stachnik a choreografem Żywilla Okła. Zespół występuje w stylizowanych strojach wzorowanych na strojach Kaszubskich z końca XVIII w. Tańczy i śpiewa dwa programy-" Z Kaszubskich stron" oraz " Z Kaszebów rodem". Do tej pory zespół był dwa razy za granicą- w Danii na Dniach Polski, oraz w Słowacji na zaproszenie Centrum Kultury z Nowej Spiskiej Wsi. Występuje na naszych imprezach gminnych, oraz w wielu miejscowościach na Kaszubach, a ostatnio gościł z występami w partnerskiej Gminie Nowa Ruda.

IV.3. OPIS I CHARAKTERYSTYKA OBSZARÓW O SZCZEGÓLNYM ZNACZENIU DLA ZASPOKOJENIA POTRZEB MIESZKAŃCÓW.

Obecnie ukształtowanie się obszarów o szczególnym znaczeniu dla zaspokajania potrzeb mieszkańców wsi wynika wprost z przesłanek historycznych i zachowanej w znacznym stopniu pierwotnej formy zabudowy wsi. Na strukturę zabytkową miejscowości składa się licznie reprezentowana zabudowa zagrodowa z domem mieszkalnym usytuowanym przy ulicy (kalenica równoległa do drogi) i budynkami gospodarczymi (przeważnie 2-3 okalającymi podwórze). Strukturę wsi uzupełnia kościół wraz ze starą plebanią usytuowany przy drodze do majątku Wyczechowo i jego przysiółku Nowy Dwór. Jednocześnie ważnym elementem w tym zakresie jest fakt, że miejscowość Hopowo to wieś pohutnicza stanowiąca zespół ruralistyczny o wybitnych wartościach historycznych i wysokich walorach krajobrazowych. Układ przestrzenny wsi wywodzi się z charakteru wsi wielodrożnej charakterystycznego dla wsi pokutniczych gdzie zabudowa koncentrowana była wokół placu z dużym stawem w centrum wsi i wzdłuż dróg dojazdowych zwłaszcza z Egiertowa i z majątku Wyczechowo.

Na podstawie przedstawionej charakterystyki należy wskazać, że obecnie rolę centrum wsi mającego szczególne znaczenie dla zaspokojenia potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców stanowią tereny zlokalizowane w historycznym centrum geometrycznym w formie placu wokół którego pierwotnie koncentrowała się zabudowa budynków mieszkalnych. Jednocześnie ważnym elementem struktury przestrzennej Hopowa jest Kościół oraz tereny zlokalizowane w bezpośrednim sąsiedztwie Kościoła. Obszary te będą również w przyszłości stanowiły główne osie skupiające życie społeczne, kulturalne i rekreacyjne wsi. W tym celu tereny te wymagają jednak poniesienia szeregu nakładów inwestycyjnych przede wszystkim w zakresie poprawy stanu i jakości infrastruktury społecznej ogólnodostępnej dla mieszkańców i turystów.

IV.4. GOSPODARKA

Rozwój gospodarki na terenie miejscowości Hopowo jest oparty przede wszystkim o rozwój rolnictwa oraz postępujący rozwój usług dla ludności oraz handlu związanego z drogą krajową nr 20 przebiegająca przez tę miejscowość. Jednocześnie należy wskazać, że strukturę gospodarowania na tym terenie w dużej mierze determinują opisane powyżej warunki naturalne – z jednej strony bardzo duży udział lasów w powierzchni miejscowości stanowiących walor naturalny dla rozwoju turystyki a z drugiej – warunki orograficzne i klimatyczne ograniczające prowadzenie działalności rolniczej.

W zakresie rozwoju rolnictwa – będącego wciąż dominującym kierunkiem rozwoju gospodarki Hopowa - uwarunkowany jest on przede wszystkim jakością tutejszych gruntów pod kątem gospodarowania która wskazuje, że na obszarze Hopowa istnieją słabe i bardzo słabe

warunki do rozwoju rolnictwa. W chwili obecnej wśród użytków rolnych (poza lasami które dominują w powierzchni Hopowa) zdecydowanie dominują słabe gleby klas IV i V które ogółem stanowią niewiele ponad 25 % powierzchni gruntów na terenie miejscowości. Grunty klasy III zajmują zaledwie 0,54 ha w Hopowie – brak jest natomiast w miejscowości zupełnie gruntów klasy I i II – czyli najlepszych ziem pod uprawę roli. Taka struktura decyduje o relatywnie słabych warunkach glebowych dla rozwoju rolnictwa w Hopowie które z racji tego może się opierać głównie na uprawie niewymagających zbóż i roślin okopowych oraz produkcji zwierzęcej.

Tab 4. Struktura jakości gruntów według klas gleb w ha w Hopowie.

L.P.	Klasa	Powierzchnia ha	% powierzchni
1.	I	0,00	0,00
2.	II	0,00	0,00
3.	III	0,54	0,06
4.	IV	115,0312	13,60
5.	V	104,6054	12,37
6.	VI	40,6076	4,80
7.	Pozostałe	585,0676	69,17
8.	Razem	845,8518	100,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy.

W zakresie struktury rozwoju rolnictwa należy skazać, że obecnie w miejscowości działalność rolniczą prowadzą 52 gospodarstwa rolne. Wśród nich jak wskazuje struktura wielkościowa dominują zdecydowanie gospodarstwa najmniejsze o wielkości do 10 ha użytków rolnych które stanowią w sumie 94,22 % wszystkich gospodarstw w Hopowie. Wśród tej grupy najliczniejsze są natomiast gospodarstwa o wielkości od 2 do 6 ha których na terenie Hopowa istnieje 24 szt. co stanowi 46,15 % wszystkich gospodarstw rolnych. Należy przy tym wskazać, że w Hopowie znajdują się jedynie 3 gospodarstwa o powierzchni pow. 10 ha. Struktura ta wskazuje, na znaczne rozproszenie gospodarstw rolnych w miejscowości i ich typowo rodzinny, samozaopatrzeniowy charakter przy braku gospodarstw typowo towarowych.

Tab 5. Struktura wielkościowa gospodarstw rolnych w Hopowie.

L.P.	Wielkość gospodarstwa w ha	Liczba gospodarstw	% gospodarstw
1.	poniżej 1	7	13,46
2.	1-2ha	8	15,38
3.	2-6 ha	24	46,15
4.	6-10 ha	10	19,23
5.	10-15 ha	1	1,92
6.	15-20 ha	1	1,92
7.	20-30 ha	1	1,92

Razem	52	100,00
-------	----	--------

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy.

Według danych Urzędu Gminy w Somoninie w 2009 roku w miejscowości Hopowo było zarejestrowanych w sumie 26 podmiotów gospodarczych co stanowiło 4,3 % wszystkich przedsiębiorstw zarejestrowanych w całej gminie Somonino. Na tej podstawie należy wskazać, że wskaźnik rozwoju przedsiębiorczości w Hopowie wyniósł w tym okresie 60,74 podmiotów przypadających na 1000 mieszkańców. Dane te świadczą o relatywnie niższym poziomie rozwoju przedsiębiorczości w Hopowie w porównaniu ze średnią wartością dla całej gminy w której w tym samym czasie wskaźnik ten wahał się na poziomie 82,84 podmiotów/1000 mieszkańców.

W strukturze istniejących podmiotów gospodarczych w zakresie rodzaju prowadzonych przez nich działalności dominują zdecydowanie podmioty działające w branży usługowej i handlowej. Najwięcej firm w Hopowie prowadzi działalność w zakresie usług budowlanych – 8 podmiotów tj. 30,77 % wszystkich istniejących oraz w zakresie działalności handlowo – usługowej związanej w prowadzeniem sklepów ogólnospożywczych i przemysłowych - które stanowią z kolei 26,92 % wszystkich podmiotów działających na terenie Hopowa.

W strukturze własnościowej zdecydowanie dominują natomiast osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą oraz firmy najmniejsze należące do grupy mikroprzedsiębiorstw.

Tab 6. Struktura działalności gospodarczej w Hopowie.

L.p.	Rodzaj działalności	Liczba	%
1.	Usługi budowlane	8	30,77
2.	Handlowo – usługowe (sklepy ogólnospożywcze i przemysłowe)	7	26,92
3.	Transport drogowy	2	7,69
4.	Produkcja statków oraz działalność usługowa w zakresie naprawy i konstrukcji statków	2	7,69
5.	Produkcja mebli	2	7,69
6.	Usługi - fryzjerstwo	4	15,38
7.	Usługi – produkcja wyrobów tartacznych	1	3,85
Razem:		26	100,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy.

IV.5. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Miejscowość Hopowo charakteryzuje się bardzo dobrym położeniem komunikacyjnym leżąc wzdłuż głównej trasy komunikacyjnej regionu – drogi krajowej nr 20 łączącej Trójmiasto z zachodnią częścią kraju przez Kościerzynę. Z tego względu Hopowo posiada dobre połączenie komunikacyjne z największymi centrami miejskimi w regionie oraz poprzez drogę gminną z centrum gminy – miejscowością Somonino. W ujęciu ilościowym obecnie w Hopowie istnieje 11 km dróg publicznych z czego 2 km drogi krajowej nr 20, 3 km dróg gminnych oraz 6 km dróg

zewnętrznych. Sytuacja ta nie ma swojego odwzorowania w jakości istniejących dróg gminnych biegnących przez Hopowo które wymagają przebudowy, poprawy jakości nawierzchni oraz poprawy stopnia bezpieczeństwa poprzez budowę chodników oraz oświetlenia dróg i ich otoczenia.

Lokalizacja Hopowa wzdłuż ważnego szlaku komunikacyjnego – drogi krajowej nr 20 skutkuje jednocześnie dobrym skomunikowaniem z regionem zarówno przez transport publiczny jak i prywatny. Dogodne położenie komunikacyjne i skomunikowanie z głównymi ciągami drogowymi regionu powoduje, że Hopowo są dobrze obsługiwane przez komunikację autobusową – tak publiczną PKS jak i prywatną. Obecnie przez Ostrzycę odbywają kursy autobusy 3 przewoźników:

- PKS Gdańsk SP. z o.o.,
- PKS w Bytowie S.A.,
- PKS w Starogardzie Gdańskim.

W sumie w Hopowie do dyspozycji mieszkańców pozostaje 26 kursów komunikacji autobusowej łączącej miejscowość z Kościerzyną, Trójmiastem oraz innymi głównymi ośrodkami regionu:

- PKS Gdańsk SP. z o.o. – 6 kursów na linii Trójmiasto – Kościerzyna,
- PKS w Bytowie S.A. – 5 kursów na linii Trójmiasto – Bytów,
- PKS w Starogardzie Gdańskim – 15 kursów na linii Gdańsk – Kościerzyna.

Uzupełnieniem transportu drogowego jest w gminie Somonino transport kolejowy związany z linią kolejową Gdynia – Somonino – Kościerzyna. Mieszkańcy Ostrzycy Hopowa w ten sposób dostęp do tego środka transportu poprzez dworzec zlokalizowany w gminnej miejscowości Somonino. Obecnie kursuje tą trasą 8 połączeń osobowych.

Poziom wyposażenie miejscowości Hopowo w techniczną infrastrukturę sieciową pod względem ilościowym jest zbliżony do średniej dla całej gminy.

W przypadku zaopatrzenia w wodę obecnie w Hopowie istnieje stacja uzdatniania wody której jednak system uzdatniania i odmanganiania jest nieskuteczny i mało wydolny. W związku z powyższym wykonano nowy odwiert studzienny przy którym opracowana jest dokumentacja na wykonanie nowej stacji uzdatniania wody. Ponadto opracowywana jest dokumentacja na wykonanie kolejnego odwiertu studziennego. Nowa stacja będzie zaopatrywała w wodę mieszkańców miejscowości Hopowo, Borcza i Wyczechowo. Obecny poziom zwodociągowania miejscowości sięga poziomu 99 % - na terenie Hopowa istnieje w tym zakresie 8,3 km sieci wodociągowej i 2,9 km przyłączy wodociągowych. W tym zakresie jak wskazują powyższe dane mimo dobrej sytuacji ilościowej system wodociągowy Hopowa wymaga natychmiastowej poprawy jakości wody dostarczanej dla mieszkańców oraz zapewnienie wydajności SUW dostosowanej do potrzeb mieszkańców Hopowa, Borcza i Wyczechowa.

W zakresie systemu kanalizacyjnego miejscowość Hopowo wyposażona jest obecnie w części w sieć kanalizacji sanitarnej odprowadzającej ścieki do gminnej oczyszczalni ścieków w Sławkach. Obecnie długość sieci kanalizacyjnej w Hopowie sięga poziomu 4,4 km (oraz 0,6 km przyłączy kanalizacyjnych) – poziom skanalizowania miejscowości sięga w Hopowie jedynie 25 % mieszkańców wsi. Pozostała część mieszkańców korzysta w większości z indywidualnych szamb na ścieki. Tym samym należy wskazać, że istnieje pilna potrzeba w zakresie rozbudowy systemu kanalizacyjnego w Hopowie.

Na obszarze całej gminy Somonino nie funkcjonują zorganizowane systemy odprowadzania i oczyszczania ścieków opadowych. Wody deszczowe odprowadzane są powierzchniowo, a istniejące gdzieś tam fragmentaryczne odcinki kanałów deszczowych, odwadniają niewielkie powierzchnie terenów utwardzonych.

W zakresie zagospodarowania odpadów miejscowość Hopowo korzysta z gminnego systemu zagospodarowania odpadów komunalnych składającego się z wysypiska na terenie gminnego wysypiska odpadów stałych usytuowanego we wsi Kaplica. Całkowita powierzchnia wysypiska wynosi 8 063 m², użytkowa zaś 7 568 m². Wysypisko wykonano zgodnie z dokumentacją projektowo-techniczną, pozytywnie zaopiniowaną przez Państwowe Służby Ochrony Środowiska.

Na terenie Hopowa i całej gminy Somonino nie ma zorganizowanego systemu zaopatrzenia w ciepło. Źródła ciepła stanowią lokalne i indywidualne kotłownie w zdecydowanej większości opalane paliwami stałymi, w ok. 70% drewnem i odpadami przeróbki drewna.

Na obszarze całej gminy Somonino nie ma urządzeń zbiorowego zaopatrzenia w gaz. Występujące w tym zakresie potrzeby zaspokajane są poprzez wykorzystanie butlowego gazu płynnego. Planowane jest jednak w tym zakresie podłączenie gminy do sieci gazowej w miejscowości Kiełpino – gmina Kartuzy.

V. MOCNE I SŁABE STRONY.

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy stanu obecnego miejscowości Hopowo poniżej przedstawiono analizę SWOT przedstawiającą mocne strony (Strengths), słabe strony (Weaknesses), szanse (Opportunities), zagrożenia (Threats) pokazujące potencjał Hopowa i możliwości rozwoju tej miejscowości w najbliższej przyszłości.

Tab 7. Analiza SWOT dla miejscowości Hopowo.

Mocne strony	Słabe strony
- bardzo dobre położenie komunikacyjne wzdłuż drogi krajowej nr 20, - bliskość i dobre połączenie komunikacyjne z centrami rozwoju w regionie tj. Trójmiastem,	- słaba jakość gleb pod względem ich rolniczego wykorzystania, - dominacja gospodarstw najmniejszych do 10 ha użytków rolnych,

▪ Kościerzyną, Somoninem, ▪ atrakcyjne walory środowiska przyrodniczego, ▪ położenie w sąsiedztwie Kaszubskiego Parku Krajobrazowego, ▪ atrakcyjne walory środowiska kulturowego – dobrze zachowana historyczna struktura wsi, ▪ bliskość cennych obszarów chronionych, ▪ liczne szlaki turystyczne przebiegające w bezpośrednim sąsiedztwie Hopowa, ▪ korzystne położenie komunikacyjne, ▪ dobry dostęp do połączeń autobusowych i kolejowych łączących Hopowo z głównymi centrami regionu, ▪ dobre wyposażenie ilościowe w infrastrukturę wodociągową, ▪ korzystna struktura wiekowa mieszkańców miejscowości,	▪ relatywnie niski stopień wyposażenia w infrastrukturę techniczną, ▪ niski poziom rozwoju przedsiębiorczości, ▪ niska jakość istniejącej infrastruktury wodociągowej, ▪ niski poziom skanalizowania Hopowa, ▪ słaba jakość dróg gminnych,
Szanse	Zagrożenia
▪ bliskość aglomeracji Trójmiasta, ▪ możliwość wykorzystania funduszy UE na rozwój infrastruktury, przedsiębiorczości, zasobów ludzkich, ▪ udział w Programie Leader i możliwości finansowo – organizacyjne z niego wynikające,	▪ bezrobocie ukryte wśród mieszkańców zajmujących się rolnictwem, ▪ ubożenie społeczeństwa Hopowa,

VI. OPIS PLANOWANYCH ZADAŃ INWESTYCYJNYCH I PRZEDSIĘWZIĘĆ AKTYWIZUJĄCYCH SPOŁECZNOŚĆ LOKALNĄ W OKRESIE CO NAJMNIEJ 7 LAT OD DNIA PRZYJĘCIA PLANU ODNOWY MIEJSCOWOŚCI, W KOLEJNOŚCI WYNIKAJĄCEJ Z PRZYJĘTYCH PRIORYTETÓW ROZWOJU MIEJSCOWOŚCI Z PODANIEM SZACUNKOWYCH KOSZTÓW ICH REALIZACJI.

Odzwierciedleniem wniosków dotyczących stanu obecnego miejscowości Hopowo oraz perspektyw jej rozwoju na przyszłość jest pakiet projektów do realizacji zaplanowanych na lata 2010-2016. Przewidziane zadania pozwolą z jednej strony na wykorzystanie posiadanych walorów środowiskowych dla rozwoju społecznego i gospodarczego a jednocześnie przyczynią się do wyeliminowania lub ograniczenia obecnie zidentyfikowanych słabych stron oraz zagrożeń w rozwoju regionu.

Przedstawione poniżej zaplanowane projekty mają charakter przede wszystkim inwestycji infrastrukturalnych w zakresie infrastruktury społecznej i technicznej.

1. Budowa placu zabaw.

Przedmiotem projektu jest uporządkowanie terenu gminnego i w ramach tego budowa placu zabaw dla najmłodszych. Tereny do zagospodarowania są doskonałym miejscem z przeznaczeniem na cele rekreacyjne dla najmłodszych. Przedmiotowa inwestycja polega na robotach przygotowawczych ziemnych oraz montażu urządzeń zabawowych na zabetonowanych kotwach systemowych. Na placu znajdą się między innymi ławki z oparciem, ławki młodzieżowe, huśtawki, zestaw zabawowy Urwis, sprężynowce i kosze na śmieci.

Urządzenie tego miejsca wpłynie pozytywnie na wizerunek miejscowości i jednocześnie przyczyni się do stworzenia oferty rekreacyjnej dla mieszkańców a tym samym przyczyni się poprawy jakości ich życia.

- Wartość inwestycji (wartość prac budowlanych) ok : 50.000 zł
- Termin realizacji: 2011 r.

2. Wykonanie chodnika od drogi krajowej do kościoła

Projekt przewiduje wyposażenie ciągu komunikacyjnego łączącego drogę krajową z Kościołem w nowy chodnik dla osób pieszych. Celem realizacji inwestycji jest przede wszystkim poprawa bezpieczeństwa i komfortu poruszania się osób pieszych w miejscowości a jego głównym efektem będzie obniżenie liczby wypadków i kolizji drogowych.

- Wartość inwestycji: 150.000 zł
- Termin realizacji: 2011 r.

3. Budowa stacji uzdatniania wody wraz z rozbudową sieci kanalizacyjnej

Projekt polega na budowie stacji uzdatniania wody oraz rozbudowie istniejącej sieci kanalizacyjnej.

Celem przedsięwzięcia jest zapewnienie mieszkańcom ciągłości w dostawach wody o odpowiedniej jakości, spełniającej wymagania stawiane przez normy prawa polskiego i Unii Europejskiej a jednocześnie poprawa stanu środowiska naturalnego w Hopowie i poprawa warunków bytowych mieszkańców. Dzięki inwestycji nastąpi m.in.:

- poprawa warunków bytowych mieszkańców,
- poprawa stanu środowiska naturalnego,
- ochrona posiadanych walorów turystycznych.

- Wartość projektu: 2.000.000 zł
- Termin realizacji: lata 2012 - 2014

4. Remont dróg wewnętrznych sołectwa Hopowo.

W ramach projektu wykonane zostaną prace remontowe na odcinkach dróg wewnętrznych sołectwa Hopowo. Obecnie istniejąca infrastruktura drogowa jest w złym stanie i wymaga poniesienia odpowiednich nakładów inwestycyjnych w celu poprawy bezpieczeństwa ruchu zarówno dla pojazdów mechanicznych jak i osób pieszych. Rezultatami realizacji projektu będą przede wszystkim:

- skrócenie czasu poruszania się po drogach,
- obniżenie liczby wypadków,
- zmniejszenie zanieczyszczenia środowiska naturalnego.

- Wartość inwestycji: 2.000.000 zł
- Termin realizacji: lata 2014 - 2016

Zbiorcze zestawienie planowanych inwestycji w miejscowości Hopowo przedstawia poniższa tabela:

Tab 8. Zestawienie planowanych inwestycji na lata 2009-2016

Lp.	Nazwa zadania	Koszt w zł
1	Budowa placu zabaw	50.000,00
2	Wykonanie chodnika od drogi krajowej do kościoła	150.000,00
3	Budowa stacji uzdatniania wody wraz z rozbudową sieci kanalizacyjnej	2.000.000,00
4	Remont dróg wewnętrznych sołectwa Hopowo	2.000.000,00
	Łącznie	4.200.000,00

Tab 9. Źródła finansowania zaplanowanych do realizacji przedsięwzięć

L.P.	Nazwa zadania	Koszt całkowity PLN	Wkład własny	Struktura finansowania		Finansowanie			
					Opis	Własne		Środki zewnętrzne	
						PLN	%	PLN	%
1.	Budowa placu zabaw	50 000,00	X	X	Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego na lata 2007 – 2013; Działanie 9.3	7 500	15	42 500	85
2.	Wykonanie chodnika od drogi krajowej do kościoła	150 000,00	X	X	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007 – 2013 – Oś 3 – Działanie „Odnowa i rozwój wsi”	37 500	25	112 500	75
3.	Budowa stacji uzdatniania wody wraz z rozbudową sieci kanalizacyjnej	2 000 000,00	X	X	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007 – 2013 – Oś 3 – Działanie „Podstawowe usługi dla ludności i ”	500 000	25	1 500 000	75
4.	Remont dróg wewnętrznych sołectwa Hopowo	2 000 000,00	X	-	-	2 000 000	100	-	-

Tab 10. Zestawienie zaplanowanych inwestycji wg terminu ich realizacji

Lp.	Nazwa zadania	Termin realizacji
1	Budowa placu zabaw	2011
2	Wykonanie chodnika od drogi krajowej do kościoła	2011
3	Budowa stacji uzdatniania wody wraz z rozbudową sieci kanalizacyjnej	2012 – 2014
4	Remont dróg wewnętrznych sołectwa Hopowo	2014 - 2016

Tab 11. Harmonogram Gantta dla planowanych przedsięwzięć

Lp.	Nazwa zadania	Rok							
		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
1	Budowa placu zabaw								
2	Wykonanie chodnika od drogi krajowej do kościoła								
3	Budowa stacji uzdatniania wody wraz z rozbudową sieci kanalizacyjnej								
4	Remont dróg wewnętrznych sołectwa Hopowo								

VII. POŁĄCZENIE Z INNYMI PROGRAMAMI.

Nawiązując do założeń przedmiotowego dokumentu należy wskazać, że są one w pełni komplementarne do zapisów dokumentów strategicznych o charakterze tak lokalnym jak i regionalnym.

Dotyczy to tak dokumentów o charakterze strategii samej gminy Somonino tzn. Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Somonino oraz Strategii Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Gminy Somonino jak i planów i strategii regionalnych. W tym drugim kontekście należy przede wszystkim zaznaczyć komplementarność powyższego Planu z zapisami Zintegrowanej Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich opracowanej w ramach Pilotażowego Programu Leader + dla 8 gmin Szwajcarii Kaszubskiej (w tym gminy Somonino) oraz Programu Organizacji i Rozwoju Turystyki Kaszubski Pierścień – będącej strategią rozwoju turystyki dla obszaru Kaszub Jeziornych.

VIII. SPIS TABEL.

- Tab 1. Charakterystyka demograficzna gminy Somonino na tle powiatu kartuskiego w 2007 roku.
Tab 2. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze Regon wg sektorów własnościowych w 2008 roku.
Tab 3. Struktura użytkowania gruntów w miejscowości Hopowo w ha w 2008 roku.
Tab 5. Struktura wielkościowa gospodarstw rolnych w Hopowie.
Tab 4. Struktura jakości gruntów według klas gleb w ha w Hopowie.
Tab 6. Struktura działalności gospodarczej w Hopowie.
Tab 7. Analiza SWOT dla miejscowości Hopowo.
Tab 8. Zestawienie planowanych inwestycji na lata 2009-2016
Tab 9. Źródła finansowania zaplanowanych do realizacji przedsięwzięć
Tab 10. Zestawienie zaplanowanych inwestycji wg terminu ich realizacji
Tab 11. Harmonogram Gantta dla planowanych przedsięwzięć

IX. SPIS RYSUNKÓW.

Rys 1. Położenie administracyjne gminy Somonino w województwie.

Rys 2. Położenie miejscowości Hopowo w regionie.

Rys 3. Struktura użytkowania gruntów w Hopowie na tle całej gminy.

Rys 4. Struktura wieku ludności Hopowa na tle gminy Somonino w 2009 roku.

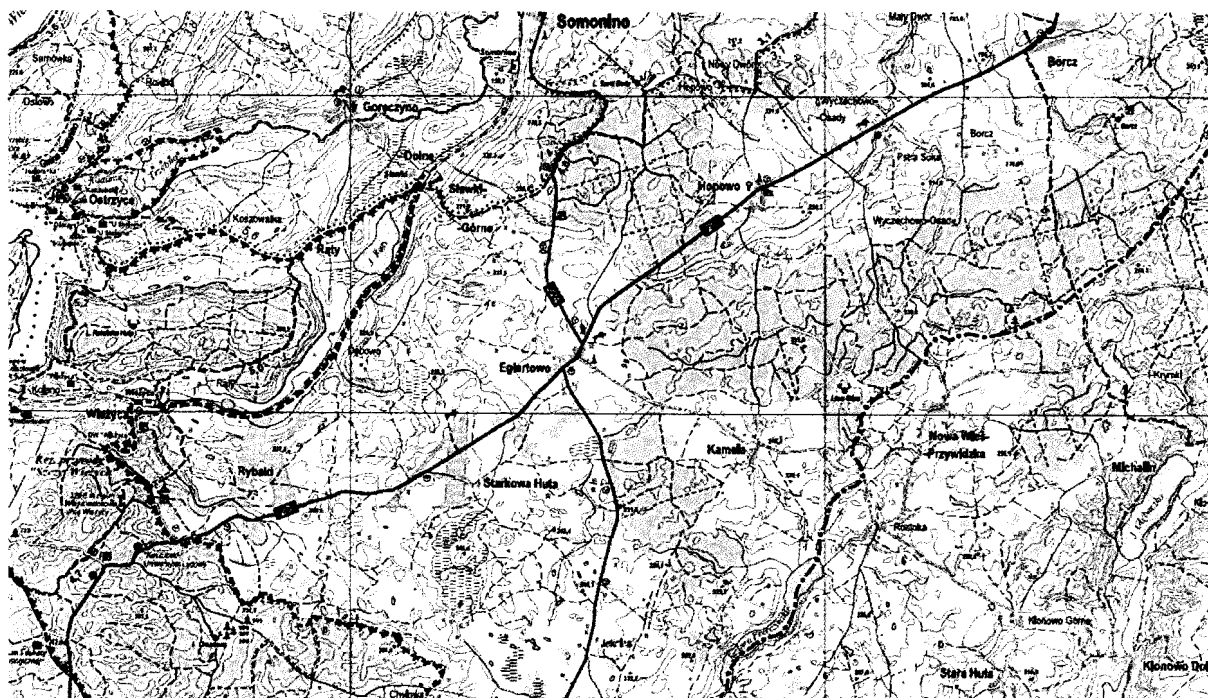
Rys 5. Kościół Parafii Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny w Hopowie.

Gmina Somonino

Plan Odnowy Miejscowości

Egiertowo

na lata 2009 - 2016

PRZEWODNICZĄCY RADY
Jarosław Zielonka

Opracowanie przygotowane na zlecenie:

Urzędu Gminy Somonino
ul. Ceynowy 21
83-314 Somonino

przez:

Doradztwo Strategiczno – Inwestycyjne „PROGRESS”
Jarosław Zielonka
ul. Mściwoja II 36a/7
83-300 Kartuzy

SPIS TREŚCI

I. WSTĘP.	4
II. CHARAKTERYSTYKA GMINY SOMONINO	5
II.1. POŁOŻENIE	5
II.2. SFERA SPOŁECZNA	11
II.3. SFERA GOSPODARCZA	13
III. CHARAKTERYSTYKA MIEJSCOWOŚCI EGIERTOWO	16
III.1 POŁOŻENIE MIEJSCOWOŚCI I PRZYNALEŻNOŚĆ ADMINISTRACYJNA	16
III.2. POWIERZCHNIA I LUDNOŚĆ	17
III.3 HISTORIA	20
III.4 PRZESTRZENNA STRUKTURA MIEJSCOWOŚCI	21
IV. INWENTARYZACJA ZASOBÓW MIEJSCOWOŚCI EGIERTOWO.	22
IV.1. ZASOBY PRZYRODNICZE	22
IV.2 DZIEDZICTWO KULTUROWE	23
IV.3 OBIEKTY I TERENY	24
IV.4. OPIS I CHARAKTERYSTYKA OBSZARÓW O SZCZEGÓLNYM ZNACZENIU DLA ZASPOKOJENIA POTRZEB MIESZKAŃCÓW.	24
IV.4 INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA	24
IV.5 INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	25
IV.5.1. Zaopatrzenie w wodę	25
IV.5.2. Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków	25
IV.5.3. Zaopatrzenie w ciepło	25
IV.5.4. Zaopatrzenie w gaz	26
IV.6 GOSPODARKA I ROLNICTWO (ZAKŁADY PRACY, GOSPODARSTWA ROLNE, WARSZTATY RZEMIEŚLNICZE)	27
V. OCENA MOCNYCH I SŁABYCH STRON MIEJSCOWOŚCI, W KTÓREJ BĘDZIE REALIZOWANA OPERACJA	30
VI. OPIS PLANOWANYCH ZADAŃ INWESTYCYJNYCH I PRZEDSIĘWZIĘĆ AKTYWIZUJĄCYCH SPOŁECZNOŚĆ LOKALNĄ W OKRESIE CO NAJMNIEJ 7 LAT OD DNIA PRZYJĘCIA PLANU ODNOWY MIEJSCOWOŚCI, W KOLEJNOŚCI WYNIKAJĄCEJ Z PRZYJĘTYCH PRIORYTETÓW ROZWOJU MIEJSCOWOŚCI Z PODANIEM SZACUNKOWYCH KOSZTÓW ICH REALIZACJI	31
SPIS RYSUNKÓW	36
SPIS TABEL	37

I. WSTĘP.

Przystąpienie Polski do Unii Europejskiej stworzyło dla naszego kraju szereg dodatkowych możliwości rozwoju zarówno w wymiarze społecznym jak i gospodarczym mających charakter tak bezpośrednich korzyści finansowych jak i pośrednich możliwości korzystania z zalet wspólnego rynku. Jednocześnie proces integracji i sama możliwość skorzystania z jej dobrodziejstw wymusiła spełnienie pewnych standardów i norm formalnych co przejawia się także w procesie realizacji projektów współfinansowanych ze środków funduszy pomocowych UE.

Niniejszy dokument został opracowany dla gminy Somonino jako strategia rozwoju miejscowości Egiertowo, wyznaczająca kierunki i cele jej rozwoju na lata 2009 – 2016. Jednocześnie Plan ma charakter i jest dostosowany do wymagań Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007 – 2013, Osi 3 – Działania „Odnowa i rozwój wsi” którego celem jest poprawa jakości życia na obszarach wiejskich przez zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców wsi oraz promowanie obszarów wiejskich. W ramach tego działania wspierane będą projekty o charakterze lokalnym których zasadność realizacji wynika z dokonanej diagnozy stanu obecnego i przyjętych perspektyw rozwoju danej miejscowości.

Powstanie przedmiotowego dokumentu miało charakter uspołeczniony i odbywało się przy aktywnym udziale społeczności lokalnej – mieszkańców miejscowości Egiertowo. W pracach nad Planem – w ich koordynacji i konsultacjach – brali udział także eksperci zewnętrzni mający wiedzę i doświadczenie w planowaniu strategicznym. Prace nad Planem były konsultowane w trakcie 2 spotkań wiejskich z mieszkańcami Egiertowa oraz z władzami gminy Somonino i pracownikami Urzędu Gminy merytorycznie odpowiedzialnymi za planowanie strategiczne i realizację projektów z funduszy UE na terenie gminy. Sporządzona na tej podstawie diagnoza stanu obecnego, analiza SWOT oraz lista najważniejszych dla miejscowości inwestycji do realizacji na najbliższe lata powstała w oparciu o analizę ankiet przeprowadzonych wśród mieszkańców Egiertowa oraz dyskusji jakie miały miejsce w trakcie spotkań społeczności wiejskiej. Tym samym dołożono wszelkich starań aby zapisy dokumentu odzwierciedlały interesy zarówno mieszkańców Egiertowa jak i władz gminy a jednocześnie były zgodne z zasadami prawa i założeniami idei zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich.

II. CHARAKTERYSTYKA GMINY SOMONINO.

II.1. POŁOŻENIE.

Gmina Somonino położona jest w środkowej części województwa pomorskiego, w powiecie kartuskim, na terenie Kaszubskiego Parku Krajobrazowego, u stóp wzniesień zwanych Wzgórzami Szymbarskimi. Gmina Somonino graniczy:

- od północy z gminą miejsko – wiejską Kartuzy,
- od północno-wschodu z gminą miejsko – wiejską Żukowo,
- od zachodu z gminą wiejską Stężyca,
- od wschodu z gminą Przywidz,
- od południa z gminami: Nowa Karczma i Kościerzyna.

Gmina Somonino jest 6 co do wielkości gminą powiatu kartuskiego i zajmuje łączną powierzchnię 11 227 ha. Gmina liczy ogółem 16 sołectw: Borcz, Egiertowo, Goręczyno, Hopowo, Kamela, Kaplica, Ostrzyce, Piotrowo, Połączyno, Ramleje, Rąty, Rybaki, Sławki, Somonino, Starkowa Huta, Wyczechowo oraz 20 miejscowości. Siedzibą władz gminy jest wieś Somonino położona nad rzeką Radunią.

Z większych miast znajdujących się w pobliżu Somonina wymienić należy:

- Aglomerację Trójmiejską – w odległości 50 km,
- Kościerzyna – w odległości 20 km,
- Kartuzy – w odległości 6 km,
- Żukowo – w odległości 20 km.

Rys 1. Położenie administracyjne gminy Somonino w województwie.
Źródło: Drogowy Atlas Polski, Forum, Warszawa, 2006 r.

Pod względem fizyczno – geograficznym gmina Somonino położona jest:

- w mezoregionie fizycznogeograficznym Pojezierze Kaszubskie, w kilku mikroregionach,

- w systemie zlewni Martwej Wisły – w tym w zlewni Motławy – w tym w zlewni Raduni,
- w systemie zlewni Wisły – w tym w zlewni Wierzycy (południowa część gminy), w tym również w zlewni Wietcisy,
- częściowo w granicach Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 111 „Subniecka Gdańska” – wiek utworów wodonośnych to kreda, a średnia głębokość ujęć to 150 m,
- w sąsiedztwie Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 116 „Gołębiewo” (międzymorenowy) według dokumentacji hydrogeologicznej z 1997 r.; granica GZWP nr 116 przebiega na południe od granicy gminy w sąsiedztwie wsi Połączyno,
- w strefach źródliskowych Wierzycy i Wietcisy oraz cieków będących dopływami Raduni,
- w obszarze węzłowym Pojezierza Kaszubskiego (z kilkoma biocentrami) w sieci ekologicznej ECONET-Polska; w hierarchii sieci ekologicznej jest to obszar o randze najwyższej,
- częściowo w – Kaszubskim Parku Krajobrazowym i jego otulinie, Kartuskim Obszarze Chronionego Krajobrazu i Obszarze Chronionego Krajobrazu Doliny Raduni, gdzie obowiązują ustalenia Rozporządzenia Nr 11/98 Wojewody Gdańskiego z dnia 3 września 1998 r. zmieniające Rozporządzenie Nr 5/94 z dnia 8 listopada 1994 r. w sprawie wyznaczenia obszarów chronionego krajobrazu, określenia granic parków krajobrazowych i wyznaczenia (utworzenia) wokół nich otulin oraz wprowadzenia obowiązujących w nich zakazów i ograniczeń; dla KPK obowiązują dodatkowo ustalenia „Planu ochrony Kaszubskiego Parku Krajobrazowego” zatwierdzone Rozporządzeniem Nr 12/98 Wojewody Gdańskiego z dnia 3 września 1998 r.; w planie ochrony KPK znajdują się również zapisy odnośnie otuliny o charakterze postulatów,
- częściowo w pośredniej strefie ochronnej ujęcia wody powierzchniowej „Straszyn” z rzeki Raduni, gdzie obowiązywały do dnia 6.08.2003 r. ustalenia decyzji Wojewody Gdańskiego 0-V-7226/1/93 z dnia 06.08.1993 r.

W gminie Somonino dominują następujące typy środowiska przyrodniczego:

- wysoczyzna morenowa (falista i pagórkowata strefa marginalna) z roślinnością pól uprawnych z glebami brunatnymi wyługowanymi i glebami płowymi (pseudobielicowe), w podłożu z glinami, piaskami gliniastymi i piaskami na glinie; woda i materia dostarczane są z atmosfery; dominuje spływ wody i jej ograniczone wsiąkanie oraz tranzyt materii ku terenom niżej położonym; energia słoneczna akumulowana jest głównie w roślinach i w glebie,
- równiny sandrowe z roślinnością pól uprawnych z glebami bielicowymi i rdzawymi, w podłożu z piaskami i żwirami; dominuje tu wsiąkanie wody w podłoże oraz występuje umiarkowany tranzyt wody i materii ku terenom niżej położonym; energia słoneczna akumulowana jest głównie w roślinach i w glebie,

- wysoczyzna morenowa (wały moren spiętrzonych, falista i pagórkowata strefa marginalna) ze zbiorowiskami leśnymi, z glebami brunatnymi wylugowanymi i glebami płowymi (pseudobielicowe), w podłożu z glinami, piaskami gliniastymi i piaskami na glinie; woda i materia dostarczane są z atmosfery; dominuje tu retencja wody i jej parowanie w zależności od usłonecznienia.

Do najważniejszych zasobów środowiska przyrodniczego gminy Somonino należą:

- lasy – zajmują 36% pow. gminy; lasy prywatne zajmują 13% łącznej pow. lasów; lasy ochronne stanowią 15% łącznej pow. lasów; lasy posiadają duże i średnie potencjały – faunistyczny, florystyczny, produkcji tlenu i regeneracji powietrza oraz retencji wody; powierzchniowo dominują ubogie lasy bukowe i bukowo-dębowe oraz nasadzenia drzew szpilkowych w wieku powyżej 40 lat,
- zarośla i szuwały – występują w rynnach polodowcowych, w zagłębieniach wytopiskowych, wzdłuż jezior, cieków, na torfowiskach i mokradłach – o dużych i średnich potencjałach faunistycznym, florystycznym, produkcji tlenu i regeneracji powietrza,
- ciągi drzew krzewów, grupy drzew – występujące w rozproszeniu, szczególnie wzdłuż cieków, dróg i linii kolejowej – o średnich potencjałach faunistycznym, florystycznym, produkcji tlenu i regeneracji powietrza,
- roślinność parków w Borczu i Wyczechowie oraz starych cmentarzy – o średnich potencjałach faunistycznym, florystycznym, produkcji tlenu i regeneracji powietrza,
- jeziora – Trzebno, Rąty, Połęczyńskie, Piotrowskie, Ostrzyckie (przy granicy gminy) oraz małe jeziora i stawy bez nazwy – o dużych i średnich potencjałach faunistycznym i florystycznym oraz o bardzo dużym i dużym potencjale retencji wody,
- rzeki – Radunia (z jazem zastawkowym w Ostrzycach z wahaniami piętrzenia 0,5 m i średnim przepływem 1,6 m³/s), Wietcisa, Wierzyca; rzeki mają charakter potoków podgórskich o bardzo dużym i dużym potencjale faunistycznym, szczególnie w zakresie ichtiofauny, występuje tu m.in. głowacz białopłetwy, pstrąg potokowy i ciernik oraz gatunki chronione – strzebla potokowa, strzebla błotna, śliz, różanka i koza; z ssaków występuje tu przede wszystkim wydra,
- pozostałe ciek – o średnim potencjale faunistycznym,
- strefy źródliskowe Wierzycy i Wietcisy oraz cieków będących dopływami Raduni; występują w sąsiedztwie działów wodnych – o dużym potencjale retencji wody,
- torfowiska wysokie, przejściowe i niskie z mokradłami oraz glebami torfowymi i mułowo-torfowymi do zachowania – tereny te stanowią ważne korytarze, ciągi i węzły ekologiczne o bardzo dużym i dużym potencjale retencji wody oraz bardzo dużych, dużych i średnich potencjałach faunistycznym i florystycznym,

- 4 biocentra (obecność fauny i flory o znaczeniu europejskim) z licznymi stanowiskami, ostojami i występowaniem chronionych roślin i zwierząt – **Jar Rzeki Raduni** z żyzną i ubogą buczyną, podgórskim łągiem jesionowym, grądem zboczowym oraz liczne stanowiska rzadkich gatunków, w tym storczyków, stwierdzono występowanie bociana czarnego i ostoję bielika, **Torfowiska koło Bernardówki** z borem bagiennym i torfowiskiem wysokim, **Jeziora Raduńsko-Ostrzyckie i okolice, Torfowiska wysokie koło Somonina, Bór koło Borcza, Południowy skraj Kaszubskiego Parku Krajobrazowego** (lasy sosnowe i liczne torfowiska),
- gleby gruntów rolnych w III klasie bonitacyjnej – o dużym potencjale rolniczym; niewielkie tereny około 3 % gruntów rolnych w gminie,
- złoża kopalin udokumentowane – średni potencjał surowcowy – część złoża „Bernardyna”, piaski różnoziarniste ze żwirem, wydana koncesja do 29.09.2016 r. dla firmy „Orion”, działka nr 34/10 w Somoninie (część złoża w Kiełpinie, gm. Kartuzy); pow. całego obszaru i terenu górniczego wynosi odpowiednio 1, 8672 ha i 2,519 ha.

Ochrona przyrody (związana z dużą bioróżnorodnością), krajobrazu naturalnego i środowiska w gminie Somonino dotyczy następujących terenów i obiektów:

- Kaszubski Park Krajobrazowy – 12 % pow. gminy, gdzie obowiązują ustalenia Rozporządzenia Nr 11/98 Wojewody Gdańskiego z dnia 3 września 1998 r. zmieniające Rozporządzenie Nr 5/94 z dnia 8 listopada 1994 r. w sprawie wyznaczenia obszarów chronionego krajobrazu, określenia granic parków krajobrazowych i wyznaczenia (utworzenia) wokół nich otulin oraz wprowadzenia obowiązujących w nich zakazów i ograniczeń; obowiązują dodatkowo ustalenia „Planu ochrony Kaszubskiego Parku Krajobrazowego” zatwierdzone Rozporządzeniem Nr 12/98 Wojewody Gdańskiego z dnia 3 września 1998 r.,
- otulina Kaszubskiego Parku Krajobrazowego – część gminy, gdzie obowiązują ustalenia Rozporządzenia Nr 11/98 Wojewody Gdańskiego z dnia 3 września 1998 r. zmieniające Rozporządzenie Nr 5/94 z dnia 8 listopada 1994 r. w sprawie wyznaczenia obszarów chronionego krajobrazu, określenia granic parków krajobrazowych i wyznaczenia (utworzenia) wokół nich otulin oraz wprowadzenia obowiązujących w nich zakazów i ograniczeń; w „Planie ochrony Kaszubskiego Parku Krajobrazowego” zatwierdzonego Rozporządzeniem Nr 12/98 Wojewody Gdańskiego z dnia 3 września 1998 r. znajdują się również zapisy odnośnie otuliny o charakterze postulatów,
- Kartuski Obszar Chronionego Krajobrazu i Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Raduni – 20 % pow. gminy, gdzie obowiązują ustalenia Rozporządzenia Nr 11/98 Wojewody Gdańskiego z dnia 3 września 1998 r. zmieniające Rozporządzenie Nr 5/94

z dnia 8 listopada 1994 r. w sprawie wyznaczenia obszarów chronionego krajobrazu, określenia granic parków krajobrazowych i wyznaczenia (utworzenia) wokół nich otulin oraz wprowadzenia obowiązujących w nich zakazów i ograniczeń,

- Rezerwat przyrody – „Jar Rzeki Raduni” krajobrazowy (i florystyczny) o pow. 84,2 ha, w tym w gm. Somonino 14,96 ha,
- 2 zespoły przyrodniczo-krajobrazowe (w granicach KPK); część pow. zespołów znajduje się w gminie, a część w gminach sąsiednich; są to – Rynna Brodnicko-Kartuska, Rynna Dąbrowsko-Ostrzycka, gdzie obowiązują ustalenia „Planu ochrony KPK” i Rozporządzenia Nr 12/98 Wojewody Gdańskiego z dnia 3 września 1998 r. w sprawie zatwierdzenia „Planu ochrony KPK” oraz wyznaczenia w nim zespołów przyrodniczo-krajobrazowych,
- Pomniki przyrody, łącznie 9 – 2 głazy, 3 drzewa i 4 grupy drzew,
- Proponowane 88 pomników przyrody – 2 głazy i 86 drzew opisane w „Inwentaryzacji i waloryzacji przyrodniczej gminy Somonino” (1994),
- 4 projektowane użytki ekologiczne – 2 w „Planie ochrony KPK” – „Jezioro Rąty” i „Jezioro Piotrowskie z przyległymi mokradłami” (częściowo w gm. Somonino) oraz 2 w „Inwentaryzacji i waloryzacji przyrodniczej gminy Somonino” – „Nowy Dwór” i „Borcz”,
- Projektowany zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Ramleje” w „Inwentaryzacji i waloryzacji przyrodniczej gminy Somonino”,
- Projektowane powiększenie Przywidzkiego Obszaru Chronionego Krajobrazu,
- Obszary zgłoszone do europejskiej sieci Natura 2000 – Specjalne Obszary Ochrony (SOO), wytypowane na podstawie Dyrektywy Siedliskowej Unii Europejskiej (Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory)– Jeziora Raduńsko - Ostrzyckie, Jar Rzeki Raduni,
- Ostoje wg programu Corine (zachowanie dziedzictwa przyrodniczego Europy) – Jeziora Raduńsko - Ostrzyckie, Jar Rzeki Raduni, Borcz (ostoja ptaków),
- Korytarze i ciągi ekologiczne do zachowania
- Rynny polodowcowe, doliny rzeczne, zagłębienia wytopiskowe, torfowiska – konieczność ochrony przed zainwestowaniem,
- główne szlaki przemieszczania się zwierząt (przede wszystkim dużych ssaków) – konieczność ochrony przed zainwestowaniem i zabezpieczenie możliwości migracji zwierząt w poprzek dróg utwardzonych,
- Strefy źródłiskowe cieków opisane w rozdz. „Zasoby środowiska przyrodniczego”,
- Główny Zbiornik Wód Podziemnych nr 111 „Subniecka Gdańska” (miasto i duża część gminy) – wiek utworów wodonośnych to kreda, a średnia głębokość ujęć to 150m;

dokumentacja hydrogeologiczna z 1996 r. wykazała, że nie ma konieczności ustanawiania obszaru ochronnego zbiornika,

- Pośrednia strefa ochronna ujęcia wody powierzchniowej „Straszyn” z rzeki Raduni, gdzie obowiązywały do dnia 6.08.2003 r. ustalenia decyzji Wojewody Gdańskiego 0-V-7226/1/93 z dnia 06.08.1993 r.,
- Punkty widokowe – „Jastrzębia Góra” (na granicy z gm. Kartuzy), „Trzebińska Góra” i inne; konieczność ochrony samego punktu widokowego i panoramy na kierunku patrzenia.

Ochrona krajobrazu kulturowego w gminie Somonino dotyczy:

- Obiektów wpisanych do rejestru zabytków
- Zespoły dworsko-parkowe w Borczu i Wyczechowie, kościół w Goręczynie, dom w Ostrzycach, dom i kuźnia w Hopowie,
- Obiektów archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków – cmentarzysko kurhanowe z kręgami kamiennymi z okresu wpływów rzymskich w Borczu, grodziska z wczesnego średniowiecza w Borczu, Piotrowie i Rątach, osada z wczesnego średniowiecza w Piotrowie, cmentarzysko kurhanowe z epoki brązu w Wyczechowie,
- Wsi o wysokich wartościach kulturowych i krajobrazowych – Piotrowo (w KPK), Goręczyno, Hopowo,
- Stref ochrony konserwatorskiej, ekspozycji i ochrony krajobrazu oraz ochrony i obserwacji archeologicznej, które należy wyznaczyć w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego; ustalenia w nich zawarte należy uwzględnić przy działaniach realizacyjnych,
- Trasy z ciągami widokowymi – droga kaszubska Brodnica Dolna – Ostrzyce – Wieżyca oraz odcinek Egiertowo – Rybaki,
- Projektowanego Parku Kulturowego Kartusko-Mirachowskiego.

II.2. SFERA SPOŁECZNA

Według danych GUS na koniec 2008 roku gminę Somonino zamieszkiwało w sumie 9 523 mieszkańców, z czego 51% stanowili mężczyźni, przez co wskaźnik feminizacji na terenie gminy sięgnął poziomu 97 K/100 M i był niższy od notowanego w skali całego powiatu kartuskiego (100 K/100 M). Gęstość zaludnienia w gminie sięgnęła w tym roku poziomu 85 mieszkańców/km² powierzchni co było także wielkością niższą od notowanej w skali całego powiatu (102 mieszkańców/km²).

Ogólne tendencje w zakresie rozwoju sfery społecznej w gminie są zbliżone z notowanymi w skali powiatu. Charakterystyczny dla obszaru gminy jest wyższy niż w powiecie przyrost naturalny na poziomie 13,00‰ (9,00‰ dla powiatu) oraz niski poziom liczby zawieranych małżeństw – 7,80‰ w skali roku (przy 8,10‰ dla powiatu).

Znacznie gorzej – i odmiennie niż ma to miejsce w skali powiatu – przedstawiała się natomiast w gminie sytuacja w zakresie salda migracji, które w 2007 roku było relatywnie niskie – na poziomie 0,94‰ przy wysokiej wartości notowanej w tym czasie dla całego powiatu (6,95‰).

Relatywnie korzystnie przedstawia się natomiast sytuacja w przypadku struktury wieku mieszkańców gminy gdzie notowany jest wysoki udział mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym – 28,9% i niższy niż np. w skali powiatu udział grupy mieszkańców w wieku poprodukcyjnym – 10,8% mieszkańców gminy. Relatywnie mniej korzystnie niż ma to miejsce w skali powiatu przedstawia się natomiast wskaźnik obciążenia demograficznego, według którego na 100 osób w wieku produkcyjnym w gminie przypada 65,80 osoby w wieku nieprodukcyjnym. Szczegółowe dane demograficzne dotyczące gminy i jej sytuacji na tle powiatu przedstawia tabela nr 1.

Tab 1. Charakterystyka demograficzna gminy Somonino na tle powiatu kartuskiego w 2007 roku.

Obszar	Liczba ludności	Ludność na 1 km ²	Kobiety na 100 mężczyzn	Małżeństwa na 1000 ludności	Przyrost naturalny na 1000 ludności	Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	Saldo migracji	Ludność w wieku przed.	Ludność w wieku prod.	Ludność w wieku poprod.
Gmina Somonino	9 523	85,00	97,00	7,80	13,00	65,80	0,94	28,90	60,30	10,80
Powiat kartuski	114 083	102	100,00	8,10	9,00	61,80	6,96	26,90	61,80	11,30

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

II.3. SFERA GOSPODARCZA.

Główną dziedziną gospodarki w gminie Somonino pozostaje rolnictwo. Tworzy je 770 gospodarstw rolnych o średniej powierzchni 9,5 ha z czego 580 gospodarstw to gospodarstwa większe niż 1 ha. Rolnictwo koncentruje się zarówno na produkcji zwierzęcej jak i roślinnej. Produkcja roślinna obejmuje uprawę zbóż oraz roślin okopowych i pastewnych. Produkcja zwierzęca – hodowlą bydła i trzody chlewnej, owiec oraz drobiu.

Drugą dziedziną gospodarki w Somoninie jest stale rozwijająca się turystyka. Według danych Urzędu Gminy funkcjonuje tu 10 sezonowych i 4 całoroczne ośrodki wypoczynkowe. Ponadto są także kwatery letniskowe i agroturystyczne. Jest strzeżone gminne kąpielisko. Łączna liczba miejsc noclegowych w Gminie sięga 1 100 miejsc, w tym:

- w pensjonatach - 258,
- kwaterach agroturystycznych - 105,
- kwaterach prywatnych - 75,
- na polach biwakowych 560.

Niewielki udział w gospodarce gminy ma także rzemiosło. Dobrze rozwinięta jest sieć handlowa, gorzej – usługowa. Brak np. usług szewskich, krawieckich. Większość mieszkańców gminy utrzymuje się z rolnictwa, część z turystyki, część utrzymuje się z pracy w drobnych zakładach rzemieślniczych, część zatrudniona jest w przemyśle drzewnym.

Według danych GUS w 2008 roku w gminie były zarejestrowane w sumie 602 podmioty gospodarcze co dawało wskaźnik rozwoju przedsiębiorczości na poziomie 63,21 podmiotów/1000 mieszkańców. Była to jednocześnie wielkość niższa od notowanej na terenie całego powiatu - gdzie wyniosła 82,84 podmiotów zarejestrowanych/1000 mieszkańców.

Wśród podmiotów zarejestrowanych w gminie 95,5% to firmy sektora prywatnego wśród których dominują przedsiębiorstwa działające jako osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (81,50% wszystkich podmiotów).

Tab 2. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze Regon wg sektorów własnościowych w 2008 roku.

Wyszczególnienie	J. m.	Gmina Somonino		Powiat Kartuski	
		Liczba	%	Liczba	%
Ogółem	jed.gosp.	602	100,00	9 451	100,00
Sektor publiczny					
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	jed.gosp.	27	4,48	292	3,09
Państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego ogółem	jed.gosp.	24	3,99	235	2,48
Przedsiębiorstwa państwowe	jed.gosp.	0	0	0	0
Spółki handlowe	jed.gosp.	0	0	5	0,05
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	jed.gosp.	0	0	0	0
Państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego, gospodarstwa pomocnicze	jed.gosp.	1	0,16	2	0,02

Sektor prywatny					
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	jed.gosp.	575	95,50	8 620	91,20
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	jed.gosp.	491	81,56	7 235	76,55
Spółki handlowe	jed.gosp.	26	4,32	502	5,31
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	jed.gosp.	9	1,49	96	1,01
Spółdzielnie	jed.gosp.	2	0,33	30	0,32
Fundacje	jed.gosp.	1	0,17	13	0,13
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	jed.gosp.	18	2,99	187	1,97

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Jednym z przejawów relatywnie niższego poziomu rozwoju przedsiębiorczości w gminie jest problem wysokiej stopy bezrobocia na tym terenie w tym bezrobocia ukrytego – mającego szczególnie duże znaczenie w gminach rolniczych o rozdrobnionej strukturze agrarnej. Według danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Gdańsku na koniec drugiego kwartału 2009 roku w gminie było oficjalnie zarejestrowanych 319 bezrobotnych czyli 3,34 % mieszkańców całej gminy. Była to wartość relatywnie wyższa od notowanej w skali powiatu gdzie wielkość tego wskaźnika wahała się w granicach 2,62 %. W strukturze bezrobotnych widoczny jest także znaczny udział kobiet które stanowią w gminie 58,3 % wszystkich bezrobotnych – przy 58 % w skali całego powiatu. Jednocześnie jak zaznaczono powyżej znaczącym problemem w gminie jest także kwestia bezrobocia ukrytego – niwelowana jednak w okresie sezonu turystycznego prowadzeniem przez część mieszkańców działalności związanej z obsługą ruchu turystycznego w regionie.

Jednocześnie należy wskazać, że cały region powiatu kartuskiego należy do regionów o relatywnie niższej stopie bezrobocia w porównaniu z ogółem województwa. Według danych GUS na koniec sierpnia 2009 roku stopa bezrobocia rejestrowanego w skali powiatu sięgnęła poziomu 8,7 % przy 10,2 % w skali całego województwa.

Bardzo ważnym elementem gospodarki na terenie gminy, którego znaczenie jednocześnie rośnie z roku na rok jest rozwój branży turystycznej. Gmina Somonino położona na terenie Kaszubskiego Parku Krajobrazowego, u stóp wzniesień zwanych Wzgórzami Szymbarskimi, charakteryzując się urozmaiconą rzeźbą terenu i czystością środowiska przyrodniczego oraz licznymi walorami środowiska kulturowego jest bardzo atrakcyjnym miejscem dla rozwoju funkcji turystycznej i rekreacyjnej. Największą popularnością wśród turystów na terenie gminy cieszy się letniskowa wieś Ostrzyce, położona wśród lasów, nad jeziorem, po którego obydwu stronach, znajdują się punkty widokowe: Jastrzębia Góra, Trzebińska Góra, w pobliżu rezerwatu przyrody. Ważnym atutem gminy jest także dobre zagospodarowanie jej walorów w infrastrukturę turystyczną oraz bogaty kalendarz atrakcji turystycznych. Turystów przyciągają liczne pensjonaty, hotele, ośrodki, gospodarstwa agroturystyczne, jak również kąpieliska, wypożyczalnie sprzętu wodnego, korty tenisowe oraz ośrodki jazdy konnej. Obecnie na terenie gminy organizowanych jest corocznie około 23 cyklicznych imprez o charakterze turystycznym i kulturalnym. Jednocześnie na terenie gminy znajduje się obecnie: 11 gospodarstw agroturystycznych, 10

ośrodków wypoczynkowych, 9 kwater prywatnych, 1 pole namiotowe, 5 ośrodków oferujących domki letniskowe, 2 kąpieliska gminne, 4 wypożyczalnie rowerów, 10 obiektów gastronomicznych. Tym samym gmina Somonino stanowi jeden z najatrakcyjniejszych obszarów Szwajcarii Kaszubskiej dla turystów.

Wieloletnia tradycja letniskowości w Somoninie

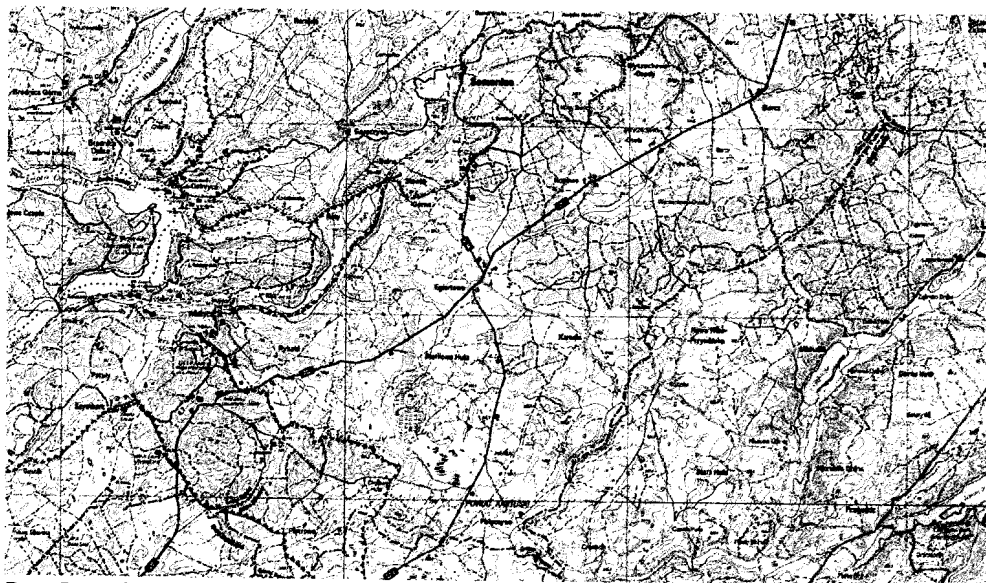
III. CHARAKTERYSTYKA MIEJSCOWOŚCI EGIERTOWO

III.1 POŁOŻENIE MIEJSCOWOŚCI I PRZYNALEŻNOŚĆ ADMINISTRACYJNA

Miejscowość Egiertowo położona jest w południowej części gminy Somonino, na terenie powiatu kartuskiego w centralnej części województwa pomorskiego. Jako jedna z 16 wsi na terenie gminy jest wsią sołecką – siedzibą sołectwa Egiertowo. Główną cechą charakterystyczną wyznaczającą położenie miejscowości w regionie jest jej usytuowanie na skrzyżowaniu najważniejszych szlaków komunikacyjnych gminy i całego powiatu kartuskiego – drogi krajowej nr 20 łączącej Stargard Szczeciński z Gdynią oraz drogi wojewódzkiej nr 224 Wejherowo – Tczew. Uzupełnieniem tych ciągów drogowych są drogi powiatowe i gminne w tym ważny ciąg komunikacyjny łączący powiat kartuski z gminą Przywidz i obszarem powiatu gdańskiego. Położenie to od lat decyduje i determinuje kierunki rozwoju samej miejscowości. Pod względem komunikacyjnym Egiertowo posiada dogodne połączenie z najważniejszymi centrami rozwoju w regionie posiadając bezpośrednie połączenia drogowe z Trójmiastem (odległość ok. 45 km), Kościerzyną (21 km), Somoninem (5,5 km) i Kartuzami (11 km).

Pod względem fizycznogeograficznym Egiertowo położone jest w najbardziej urozmaiconym pod względem ukształtowania terenu oraz wysokości nad poziomem morza obszarze Pojezierza Wschodniopomorskiego tzn. na Pojezierzu Kaszubskim. W tym zakresie jednocześnie Egiertowo położone jest na terenie otuliny Kaszubskiego Parku Krajobrazowego w bezpośrednim sąsiedztwie samego Parku.

Pod względem hydrograficznym Egiertowo leży w całości w dorzeczu rzeki Raduni stanowiącej dopływ Motławy i będącej największą rzeką gminy Somonino.

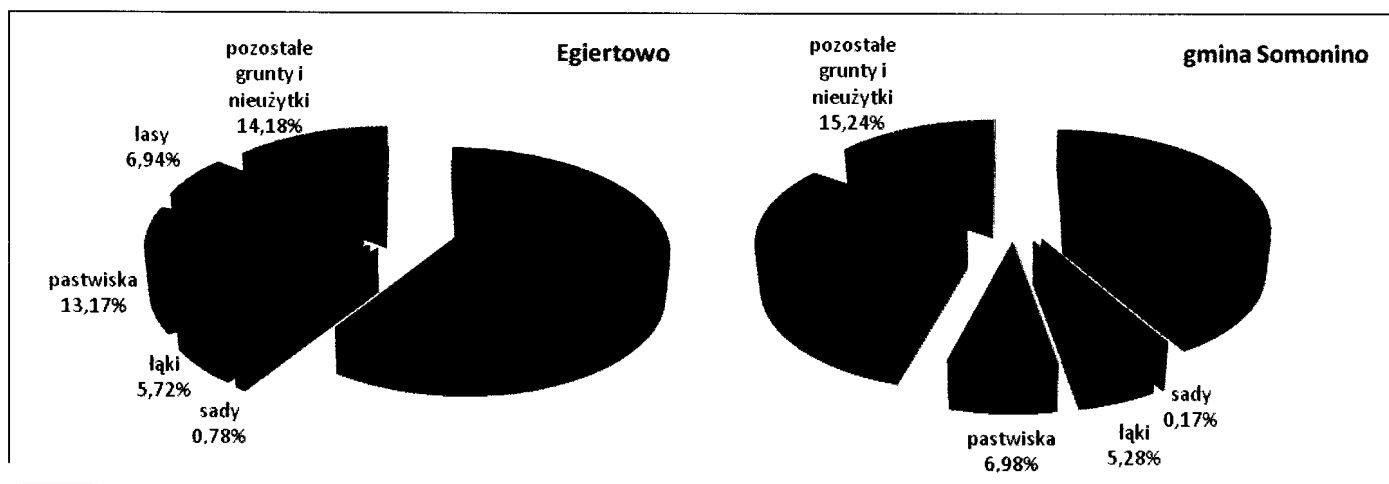

Rys 2. Położenie Egiertowa w regionie.

Źródło: *Szwajcaria Kaszubska – mapa turystyczno - krajoznawcza*, Wydawnictwo Kartograficzne Eko-Kapio, Gdańsk, 2007 r.

III.2. POWIERZCHNIA I LUDNOŚĆ

Całkowita powierzchnia miejscowości Egiertowo wynosi obecnie 434,8775 ha co stanowi 3,9 % powierzchni całej gminy Somonino. Struktura użytkowania gruntów w miejscowości wskazuje na jej typowo rolniczy charakter – w powierzchni całkowitej gruntów w Egiertowie zdecydowanie dominują grunty orne które stanowią ponad 59 % całkowitej powierzchni miejscowości. Dużą rolę w tym zakresie pełnią także pastwiska (udział na poziomie 13,17 %) oraz łąki (5,72 %). Jednocześnie zwraca uwagę bardzo niski zwłaszcza na tle położonych w sąsiedztwie znacznych obszarów leśnych - udział lasów w powierzchni Egiertowo które stanowią zaledwie 6,94 % gruntów. Porównanie struktury użytkowania gruntów w Egiertowie na tle całej gminy wskazuje na znaczne różnice w tym aspekcie widoczne przede wszystkim po stronie dużo wyższego w przypadku Egiertowa udziału gruntów ornych (średnia dla gminy na poziomie 41,71 %) oraz pastwisk (w gminie 6,98 %) oraz 5-krotnie niższego na tle całej gminy udziału lasów. Taka struktura użytkowania świadczy przede wszystkim o intensywnym wykorzystywaniu gruntów na terenie sołectwa na cele rolnicze.

Rys 3. Struktura użytkowania gruntów w Egiertowo na tle całej gminy.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Somonino.

Poniższa tabel przedstawia szczegółowe dane dotyczące struktury użytkowania gruntów w Egiertowie wg. grup użytków.

Tab 4. Struktura użytkowania gruntów w miejscowości Egiertowo w ha w 2008 roku.

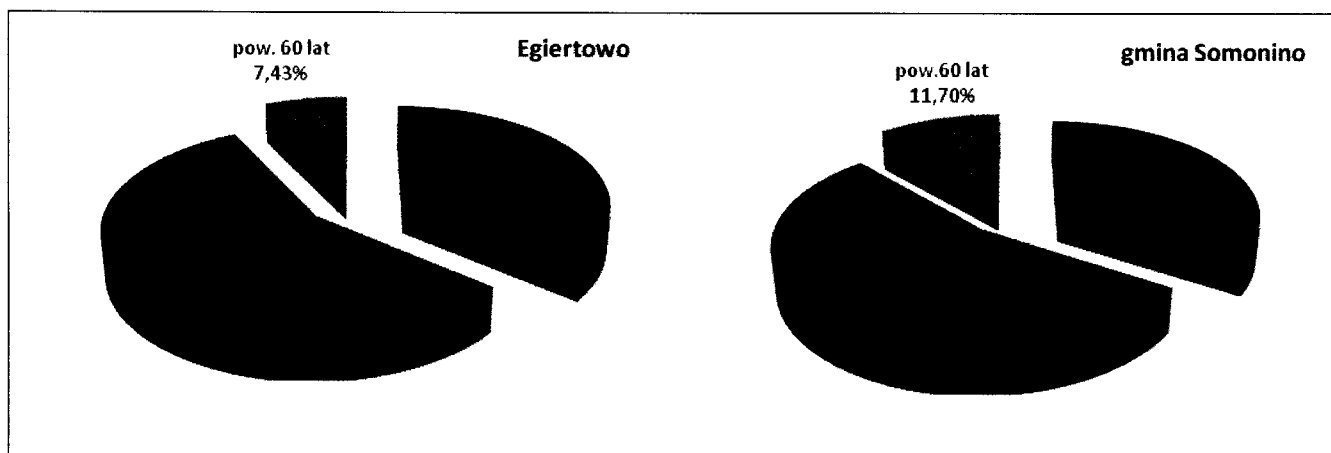
L.p.	Użytek	Powierzchnia w ha
1.	B (tereny mieszkaniowe)	13,0406
2.	Ba (tereny przemysłowe)	0,1507
3.	Bp (zurbanizowane tereny niezabudowane)	5,3410
4.	Bi (inne tereny zabudowane)	1,2241
5.	dr (droga)	18,6287
6.	Ls (lasy)	29,3808
7.	Lz (zadrzewienia)	0,1483

8.	Ł (łąki)	24,9486
9.	N (nieużytek)	22,7394
10.	Ps (pastwiska)	59,0769
11.	R (rola)	255,9739
12.	S (sady)	3,2741
13.	W (woda)	0,8631
14.	Tr (tereny różne)	0,1192
RAZEM:		434,8775

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Somonino.

Całkowita liczba mieszkańców Egiertowa wynosi obecnie 525 osób co stanowi 5,5 % mieszkańców całej gminy Somonino. Wśród tej liczby 263 osoby stanowią kobiety a 262 mężczyźni co wskazuje że wskaźnik feminizacji wynosi w Egiertowie 100 K/100 M i jest znacznie bardziej zrównoważony niż ma to miejsce w całej gminie (wskaźnik feminizacji dla gminy 97 K/100 M). Gęstość zaludnienia w Egiertowie wynosi na podstawie tych danych 120 osób/km² i jest znacznie wyższa niż średnia dla całej gminy (84 osoby/km²).

Struktura wieku mieszkańców Egiertowa wskazuje, że populacja miejscowości jest młodsza od średniej liczonej dla całej gminy Somonino. Dotyczy to przede wszystkim wyższego od średniej udziału osób w wieku przedprodukcyjnym (35,81 %) oraz niższego osób w wieku najstarszym – poprodukcyjnym – który waha się na poziomie 7,43 %. Sytuacja ta wskazuje na dobrą sytuację demograficzną mieszkańców Egiertowa przede wszystkim w kontekście ich wpływu na sytuację społeczną miejscowości w przyszłości a jednocześnie determinuje np. spodziewany wyższy popyt na usługi edukacyjne wśród mieszkańców miejscowości.

Rys 4. Struktura wieku ludności Egiertowa na tle gminy Somonino w 2009 roku.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Rozwój sfery społecznej w Egiertowie oparty jest o działanie następujących obiektów infrastrukturalnych oraz uwarunkowań organizacyjnych:

- Szkoła Podstawowa w Egiertowie,
- Świetlica socjoterapeutyczna w Egiertowie,

- Ochotnicza Straż Pożarna w Egiertowie,
- Zespół folklorystyczny „Mali Hopowianie” im. Jana Waśniewskiego.

Szkoła Podstawowa w Egiertowie - Szkoły w Egiertowie nie było od roku 1879, dzieci chodziły do Kameli. Dopiero w 1880 roku oddano do użytku budynek szkolny który istnieje do dziś - uczył w niej nauczyciel niemiecki, który w 1920 roku wyjechał do Niemiec. Od kwietnia 1929 roku w szkole zaczęto uczyć w języku polskim. Do szkoły uczęszczało wówczas 23 dzieci ewangelickich i 9 katolickich. PO zakończeniu II wojny światowej budynki szkoły były w opłakanym stanie - budynek i ławki były bardzo zniszczone co w połączeniu z brakiem ogrodzenia itp. powodowało bardzo złe warunki nauki dla dzieci i nauczycieli. Dopiero w lipcu 1987 roku rozpoczęto remont kapitalny budynku szkolnego który trwał 3 lata. Długo oczekiwany moment otwarcia pięknej, nowej szkoły nastąpił dopiero 3 września 1990 roku. Od tego momentu powstały w szkole optymalne warunki do nauki dzieci która zaklucz obecnie jedynie brak sali gimnastycznej. Tutejszej szkole podporządkowane są oddziały byłych szkół w Hopowie, Kameli i Rybakach. W roku szkolnym 1999/2000 zostało powołane w tej szkole Gimnazjum Publiczne, którego dyrektorem została mgr Iliada Kwaszyńska. W roku 2002/2003 zgodnie z projektem Gminy Somonino przeniesiono gimnazjalistów do Gimnazjum Publicznego w Somoninie. W roku szkolnym 2009/2010 naukę pobiera 247 uczniów tj. 54 dzieci w oddziałach przedszkolnych, 87 uczniów w klasach I-III i 106 w klasach IV-VI. W szkole pracuje 23 nauczycieli i 6 pracowników obsługi. Dzięki przychylności władz samorządowych szkoła oferuje dodatkowe zajęcia m. in są to kółka zainteresowań tj.: koło ekologiczne, teatralne, czytelniczo-medialne, historyczne, plastyczne, dziennikarskie, języka francuskiego oraz chór szkolny. W szkole działa świetlica, która czynna jest do godziny 1630.

Przy szkole działa chór szkolny który prowadzi p. Arkadiusz Penkowski, nauczyciel tutejszej szkoły. Uczestniczą w nim uczniowie klas IV – VI. Zadanie chóru to przede wszystkim uświetnianie uroczystości i imprez szkolnych.

Świetlica socjoterapeutyczna w Egiertowie - W roku 2007 do rejestru placówek opiekuńczo-wychowawczych prowadzonego przez Wojewodę Pomorskiego została wpisana Świetlica socjoterapeutyczna w Egiertowie. Placówka ta również jest ośrodkiem wsparcia w Gminie Somonino przeznaczonym dla dzieci i młodzieży w wieku od 6 do 16 lat z zachowaniami problemowymi, pochodzących z rodzin o zaburzonej więzi emocjonalnej oraz z rodzin żyjących w ubóstwie materialnym. Obszar działania świetlicy obejmuje wsie: Egiertowo, Kamela i Starkowa Huta. Siedzibą świetlicy jest część budynku Ochotniczej Straży Pożarnej w Egiertowie. Świetlica zapewnia dzieciom opiekę wychowawczą, tworzy odpowiednie warunki do nauki, pomaga w rozwoju zainteresowań oraz zapewnia posiłek. Bezpośredni nadzór nad działalnością świetlicy sprawuje Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Somoninie.

Ochotnicza Straż Pożarna w Egiertowie – OSP w Egiertowie należy do strażnic typu S1 i powstała w 1967 roku. W początkowym okresie działalności sprzęt gaśniczy strażacy przechowywali w prywatnych pomieszczeniach naczelnika straży. W 1984 roku oddano do użytku nową strażnicę – jednocześnie w tym samym roku druhowie od Państwowej Straży czarnej otrzymali używany samochód gaśniczy. Otrzymany w ten sposób sprzęt w kolejnych latach systematycznie modernizowano. Od 2006 roku strażacy w miejscu istniejącej budują nową strażnicę. Aktualnie jednostka zrzesza ogółem 36 członków w tym 28czynnych i 8 dziewcząt z MDP.

Zespół folklorystyczny „Mali Hopowianie” im. Jana Waśniewskiego - Od 2004 roku działa aktywnie zespół folklorystyczny „Mali Hopowianie” im. Jana Waśniewskiego przy współpracy Gminnego Ośrodka Kultury w Somoninie. Członkami zespołu są dzieci z klas III - VI SP w Egiertowie oraz uczniowie Gimnazjum Publicznego w Somoninie. Zespół wykonuje tradycyjne pieśni i tańce kaszubskie. Występuje w strojach ludowych stylizowanych na wzorzec stroju kaszubskiego z końca XIX wieku. Standardowe programy, które wykonuje nazywają się: „Z kaszubskich stron” oraz „Z Kaszebów rodem”. W 2005r. zespół występował w Danii, w 2007r. otrzymał II nagrodę w Ogólnopolskich Spotkaniach Zespołów Tanecznych „Zatańcz z nami” w Częstochowie. W tym roku występował na Słowacji. Zespół uświetnia swoimi występami wiele okolicznościowych imprez i uroczystości na terenie gminy, powiatu. Zespół reprezentuje również gminę przy różnych okazjach, w tym roku m.in. na dożynkach w partnerskiej gminie Nowa Ruda. Kierownikiem zespołu jest Katarzyna Patoka. Kierownikiem muzycznym jest Józef Stachnik, a choreografem Żywilla Okła.

III.3 HISTORIA

Początki powstania wsi Egiertowo datują się około 1310 roku, kiedy to zostały zbudowane chaty węglarzy, smolarzy i szklarzy. Na podstawie dokumentacji historycznej wiemy, że od roku 1664 wieś należała do Starostwa Starogardu. Wieś powstała dzięki drodze przebiegającej tu od morza w kierunku południowo - zachodnim. Nazwa wsi pochodzi o nazwiska „Eggert” - nazwiska jednego z osadników. W roku 1727 Egiertowo było już wsią i razem z Kamelą i Nową Wsią tworzyły jeden rejon rolniczy. Egiertowo posiadało wtedy 4 włóki ziemi ornej i jedną włókę krzaków. Ziemia ta podzielona była pomiędzy 8 osadników niemieckich, oprócz których mieszkali tu jeszcze kołodziej i krawiec. W tym czasie w całej miejscowości razem mieszkało 50 osób. W roku 1789 Egiertowo zostało wsią królewską i od tej pory występuje jej bardzo rozwój. W 1867 roku wieś liczyła 189 mieszkańców w tym 4 rodziny polskie. W 1905 roku Egiertowo posiadało 445,2 ha ziemi użytkowe i 269 mieszkańców. Od roku 1945 do roku 1975 tj. w okresie 30-lecia PRL- wieś Egiertowo uzyskała wodociąg wiejski, światło elektryczne, komunikację PKS, stację

CPN, 4 telefony itd. Od tego czasu, wraz z rosnącym znaczeniem trasy komunikacyjnej stanowiącej obecnie drogę krajową nr 20 przebiegającą przez Egiertowo - rozwój miejscowości i jej funkcja oparta jest przede wszystkim o pełnienie roli lokalnego węzła komunikacyjnego.

III.4 PRZESTRZENNA STRUKTURA MIEJSCOWOŚCI

Wiejskie jednostki osadnicze na Kaszubach cechuje duża różnorodność form przestrzennych. Struktura przestrzenna wsi wywodzi się z jej pochodzenia jako wsi chłopskiej pokutniczej. Stąd układ pierwotny przestrzenny zabudowy zwartej to układ wsi pohutniczej – wielodrożny. Obecnie w Egiertowie zabudowa oparta jest o zagrody z budynkiem mieszkalnym tradycyjnym (o wysokim dachu dwuspadowym) lub o dachu półpłaskim na podwyższonej ścianie kolankowej. We wsi istnieje budynek dawnej szkoły ewangelickiej (obecnie przebudowany) i katolickiej (istniejący wraz z budynkiem gospodarczym) - do wsi należy także kilka samotniczych wybudowań - siedlisk związanych z arealem upraw. W chwili obecnej układ przestrzenny wsi z uwagi na dokonujące się przekształcenia o charakterze gospodarczym i społecznym ma charakter silnie przekształcony i zdeformowany w związku z przebiegającą przez nią drogą krajową. Zachowało się w tym zakresie kilka elementów struktury zasługujących na ochronę, wartościowe krajobrazowo zagrody rozproszone (wybudowania) związane z rozłogiem pól. Układ przestrzenny wsi należy jednak obecnie uznać za zdekomponowany i mało czytelny. Struktura układu oparta jest o zachowanych kilka przykładów budownictwa mieszkalnego z końca XIX i I poł. XX w. często przebudowanych lub dysharmonijnie zmodernizowanych (nadbudowa, zmiana kształtu okien, wymiana stolarki okiennej na jednoprzestrzenną, cmentarz - postępująca dewastacja, zachowane kwatery aleja i starodrzew).

W Egiertowie brak jest obiektów wpisanych do wojewódzkiej ewidencji zabytków. Jednakże wieś posiada bogatą przeszłość historyczną. Pierwsze informacje o odkryciach archeologicznych na terenie wsi pochodzą z 1889 roku. Odkryto wtedy kurhan kamienny, datowany na okres wczesnego średniowiecza. W okresie międzywojennym na terenie wsi odkrywano groby skrzynkowe, datowane na wczesną epokę żelaza. Łącznie na terenie Egiertowa wyróżniono 22 stanowiska archeologiczne. Najwcześniejsze osadnictwo datowane na epokę kamienia zlokalizowane zostało na południe od wsi. Wśród obiektów archeologicznych wyróżniamy

- cmentarzysko płaskie z okresu wpływów rzymskich (I – II wiek n.e.)
- rozległe osady w północnej części wsi

IV. INWENTARYZACJA ZASOBÓW MIEJSCOWOŚCI EGIERTOWO.

IV.1. ZASOBY PRZYRODNICZE

Z uwagi na położenie Egiertowa w terenie – na skrzyżowaniu ruchliwych szlaków komunikacyjnych oraz biorąc pod uwagę strukturę użytkowania gruntów (bardzo mała ilość lasów) oraz brak większych zbiorników wodnych – miejscowość mimo położenia w sąsiedztwie bardzo atrakcyjnych przyrodniczo obszarów chronionych sama w sobie nie posiada wysokich walorów przyrodniczych.

Najważniejszym walorem naturalnym wynikającym z położenia Egiertowa jest jego usytuowanie w otulinie Kaszubskiego Parku Krajobrazowego i w bezpośrednim sąsiedztwie granic samego Parku – które rozciągają się w odległości ok. 1 km od samej miejscowości. Park ten jest największym powierzchniowo obszarem chronionym w gminie Somonino zajmując około 10% jej terenu. Kaszubski Park Krajobrazowy został utworzony w 1983r. Park obejmuje swoimi granicami centralny obszar etnicznej Kaszubszczyzny, określony jako wyróżniający się geograficznie region zwany Pojezierzem Kaszubskim. Powierzchnia Parku wynosi 33 202 ha, powierzchnia otuliny 32 494 ha. Lasy w parku zajmują ok. 34%, użytki rolne ok. 50%, a wody powierzchniowe ponad 10%. Park charakteryzuje bardzo urozmaicona rzeźba terenu. Występują tu wysoczyzny morenowe i wysokie wzgórza czołowomorenowe, rynny jeziorne, doliny rzeczne i fragmenty równin sandrowych. Największe zgrupowanie stanowią Wzgórza Szymbarskie o średnich wysokościach powyżej 260 m n.p.m., z najwyższym wzniesieniem w Polsce północnej - Wieżycą (328,6 m n.p.m.). Cechą charakterystyczną Parku są liczne zagłębienia terenu, których większość powstała po ustąpieniu lądolodu na skutek wytapiania się martwego lodu. Często wypełniane są jeziorami zwanymi wytopiskowymi, a niektóre zajęte przez torfowiska. Silnie rozbudowana jest sieć hydrograficzna ze źródłkowymi odcinkami Raduni, Łeby i Bukowiny oraz licznymi jeziorami o skomplikowanej linii brzegowej i znacznej głębokości. Znajdują się tu płyty bardzo wartościowej roślinności leśnej i nie leśnej (łąki, torfowiska). Na obszarach leśnych dominują buczyny kwaśne i lasy bukowo - dębowe, natomiast w części południowej bór mieszany.

Jednocześnie w bezpośrednim sąsiedztwie Egiertowa przepływa rzeka Radunia stanowiąca główny ciek downy gminy Somonino. Rzeka stanowi lewy dopływ Motławy i posiada całkowitą długość 103,2 km, powierzchnię dorzecza 837 km² i średni spadek 1,6% (na odcinku przełomu – 3,7%). Rzeka bierze swój początek na południe od Jeziora Stężyckiego, w centralnej części Pojezierza Kaszubskiego i dzieli się wyraźnie na 2 części. W okolicach Hopowa przepływa jej 1 część stanowiąca zespół jezior, tworzących w jej górnym biegu tzw. Kółko Raduńskie, w którego skład wchodzi jeziora: Stężyckie, Raduńskie, Kłodno, Małe i Wielkie Brodno oraz Ostrzyckie, połączone krótkimi odcinkami rzeki, a także Lubowisko, Dąbrowskie i Patulskie, połączone prawym dopływem wpadającym do Jeziora Ostrzyckiego. Poniżej Jeziora Ostrzyckiego Radunia przepływa przez ostatnie na trasie Jezioro Trzebno. Drugą część stanowi bezjeziorowy środkowy i

dolny bieg. W wodach rzeki spotyka się ryby charakterystyczne dla rzek górskich: pstrągi i lipienie. W latach 1910-1937 zbudowano na Raduni osiem elektrowni wodnych o łącznej mocy 14 MW. Zarówno jeziora Kółka Raduńskiego (przez które przepływa) jak i sama rzeka doskonale nadaje się do uprawiania turystyki kajakowej. Pomiędzy miejscowością Kiełpino a elektrownią Rutki rzeka płynie w malowniczym Przełomie Babidolskim, gdzie utworzono rezerwat Jar Rzeki Raduni.

IV.2 DZIEDZICTWO KULTUROWE

Pierwsze informacje o odkryciach archeologicznych na terenie wsi Egiertowo pochodzą z 1889 roku. Odkryto wtedy kurhan kamienny, datowany na okres wczesnego średniowiecza. W okresie międzywojennym na terenie wsi odkrywano groby skrzynkowe, datowane na wczesną epokę żelaza. Łącznie na terenie Egiertowa wyróżniono 22 stanowiska archeologiczne. Najwcześniejsze osadnictwo datowane na epokę kamienia zlokalizowane zostało na południe od wsi. Wśród obiektów archeologicznych wyróżniamy

- cmentarzysko płaskie z okresu wpływów rzymskich (I – II wiek n.e.)
- rozległe osady w północnej części wsi.

Biorąc pod uwagę samą historię Egiertowa jako miejscowości, jak jednak wskazano powyżej silne przekształcenia jej struktury przestrzennej w ostatnich latach spowodowały, że układ przestrzenny wsi jest obecnie zdekomponowany i mało czytelny. Do dnia dzisiejszego zachowanych jest zaledwie kilka przykładów budownictwa mieszkalnego z końca XIX i I połowy XX w. często przebudowanych lub dysharmonijnie zmodernizowanych (nadbudowa, zmiana kształtu okien, wymiana stolarki okiennej na jednoprzestrzenną). Zachowane zagrody stanowią tradycyjne zabudowy z budynkiem mieszkalnym tradycyjnym (o wysokim dachu dwuspadowym) lub o dachu półpłaskim na podwyższonej ścianie kolankowej. W tym zakresie zachował się do dnia dzisiejszego budynek dawnej szkoły ewangelickiej (obecnie przebudowany) i katolickiej (istniejący wraz z budynkiem gospodarczym).

Zasługującym na szczególną uwagę w tym zakresie jest natomiast zachowany poniemiecki cmentarz ewangelicki. Jego stan jest jednak obecnie bardzo zły a postępująca dewastacja oraz brak działań konserwujących i zabezpieczających powodują że zachowały się obecnie jedynie pozostałości nagrobków schowane wśród drzew.

W Egiertowie brak jest natomiast obiektów wpisanych do ewidencji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

IV.3 OBIEKTY I TERENY

Na terenie Egiertowa brak jest obecnie obiektów i terenów o charakterze kulturalnym i turystycznym np. szlaków turystycznych itp.

IV.4. OPIS I CHARAKTERYSTYKA OBSZARÓW O SZCZEGÓLNYM ZNACZENIU DLA ZASPOKOJENIA POTRZEB MIESZKAŃCÓW.

Lokalizacja i charakter obszarów które mogą stanowić potencjalne tereny mające szczególne znaczenie dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców w Egiertowie jest silnie determinowana przez obecny układ przestrzenny wsi i jego główne dominanty. W chwili obecnej układ przestrzenny miejscowości z uwagi na dokonujące się przekształcenia o charakterze gospodarczym i społecznym ma wymiar silnie przekształcony i zdeformowany w związku z przebiegającą przez nią drogą krajową nr 20 łączącą Żukowo z Kościerzyną. Jednocześnie wpływ na obecne ukształtowanie struktury wsi ma fakt, iż jej kształt wywodzi się z jej pochodzenia jako wsi chłopskiej pokutniczej. Stąd układ pierwotny przestrzennej zabudowy zwartej to układ wsi wielodrożny w którym zabudowa koncentruje się wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych, co jednocześnie determinowało i wpływa także obecnie na ukształtowanie się centrum społecznego wsi. Tym samym układ przestrzenny wsi należy obecnie uznać za zdekomponowany i mało czytelny. W chwili obecnej obszarami i obiektami pełniącymi rolę centrów zaspokajających potrzeby społeczne i kulturalne mieszkańców wsi są przede wszystkim budynki oraz tereny przyległe do dawnej szkoły ewangelickiej (obecnie przebudowany) i katolickiej (istniejący wraz z budynkiem gospodarczym). Tym samym tereny te należy uznać obecnie za obszary mające szczególne znaczenie dla zaspokajania potrzeb mieszkańców wsi.

Tereny te wymagają jednocześnie - w celu lepszego spełniania swojej roli - poniesienia nakładów inwestycyjnych na ich zagospodarowanie i wyposażenie w niezbędną, ogólnodostępną infrastrukturę społeczną i rekreacyjną w tym np. place zabaw, boiska, sale gimnastyczne czy też modernizację samych - istniejących już - budynków.

IV.4 INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

Na infrastrukturę społeczną miejscowości Egiertowo składają się przede wszystkim opisane powyżej i służące na zaspokajanie potrzeb społecznych:

- Szkoła Podstawowa w Egiertowie,
- Świetlica socjoterapeutyczna w Egiertowie,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Egiertowie.

IV.5 INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

IV.5.1. ZAOPATRZENIE W WODĘ

Na terenie Egiertowa funkcjonuje jeden z na terenie gminy wodociągów grupowych. W chwili obecnej do sieci wodociągowej w Egiertowie przyłączonych jest 92 % mieszkańców miejscowości a na sieć składa się 8,1 km sieci wodociągowej oraz 3,9 km przyłączy. Egiertowo zaopatrywane jest w wodę z ujęcia wodnego w Starkowej Hucie. W miejscowości znajduje się stacja uzdatniania wody – jest ona jedna nieczynny na ze względu na zapiaszczenie jednej ze studni i brak wydajności oraz niewydolny system uzdatniania wody. Jednocześnie należy wskazać, że woda podawana do sieci w Egiertowie cechuje się podwyższoną zawartością żelaza. Wszystkie te uwarunkowania każą wskazać, na dobrą sytuację ilościową w zakresie dostępu do wodociągu w Egiertowie oraz potrzebę poprawy sytuacji w zakresie jakości dostarczanej wody dla mieszkańców.

IV.5.2. ODPROWADZANIE I OCZYSZCZANIE ŚCIEKÓW

System odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych na terenie gminy Somonino oparty jest o działanie gminnej oczyszczalni ścieków w Sławkach wybudowanej w 1993 roku o przepustowości 906 m³/dobę. Obecnie poziom wyposażenia Egiertowa w sieć kanalizacyjną wynosi 88 % i znacznie przekracza średnią wartość dla całej gminy. W miejscowości istnieje obecnie 3,9 km sieci kanalizacji sanitarnej oraz 1,5 km przyłączy kanalizacyjnych. Pozostali mieszkańcy którzy nie posiadają dostępu do kanalizacji zbiorczej zagospodarowują ścieki poprzez ich gromadzenie w przydomowych zbiornikach bezodpływowych i okresowe wywożenie o oczyszczalni ścieków.

Na obszarze gminy a tym samym miejscowości Egiertowo nie funkcjonują zorganizowane systemy odprowadzania i oczyszczania ścieków opadowych. Wody deszczowe odprowadzane są powierzchniowo, a istniejące gdzieś fragmentaryczne odcinki kanałów deszczowych odwadniają niewielkie powierzchnie terenów utwardzonych.

W zakresie zagospodarowania odpadów miejscowość Hopowo korzysta z gminnego systemu zagospodarowania odpadów komunalnych składającego nieczystości na terenie gminnego wysypiska odpadów stałych usytuowanego we wsi Kaplica. Całkowita powierzchnia wysypiska wynosi 8 063 m², użytkowa zaś 7 568 m². Wysypisko wykonano zgodnie z dokumentacją projektowo-techniczną, pozytywnie zaopiniowaną przez Państwowe Służby Ochrony Środowiska.

IV.5.3. ZAOPATRZENIE W CIEPŁO

Na terenie Gminy Somonino a tym samym na terenie miejscowości Egiertowo nie ma zorganizowanego systemu zaopatrywania w ciepło. Źródła ciepła stanowią lokalne i indywidualne kotłownie. Kotłownie lokalne opalane są z reguły węglem lub olejem opałowym. Kotłownie indywidualne w budownictwie mieszkaniowym i zagrodowym opalane są w ok. 40-50% drewnem i odpadami z drewna.

IV.5.4. ZAOPATRZENIE W GAZ

Na obszarze całej gminy Somonino nie ma urządzeń zbiorowego zaopatrzenia w gaz. Występujące w tym zakresie potrzeby zaspokajane są poprzez wykorzystanie butlowego gazu płynnego. Planowane jest jednak w tym zakresie podłączenie gminy do sieci gazowej w miejscowości Kiełpino – gmina Kartuszy. Występujące w tym zakresie potrzeby zaspokajane są przez sprawnie działający system dystrybucji butlowego gazu płynnego.

IV.5.5. UKŁAD KOMUNIKACYJNY.

Gmina Somonino położona w środkowej części województwa pomorskiego jest dobrze skomunikowana poprzez sieć dróg krajowych i wojewódzkich oraz trasę kolejową. Na kierunku wschód – zachód przebiega droga krajowa nr 20, przecinając gminę na dwie prawie równe części. Natomiast na kierunku północ – południe również przez środek gminy przebiega droga wojewódzka nr 224. Obie te drogi mają skrzyżowanie właśnie w miejscowości Egiertowo. Droga krajowa nr 20 to jedna z tras o podstawowym znaczeniu dla województwa łącząca Miastko przez Bytów, Kościerzynę, Żukowo z Aglomeracją Gdańską. Droga wojewódzka nr 224 ma mniejsze znaczenie, jest jednak istotnym powiązaniem w skali wewnątrz województwa, zwłaszcza w sezonie letnim jako obsługująca ruch turystyczny.

Drogi gminne są gruntowe lub utwardzone tłuczniem. Ogólnie stan dróg w gminie należy uznać za niezadowalający. W stanie istniejącym droga krajowa nr 20 pełni funkcję drogi głównej, droga wojewódzka nr 224 oraz drogi powiatowe to drogi zbiorcze, pozostałe drogi pełnią funkcję dróg lokalnych.

Na tym tle należy wskazać, że miejscowość Egiertowo posiada bardzo ważne znaczenie komunikacyjne w skali lokalnej ale także ponadlokalnej stanowiąc punkt w którym krzyżują się dwie najważniejsze trasy komunikacyjne gminy – droga krajowa nr 20 oraz droga wojewódzka nr 224. Dodając do tego połączenie drogą powiatową z gminą Przywidz oraz sieć dróg gminnych należy wskazać, że pod względem ilościowym położenie Egiertowa jest bardzo korzystne. Znaczne braki występują w tym przypadku natomiast po stronie jakości istniejących dróg – zarówno drogi wojewódzkiej i powiatowej jak i dróg gminnych.

Trasy komunikacji autobusowej przebiegają po drodze krajowej nr 20, gdzie kursują linie autobusowe o dużym natężeniu, między innymi na trasie Kościerzyna – Gdynia, Kościerzyna – Gdańsk oraz Nowa Karczma – Gdańsk. Trasy autobusowe przebiegają także drogą wojewódzką 224 łącząc Gdańsk przez Kartuzy i Somonino z Kościerzyną. Położenie na skrzyżowaniu dwóch głównych tras komunikacyjnych regionu w przypadku Egiertowa powoduje przy tym dobrą obsługę komunikacji autobusowej tej miejscowości. Obecnie przez Egiertowo przebiegają trasy kursów autobusowych następujących przewoźników: PKS Bytów, PKS Gdańsk, PKS Chojnice, PPKS Starogard Gdański. Obecnie w ciągu doby przez Egiertowo przebiega 65 kursów autobusowo tych przewoźników a mieszkańcy mają możliwość bezpośredniej komunikacji z takimi ośrodkami jak: Bytów, Chojnice, Dziemiany, Gdańsk, Gdynia, Karsin, Kartuzy, Kościerzyna, Miastko, Osowo, Szymbark, Żukowo.

Uzupełnieniem transportu drogowego jest w gminie Somonino transport kolejowy związany z linią kolejową Gdynia – Somonino – Kościerzyna. Mieszkańcy Egiertowa w ten sposób dostęp do tego środka transportu poprzez dworzec zlokalizowany w gminnej miejscowości Somonino. Obecnie kursuje tą trasą 8 połączeń osobowych.

W tym kontekście ocena stanu komunikacji w Egiertowie jak i całej gminie Somonino nie jest jednoznaczna. O ile powiązania miejscowości w skali regionu można uznać zadowalające (droga krajowa, wojewódzka, powiatowa), o tyle powiązania wewnątrz gminy nie zapewniają komfortu obsługi. Istnieje co prawda gęsta sieć dróg, jednak ich parametry i nawierzchnia będą, w przypadku braku ich poprawy, istotną barierą dla rozwoju gminy ze względu na niemożliwość dojazdu szczególnie w złych warunkach klimatycznych. Będą one także uniemożliwiać rozwój komunikacji zbiorowej.

IV.6 GOSPODARKA I ROLNICTWO (ZAKŁADY PRACY, GOSPODARSTWA ROLNE, WARSZTATY RZEMIEŚLNICZE)

Gospodarka miejscowości Egiertowo podobnie jak całej gminy Somonino oparta jest obecnie wciąż w znacznej mierze o rozwój rolnictwa oraz będący wynikiem atrakcyjnego położenia komunikacyjnego – rozwój usług dla ludności.

W przypadku rozwoju rolnictwa o jego kierunkach w Egiertowie podobnie jak w całej gminie decydują przede wszystkim słabe gleby i stosunkowo duże rozproszenie areałów, nie stwarzające szans dla uzyskania niezbędnej rentowności gospodarstw, szczególnie w aktualnym systemie gospodarki rynkowej. W zakresie jakości gleb w miejscowości brak jest zupełnie gruntów klasy I, II i III. Zdecydowanie dominują natomiast tutaj grunty klasy IV stanowiące ponad 51 % wszystkich gleb w Egiertowie.

Tab 5. Struktura jakości gruntów według klas gleb w ha w Egiertowie.

L.P.	Klasa	Powierzchnia ha	% powierzchni
1.	I	0,00	0,00
2.	II	0,00	0,00
3.	III	0,00	0,00
4.	IV	225,279	51,80
5.	V	99,8819	22,97
6.	VI	51,4454	11,83
7.	Pozostałe	58,2712	13,40
8.	Razem	434,8775	100,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy.

W strukturze wielkościowej gospodarstw rolnych obecnie dominują przede wszystkim gospodarstwa niewielkie, rodzinne i niskotowarowe które nie generują odpowiednich przychodów dla ich właścicieli. Struktura wielkościowa gruntów wskazuje na zdecydowaną dominację gospodarstw rolnych o wielkości od 1 do 6 ha które stanowią ponad 63 % wszystkich gospodarstw w Egiertowie. Jednocześnie w miejscowości istnieje jedynie jedno gospodarstwo o wielkości pow. 20 ha użytków rolnych.

W strukturze produkcji trudno wyróżnić jednoznaczny dominujący kierunek produkcji rolnej - w Egiertowie produkcja rolna opiera się zarówno o produkcję roślinną jak i zwierzęcą nastawioną przede wszystkim na własne potrzeby a w drugim rzędzie na sprzedaż.

Tab 6. Struktura wielkościowa gospodarstw rolnych w Egiertowie.

L.P.	Wielkość gospodarstwa w ha	Liczba gospodarstw	% gospodarstw
1.	poniżej 1	2	4,44
2.	1-2ha	13	28,89
3.	2-6 ha	16	35,56
4.	6-10 ha	6	13,33
5.	10-15 ha	6	13,33
6.	15-20 ha	1	2,22
7.	20-30 ha	-	0,00
8.	40-50 ha	1	2,22
Razem		45	100,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy.

Według danych Urzędu Gminy Somonino w 2009 roku na terenie miejscowości Egiertowo zarejestrowane były 22 podmioty gospodarcze. Liczba ta wskazywała, że w Egiertowie istniało 3,65 % wszystkich podmiotów zarejestrowanych w całej gminie. Jednocześnie wskaźnik rozwoju przedsiębiorczości sięgał w badanej miejscowości poziomu 42 podmiotów przypadających na 1000 mieszkańców. Była to wielkość znacznie niższa od notowanej średnio w skali całej gminy

(63 podmiotów) co wskazuje na relatywnie niski poziom rozwoju tej dziedziny życia gospodarczego w Egierowie.

Wśród istniejących firm na terenie Egierowa zdecydowanie dominują zdecydowanie podmioty prowadzące działalność w zakresie podstawowych usług dla ludności (handel detaliczny, usługi) które stanowią w sumie ponad 70 % wszystkich zarejestrowanych firm.

Tab 7. Struktura działalności gospodarczej w Egierowie.

L.p.	Rodzaj działalności	Liczba	%
1.	Usługi budowlane	7	31,82
2.	Handlowo – usługowe (sklepy ogólnospożywcze i przemysłowe, hurtownie)	9	40,91
3.	Transport drogowy	2	9,09
4.	Usługowe – instalacje elektryczne	1	4,55
5.	Usługowe – konserwacja i naprawa pojazdów samochodowych	1	4,55
6.	Usługowe – wykonanie instalacji wodno-kanalizacyjnej	1	4,55
7.	Usługowe – obróbka mechaniczna elementów metalowych	1	4,55
Razem:		22	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy.

V. OCENA MOCNYCH I SŁABYCH STRON MIEJSCOWOŚCI, W KTÓREJ BĘDZIE REALIZOWANA OPERACJA.

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy stanu obecnego miejscowości Egiertowo poniżej przedstawiono analizę SWOT przedstawiającą mocne strony (Strengths), słabe strony (Weaknesses), szanse (Opportunities), zagrożenia (Threats) pokazujące potencjał Egiertowa i możliwości rozwoju tej miejscowości w najbliższej przyszłości.

Tab 8. Analiza SWOT dla miejscowości Egiertowo.

Mocne strony	Słabe strony
▪ położenie na terenie otuliny Kaszubskiego Parku Krajobrazowego, ▪ położenie na terenie najatrakcyjniejszej części Pojezierza Kaszubskiego – Szwajcarii Kaszubskiej ▪ aktywność mieszkańców i chęć działania na rzecz rozwoju społeczności lokalnej, ▪ bardzo korzystne położenie komunikacyjne i administracyjne, ▪ dobre wyposażenie w infrastrukturę wodociągową, ▪ duży udział użytków rolnych sprzyjający rozwojowi rolnictwa, ▪ młoda struktura wieku mieszkańców, ▪ wysoki poziom skanalizowania,	▪ słaba jakość gleb pod względem ich rolniczego wykorzystania, ▪ brak wysokotowarowych wyspecjalizowanych gospodarstw rolnych, ▪ niedostateczny rozwój infrastruktury społecznej ▪ niska jakość życia mieszkańców, ▪ niski udział lasów w powierzchni sołectwa, ▪ znaczna gęstość zaludnienia wsi, ▪ znaczne przekształcenia tradycyjnej struktury przestrzennej wsi, ▪ obniżona jakość wody z wodociągu gminnego, ▪ słaba jakość dróg, ▪ niski poziom rozwoju przedsiębiorczości.
Szanse	Zagrożenia
▪ możliwość wykorzystania funduszy UE na rozwój infrastruktury, przedsiębiorczości, zasobów ludzkich, ▪ wykorzystanie atrakcyjne położenia komunikacyjnego, ▪ udział w Programie Leader i możliwości finansowo – organizacyjne z niego wynikające,	▪ bezrobocie ukryte wśród mieszkańców zajmujących się rolnictwem, ▪ ubożenie społeczeństwa Egiertowa, ▪ odpływ ludności na obszary o lepszych warunkach bytowych

VI. OPIS PLANOWANYCH ZADAŃ INWESTYCYJNYCH I PRZEDSIĘWZIĘĆ AKTYWIZUJĄCYCH SPOŁECZNOŚĆ LOKALNĄ W OKRESIE CO NAJMNIEJ 7 LAT OD DNIA PRZYJĘCIA PLANU ODNOWY MIEJSCOWOŚCI, W KOLEJNOŚCI WYNIKAJĄCEJ Z PRZYJĘTYCH PRIORYTETÓW ROZWOJU MIEJSCOWOŚCI Z PODANIEM SZACUNKOWYCH KOSZTÓW ICH REALIZACJI.

Odzwierciedleniem wniosków dotyczących stanu obecnego miejscowości Egiertowo oraz perspektyw jej rozwoju na przyszłość jest pakiet projektów do realizacji zaplanowanych na lata 2009-2016. Przewidziane zadania pozwolą z jednej strony na wykorzystanie posiadanych walorów środowiskowych dla rozwoju społecznego i gospodarczego a jednocześnie przyczynią się do wyeliminowania lub ograniczenia obecnie zidentyfikowanych słabych stron oraz zagrożeń w rozwoju regionu.

Przedstawione poniżej zaplanowane projekty mają charakter przede wszystkim inwestycji infrastrukturalnych w zakresie infrastruktury społecznej i technicznej.

1. Budowa placu zabaw.

Przedmiotem projektu jest uporządkowanie terenu gminnego i w ramach tego budowa placu zabaw dla najmłodszych. Tereny do zagospodarowania są doskonałym miejscem z przeznaczeniem na cele rekreacyjne dla najmłodszych. Przedmiotowa inwestycja polega na robotach przygotowawczych ziemnych oraz montażu urządzeń zabawowych na zabetonowanych kotwach systemowych. Na placu znajdują się między innymi ławki z oparciem, ławki młodzieżowe, huśtawki, zestaw zabawowy Urwis, sprężynowce i kosze na śmieci. Dojście do istniejących chodników lub ulic zostanie utwardzone kostką betonową. Pozostały teren zostanie wyrównany ziemią z dosianiem trawy.

Urządzenie tego miejsca wpłynie pozytywnie na wizerunek miejscowości i jednocześnie przyczyni się do stworzenia oferty rekreacyjnej dla mieszkańców a tym samym przyczyni się poprawy jakości ich życia.

Wartość inwestycji (wartość prac budowlanych) ok: 79.000 zł

Termin realizacji: 2011 r.

2. Dokończenie budowy strażnicy

Przedmiotem projektu będą prace remontowe – budowlane mające na celu dokończenie budowy strażnicy położonej w miejscowości Egiertowo. W chwili obecnej budynek znajduje się w stanie niewykończonym i wymaga poniesienia niezbędnych nakładów inwestycyjnych by mógł zacząć funkcjonować i pełnić prawidłowo swoją rolę. Po zakończeniu inwestycji Ochotnicza Straż Pożarna z siedzibą w Egiertowie będzie dysponować w pełni wyposażonym i prawidłowo funkcjonującym budynkiem, co przyczyni się do poprawy warunków pracy a także wpłynie pozytywnie zarówno na estetykę budynku jak i jego funkcjonalność.

Wartość projektu: 200.000 zł

Termin realizacji: 2010 - 2011 r.

3. Remont dróg lokalnych sołectwa Egiertowo.

W ramach projektu wykonane zostaną prace remontowe na odcinkach dróg wewnętrznych sołectwa Egiertowo. Obecnie istniejąca infrastruktura drogowa jest w złym stanie i wymaga poniesienia odpowiednich nakładów inwestycyjnych w celu poprawy bezpieczeństwa ruchu zarówno dla pojazdów mechanicznych jak i osób pieszych. Rezultatami realizacji projektu będą przede wszystkim:

- skrócenie czasu poruszania się po drogach,
- obniżenie liczby wypadków,
- zmniejszenie zanieczyszczenia środowiska naturalnego.

Wartość inwestycji: 2.000.000 zł

Termin realizacji: 2012 - 2014

4. Remont Szkoły Podstawowej w Egiertowie

Projekt przewiduje prace remontowe na terenie Szkoły Podstawowej. Obecny stan techniczny budynku jest zły i nie odpowiada wymogom i normom dla tego typu budynków infrastruktury społecznej. Chcąc zapewnić odpowiednie warunki edukacji uczniom pobierającym naukę w tej placówce konieczne jest poniesienie niezbędnych nakładów finansowych i rozpoczęcie prac remontowych.

Wartość inwestycji: 700.000 zł

Termin realizacji: 2015 r.

5. Budowa sali gimnastycznej

Projekt zakłada budowę sali gimnastycznej przy istniejącej szkole podstawowej w Egiertowie. Obecnie dzieci uczęszczający do szkoły nie mają w ogóle dostępu do sali gimnastycznej co znacznie utrudnia realizację zajęć w ramach wychowania fizycznego a jednocześnie uniemożliwia rozwój fizyczny dzieci w oparciu o zajęcia pozalekcyjne, działalność SKS-ów czy Uczniowskiego Klubu Sportowego. W tym zakresie jako cel inwestycji wskazano umożliwienie dostępu dzieci i młodzieży do sportu i rekreacji a tym samym poprawa kondycji fizycznej i ogólnego stanu zdrowia mieszkańców Egiertowa. Efektami projektu będą w tym zakresie przede wszystkim:

- poprawa kondycji fizycznej mieszkańców wsi,
- poprawa stanu zdrowia mieszkańców,
- wzrost udziału dzieci i młodzieży w zajęciach pozalekcyjnych,

Wartość inwestycji: 2.500.000 zł

Termin realizacji: lata 2015 - 2016

Zbiornicze zestawienie planowanych inwestycji w miejscowości Egiertowo przedstawia poniższa tabela:

Tab 9. Zestawienie planowanych inwestycji na lata 2009-2016

Lp.	Nazwa zadania	Koszt w zł
1	Budowa placu zabaw (wartość prac budowlanych)	79.000,00
2	Dokończenie budowy strażnicy	200.000,00
3	Remont dróg lokalnych sołectwa Egiertowo	2.000.000,00
4	Remont Szkoły Podstawowej w Egiertowie	700.000,00
5	Budowa sali gimnastycznej	2.500.000,00
	Łącznie	5.479.000,00

Tab 10. Źródła finansowania zaplanowanych do realizacji przedsięwzięć

L.P.	Nazwa zadania	Koszt całkowity PLN	Wkład własny	Struktura finansowania		Finansowanie			
					Środki zewnętrzne	Własne		Środki zewnętrzne	
						PLN	%	PLN	%
1.	Budowa placu zabaw (wartość prac budowlanych)	79 000,00	X	X	Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego 2007-2013 Działanie 9.3 Lokalne inicjatywy obywatelskie	11 850	15	67 150	85
2.	Dokończenie budowy strażnicy	200 000,00	X	-	-	200 000	100	-	-
3.	Remont dróg lokalnych sołectwa Egierowo	2 000 000,00	X	-	-	200 000	100	-	-
4.	Remont Szkoły Podstawowej w Egierowie	700 000,00	X	-	-	700 000	100	-	-
5.	Budowa sali gimnastycznej	2 500 000,00	X	-	-	2 500 000	100	-	-

Tab 11. Zestawienie zaplanowanych inwestycji wg terminu ich realizacji

Lp.	Nazwa zadania	Termin realizacji
1	Budowa placu zabaw	2011
2	Dokończenie budowy strażnicy	2010-2011
3	Remont dróg lokalnych sołectwa Egiertowo	2012 - 2014
4	Remont Szkoły Podstawowej w Egiertowie	2015
5	Budowa sali gimnastycznej	2015 - 2016

Tab 12. Harmonogram Gantta dla planowanych przedsięwzięć

Lp.	Nazwa zadania	Rok							
		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
1	Budowa placu zabaw								
2	Dokończenie budowy strażnicy								
3	Remont dróg lokalnych sołectwa Egiertowo								
4	Remont Szkoły Podstawowej w Egiertowie								
5	Budowa Sali gimnastycznej								

SPIS RYSUNKÓW

- Rys 1. Położenie administracyjne gminy Somonino w województwie.
- Rys 2. Położenie Egiertowa w regionie.
- Rys 3. Struktura użytkowania gruntów w Egiertowo na tle całej gminy.
- Rys 4. Struktura wieku ludności Egiertowa na tle gminy Somonino w 2009 roku.

SPIS TABEL

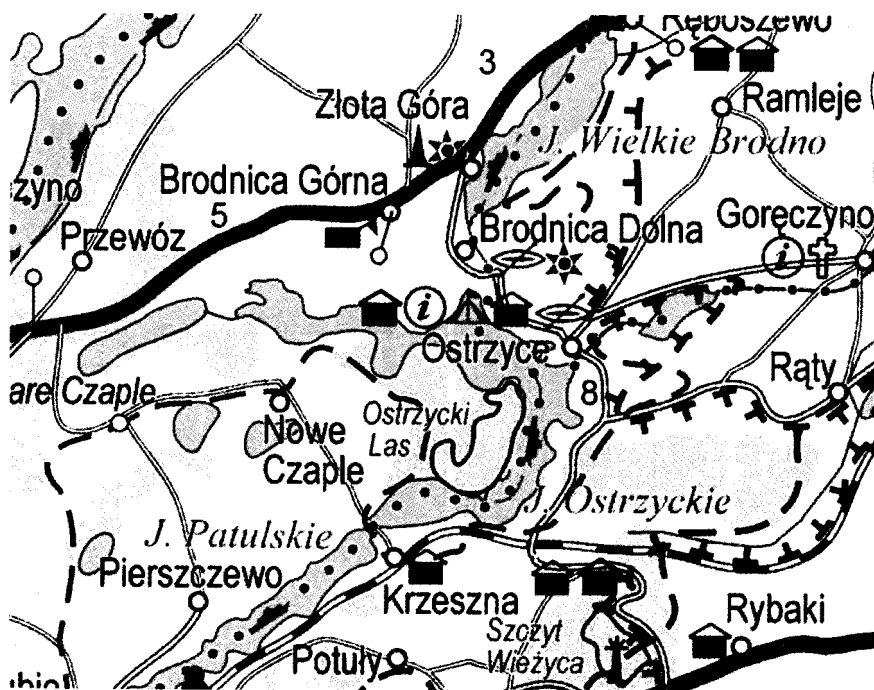
- Tab 1. Charakterystyka demograficzna gminy Somonino na tle powiatu kartuskiego w 2007 roku.
- Tab 2. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze Regon wg sektorów własnościowych w 2008 roku.
- Tab 3. Struktura użytkowania gruntów w miejscowości Egiertowo w ha w 2008 roku.
- Tab 4. Struktura jakości gruntów według klas gleb w ha w Egiertowie.
- Tab 5. Struktura wielkościowa gospodarstw rolnych w Egiertowie.
- Tab 6. Struktura działalności gospodarczej w Egiertowie
- Tab 7. Analiza SWOT dla miejscowości Egiertowo.
- Tab 9. Zestawienie planowanych inwestycji na lata 2009-2016
- Tab 8. Źródła finansowania zaplanowanych do realizacji przedsięwzięć
- Tab 9. Zestawienie zaplanowanych inwestycji wg terminu ich realizacji
- Tab 10. Harmonogram Gantt dla planowanych przedsięwzięć

Gmina Somonino

Plan Odnowy Miejscowości

Ostrzyce

na lata 2009 - 2015

Urzędu Gminy Somonino
ul. Ceynowy 21
83-314 Somonino

Doradztwo Strategiczne – Inwestycyjne „PROGRESS”
Jarosław Zielonka
ul. Mściwoja II 36a/7
83-300 Kartuszy

Spis treści

I. WSTĘP.....	4
II. CHARAKTERYSTYKA GMINY SOMONINO.....	5
II.1. POŁOŻENIE.....	5
II.2. SFERA SPOŁECZNA.....	10
II.3. SFERA GOSPODARCZA.....	13
III. CHARAKTERYSTYKA MIEJSCOWOŚCI OSTRZYCE.....	16
III.1. POŁOŻENIE MIEJSCOWOŚCI, PRZYNALEŻNOŚĆ ADMINISTRACYJNA, POWIERZCHNIA, LICZBA LUDNOŚCI....	16
III.2. HISTORIA MIEJSCOWOŚCI ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM WYDARZEŃ MAJĄCYCH WPLYW NA POWSTANIE UKŁADU PRZESTRZENNEGO.....	18
III.3. OKREŚLENIE PRZESTRZENNEJ STRUKTURY MIEJSCOWOŚCI.....	19
IV. INWENTARYZACJA ZASOBÓW SŁUŻĄCYCH ODNOWIE MIEJSCOWOŚCI.....	20
IV. MOCNE I SŁABE STRONY.....	35
V. OPIS PLANOWANYCH ZADAŃ INWESTYCYJNYCH I PRZEDSIĘWZIĘĆ AKTYWIZUJĄCYCH SPOŁECZNOŚĆ LOKALNĄ W OKRESIE CO NAJMNIEJ 7 LAT OD DNIA PRZYJĘCIA PLANU ODNOWY MIEJSCOWOŚCI, W KOLEJNOŚCI WYNIKAJĄCEJ Z PRZYJĘTYCH PRIORYTETÓW ROZWOJU MIEJSCOWOŚCI Z PODANIEM SZACUNKOWYCH KOSZTÓW ICH REALIZACJI.....	36
IX. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA ZAPLANOWANYCH ZADAŃ.....	45
X. HARMONOGRAM REALIZACJI ZADAŃ.....	47
XI. POŁĄCZENIE Z INNYMI PROGRAMAMI.....	49
IX. SPIS TABEL.....	50
X. SPIS RYSUNKÓW.....	51

I. WSTĘP.

Przystąpienie Polski do Unii Europejskiej stworzyło dla naszego kraju szereg dodatkowych możliwości rozwoju zarówno w wymiarze społecznym jak i gospodarczym mających charakter tak bezpośrednich korzyści finansowych jak i pośrednich możliwości korzystania z zalet wspólnego rynku. Jednocześnie proces integracji i sama możliwość skorzystania z jej dobrodziejstw wymusiła spełnienie pewnych standardów i norm formalnych co przejawia się także w procesie realizacji projektów współfinansowanych ze środków funduszy pomocowych UE.

Niniejszy dokument - Plan Odnowy Miejscowości Ostrzyce - został opracowany dla gminy Somonino w ramach realizowanego przez Stowarzyszenie Turystyczne Kaszuby – Lokalną Grupę Działania – projektu w ramach Pilotażowego Programu Leader + (Działanie 2.7. Sektorowego Programu Operacyjnego Restrukturyzacja i Modernizacja Sektora Żywnościowego oraz Rozwój Obszarów Wiejskich 2004 – 2006) pn. „Aktywizacja potencjału turystycznego Szwajcarii Kaszubskiej”. Plan Odnowy Miejscowości powstał jako strategia rozwoju sołectwa Ostrzyce wyznaczająca kierunki i cele jego rozwoju na lata 2009 – 2015. Jednocześnie Plan ma charakter i jest dostosowany do wymagań Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007 – 2013, Osi 3 – Działania „Odnowa i rozwój wsi” którego celem jest poprawa jakości życia na obszarach wiejskich przez zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców wsi oraz promowanie obszarów wiejskich. W ramach tego działania wspierane będą projekty o charakterze lokalnym których zasadność realizacji wynika z dokonanej diagnozy stanu obecnego i przyjętych perspektyw rozwoju danej miejscowości.

Powstanie przedmiotowego dokumentu miało charakter uspołeczniony i odbywało się przy aktywnym udziale społeczności lokalnej – mieszkańców miejscowości Ostrzyce. W pracach nad Planem – w ich koordynacji i konsultacjach – brali udział także eksperci zewnątrzni zaangażowani w realizację Programu Leader na terenie Szwajcarii Kaszubskiej a jednocześnie mający wiedzę i doświadczenie w planowaniu strategicznym. Prace nad strategią były konsultowane w trakcie 2 spotkań wiejskich z mieszkańcami Ostrzyc oraz z władzami gminy Somonino i pracownikami Urzędu Gminy merytorycznie odpowiedzialnymi za planowanie strategiczne i realizację projektów z funduszy UE na terenie gminy. Sporządzona na tej podstawie diagnoza stanu obecnego, analiza SWOT oraz lista najważniejszych dla miejscowości inwestycji do realizacji na najbliższe lata powstała w oparciu o analizę ankiet przeprowadzonych wśród mieszkańców Ostrzyc oraz dyskusji jakie miały miejsce w trakcie spotkań społeczności wiejskiej. Tym samym dołożono wszelkich starań aby zapisy dokumentu odzwierciedlały interesy zarówno mieszkańców Ostrzyc jak i władz gminy a jednocześnie były zgodne z zasadami prawa i założeniami idei zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich.

II. CHARAKTERYSTYKA GMINY SOMONINO.

II.1. Położenie.

Gmina Somonino położona jest w środkowej części województwa pomorskiego, w powiecie kartuskim, na terenie Kaszubskiego Parku Krajobrazowego, u stóp wzniesień zwanych Wzgórzami Szymbarskimi. Gmina Somonino graniczy:

- od północy z gminą miejsko – wiejską Kartuzy,
- od północno-wschodu z gminą miejsko – wiejską Żukowo,
- od zachodu z gminą wiejską Stężyca,
- od wschodu z gminą Przywidz,
- od południa z gminami: Nowa Karczma i Kościerzyna.

Gmina Somonino jest 6 co do wielkości gminą powiatu kartuskiego i zajmuje łączną powierzchnię 11 227 ha. Gmina liczy ogółem 16 sołectw: Borcz, Egiertowo, Goręczyno, Hopowo, Kamela, Kaplica, Ostrzyce, Piotrowo, Połączyno, Ramleje, Rąty, Rybaki, Sławki, Somonino, Starkowa Huta, Wyczechowo oraz 20 miejscowości. Siedzibą władz gminy jest wieś Somonino położona nad rzeką Radunią.

Z większych miast znajdujących się w pobliżu Somonina wymienić należy:

- Aglomerację Trójmiejską – w odległości 50 km,
- Kościerzyna – w odległości 20 km,
- Kartuzy – w odległości 6 km,
- Żukowo – w odległości 20 km.

Rys 1. Położenie administracyjne gminy Somonino w województwie.
Źródło: Drogowy Atlas Polski, Forum, Warszawa, 2006 r.

Pod względem fizyczno – geograficznym gmina Somonino położona jest:

- w mezoregionie fizycznogeograficznym Pojezierze Kaszubskie, w kilku mikroregionach,

- w systemie zlewni Martwej Wisły – w tym w zlewni Motławy – w tym w zlewni Raduni,
- w systemie zlewni Wisły – w tym w zlewni Wierzycy (południowa część gminy), w tym również w zlewni Wietcisy,
- częściowo w granicach Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 111 „Subniecka Gdańska” – wiek utworów wodonośnych to kreda, a średnia głębokość ujęć to 150 m,
- w sąsiedztwie Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 116 „Gołębiewo” (międzymorenowy) według dokumentacji hydrogeologicznej z 1997 r.; granica GZWP nr 116 przebiega na południe od granicy gminy w sąsiedztwie wsi Połączyno,
- w strefach źródliskowych Wierzycy i Wietcisy oraz cieków będących dopływami Raduni,
- w obszarze węzłowym Pojezierza Kaszubskiego (z kilkoma biocentrami) w sieci ekologicznej ECONET-Polska; w hierarchii sieci ekologicznej jest to obszar o randze najwyższej,
- częściowo w – Kaszubskim Parku Krajobrazowym i jego otulinie, Kartuskim Obszarze Chronionego Krajobrazu i Obszarze Chronionego Krajobrazu Doliny Raduni, gdzie obowiązują ustalenia Rozporządzenia Nr 11/98 Wojewody Gdańskiego z dnia 3 września 1998 r. zmieniające Rozporządzenie Nr 5/94 z dnia 8 listopada 1994 r. w sprawie wyznaczenia obszarów chronionego krajobrazu, określenia granic parków krajobrazowych i wyznaczenia (utworzenia) wokół nich otulin oraz wprowadzenia obowiązujących w nich zakazów i ograniczeń; dla KPK obowiązują dodatkowo ustalenia „Planu ochrony Kaszubskiego Parku Krajobrazowego” zatwierdzone Rozporządzeniem Nr 12/98 Wojewody Gdańskiego z dnia 3 września 1998 r.; w planie ochrony KPK znajdują się również zapisy odnośnie otuliny o charakterze postulatów,
- częściowo w pośredniej strefie ochronnej ujęcia wody powierzchniowej „Straszyn” z rzeki Raduni, gdzie obowiązywały do dnia 6.08.2003 r. ustalenia decyzji Wojewody Gdańskiego 0-V-7226/1/93 z dnia 06.08.1993 r.

W gminie Somonino dominują następujące typy środowiska przyrodniczego:

- wysoczyzna morenowa (falista i pagórkowata strefa marginalna) z roślinnością pól uprawnych z glebami brunatnymi wyługowanymi i glebami płowymi (pseudobielicowe), w podłożu z glinami, piaskami gliniastymi i piaskami na glinie; woda i materia dostarczane są z atmosfery; dominuje spływ wody i jej ograniczone wsiąkanie oraz tranzyt materii ku terenom niżej położonym; energia słoneczna akumulowana jest głównie w roślinach i w glebie,
- równiny sandrowe z roślinnością pól uprawnych z glebami bielcowymi i rdzawymi, w podłożu z piaskami i żwirami; dominuje tu wsiąkanie wody w podłoże oraz występuje umiarkowany tranzyt wody i materii ku terenom niżej położonym; energia słoneczna akumulowana jest głównie w roślinach i w glebie,

- wysoczyzna morenowa (wały moren spiętrzonych, falista i pagórkowata strefa marginalna) ze zbiorowiskami leśnymi, z glebami brunatnymi wylugowanymi i glebami płowymi (pseudobielicowe), w podłożu z glinami, piaskami gliniastymi i piaskami na glinie; woda i materia dostarczane są z atmosfery; dominuje tu retencja wody i jej parowanie w zależności od usłonecznienia.

Do najważniejszych zasobów środowiska przyrodniczego gminy Somonino należą:

- lasy – zajmują 36% pow. gminy; lasy prywatne zajmują 13% łącznej pow. lasów; lasy ochronne stanowią 15% łącznej pow. lasów; lasy posiadają duże i średnie potencjały – faunistyczny, florystyczny, produkcji tlenu i regeneracji powietrza oraz retencji wody; powierzchniowo dominują ubogie lasy bukowe i bukowo-dębowe oraz nasadzenia drzew szpilkowych w wieku powyżej 40 lat,
- zarośla i szuwary – występują w rynnach polodowcowych, w zagłębieniach wytopiskowych, wzdłuż jezior, cieków, na torfowiskach i mokradłach – o dużych i średnich potencjałach faunistycznym, florystycznym, produkcji tlenu i regeneracji powietrza,
- ciągi drzew krzewów, grupy drzew – występujące w rozproszeniu, szczególnie wzdłuż cieków, dróg i linii kolejowej – o średnich potencjałach faunistycznym, florystycznym, produkcji tlenu i regeneracji powietrza,
- roślinność parków w Borczu i Wyczechowie oraz starych cmentarzy – o średnich potencjałach faunistycznym, florystycznym, produkcji tlenu i regeneracji powietrza,
- jeziora – Trzebno, Rąty, Połęczyńskie, Piotrowskie, Ostrzyckie (przy granicy gminy) oraz małe jeziora i stawy bez nazwy – o dużych i średnich potencjałach faunistycznym i florystycznym oraz o bardzo dużym i dużym potencjale retencji wody,
- rzeki – Radunia (z jazem zastawkowym w Ostrzycach z wahaniami piętrzenia 0,5 m i średnim przepływem 1,6 m³/s), Wietcisa, Wierzycy; rzeki mają charakter potoków podgórskich o bardzo dużym i dużym potencjale faunistycznym, szczególnie w zakresie ichtiofauny, występuje tu m.in. głowacz białopłetwy, pstrąg potokowy i ciernik oraz gatunki chronione – strzebla potokowa, strzebla błotna, śliz, różanka i koza; z ssaków występuje tu przede wszystkim wydra,
- pozostałe ciek – o średnim potencjale faunistycznym,
- strefy źródliskowe Wierzycy i Wietcisy oraz cieków będących dopływami Raduni; występują w sąsiedztwie działów wodnych – o dużym potencjale retencji wody,
- torfowiska wysokie, przejściowe i niskie z mokradłami oraz glebami torfowymi i mułowo-torfowymi do zachowania – tereny te stanowią ważne korytarze, ciągi i węzły ekologiczne o bardzo dużym i dużym potencjale retencji wody oraz bardzo dużych, dużych i średnich potencjałach faunistycznym i florystycznym,

- 4 biocentra (obecność fauny i flory o znaczeniu europejskim) z licznymi stanowiskami, ostojami i występowaniem chronionych roślin i zwierząt – **Jar Rzeki Raduni** z żyzną i ubogą buczyną, podgórskim łęgiem jesionowym, grądem zboczowym oraz liczne stanowiska rzadkich gatunków, w tym storczyków, stwierdzono występowanie bociana czarnego i ostoję bielika, **Torfowiska koło Bernardówki** z borem bagiennym i torfowiskiem wysokim, **Jeziora Raduńsko-Ostrzyckie i okolice, Torfowiska wysokie koło Somonina, Bór koło Borcza, Południowy skraj Kaszubskiego Parku Krajobrazowego** (lasy sosnowe i liczne torfowiska),
- gleby gruntów rolnych w III klasie bonitacyjnej – o dużym potencjale rolniczym; niewielkie tereny około 3 % gruntów rolnych w gminie,
- złoża kopalin udokumentowane – średni potencjał surowcowy – część złoża „Bernardyna”, piaski różnoziarniste ze żwirem, wydana koncesja do 29.09.2016 r. dla firmy „Orion”, działka nr 34/10 w Somoninie (część złoża w Kiełpinie, gm. Kartuzy); pow. całego obszaru i terenu górniczego wynosi odpowiednio 1, 8672 ha i 2,519 ha.

Ochrona przyrody (związana z dużą bioróżnorodnością), krajobrazu naturalnego i środowiska w gminie Somonino dotyczy następujących terenów i obiektów:

- Kaszubski Park Krajobrazowy – 12 % pow. gminy, gdzie obowiązują ustalenia Rozporządzenia Nr 11/98 Wojewody Gdańskiego z dnia 3 września 1998 r. zmieniające Rozporządzenie Nr 5/94 z dnia 8 listopada 1994 r. w sprawie wyznaczenia obszarów chronionego krajobrazu, określenia granic parków krajobrazowych i wyznaczenia (utworzenia) wokół nich otulin oraz wprowadzenia obowiązujących w nich zakazów i ograniczeń; obowiązują dodatkowo ustalenia „Planu ochrony Kaszubskiego Parku Krajobrazowego” zatwierdzone Rozporządzeniem Nr 12/98 Wojewody Gdańskiego z dnia 3 września 1998 r.,
- otulina Kaszubskiego Parku Krajobrazowego – część gminy, gdzie obowiązują ustalenia Rozporządzenia Nr 11/98 Wojewody Gdańskiego z dnia 3 września 1998 r. zmieniające Rozporządzenie Nr 5/94 z dnia 8 listopada 1994 r. w sprawie wyznaczenia obszarów chronionego krajobrazu, określenia granic parków krajobrazowych i wyznaczenia (utworzenia) wokół nich otulin oraz wprowadzenia obowiązujących w nich zakazów i ograniczeń; w „Planie ochrony Kaszubskiego Parku Krajobrazowego” zatwierdzonego Rozporządzeniem Nr 12/98 Wojewody Gdańskiego z dnia 3 września 1998 r. znajdują się również zapisy odnośnie otuliny o charakterze postulatów,
- Kartuski Obszar Chronionego Krajobrazu i Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Raduni – 20 % pow. gminy, gdzie obowiązują ustalenia Rozporządzenia Nr 11/98 Wojewody Gdańskiego z dnia 3 września 1998 r. zmieniające Rozporządzenie Nr 5/94

z dnia 8 listopada 1994 r. w sprawie wyznaczenia obszarów chronionego krajobrazu, określenia granic parków krajobrazowych i wyznaczenia (utworzenia) wokół nich otulin oraz wprowadzenia obowiązujących w nich zakazów i ograniczeń,

- Rezerwat przyrody – „Jar Rzeki Raduni” krajobrazowy (i florystyczny) o pow. 84,2 ha, w tym w gm. Somonino 14,96 ha,
- 2 zespoły przyrodniczo-krajobrazowe (w granicach KPK); część pow. zespołów znajduje się w gminie, a część w gminach sąsiednich; są to – Rynna Brodnicko-Kartuska, Rynna Dąbrowsko-Ostrzycka, gdzie obowiązują ustalenia „Planu ochrony KPK” i Rozporządzenia Nr 12/98 Wojewody Gdańskiego z dnia 3 września 1998 r. w sprawie zatwierdzenia „Planu ochrony KPK” oraz wyznaczenia w nim zespołów przyrodniczo-krajobrazowych,
- Pomniki przyrody, łącznie 9 – 2 głazy, 3 drzewa i 4 grupy drzew,
- Proponowane 88 pomników przyrody – 2 głazy i 86 drzew opisane w „Inwentaryzacji i waloryzacji przyrodniczej gminy Somonino” (1994),
- 4 projektowane użytki ekologiczne – 2 w „Planie ochrony KPK” – „Jezioro Rąty” i „Jezioro Piotrowskie z przyległymi mokradłami” (częściowo w gm. Somonino) oraz 2 w „Inwentaryzacji i waloryzacji przyrodniczej gminy Somonino” – „Nowy Dwór” i „Borcz”,
- Projektowany zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Ramleje” w „Inwentaryzacji i waloryzacji przyrodniczej gminy Somonino”,
- Projektowane powiększenie Przywidzkiego Obszaru Chronionego Krajobrazu,
- Obszary zgłoszone do europejskiej sieci Natura 2000 – Specjalne Obszary Ochrony (SOO), wytypowane na podstawie Dyrektywy Siedliskowej Unii Europejskiej (Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory)– Jeziora Raduńsko - Ostrzyckie, Jar Rzeki Raduni,
- Ostoje wg programu Corine (zachowanie dziedzictwa przyrodniczego Europy) – Jeziora Raduńsko - Ostrzyckie, Jar Rzeki Raduni, Borcz (ostoja ptaków),
- Korytarze i ciągi ekologiczne do zachowania
- Rynny polodowcowe, doliny rzeczne, zagłębienia wytopiskowe, torfowiska – konieczność ochrony przed zainwestowaniem,
- główne szlaki przemieszczania się zwierząt (przede wszystkim dużych ssaków) – konieczność ochrony przed zainwestowaniem i zabezpieczenie możliwości migracji zwierząt w poprzek dróg utwardzonych,
- Strefy źródłiskowe cieków opisane w rozdz. „Zasoby środowiska przyrodniczego”,
- Główny Zbiornik Wód Podziemnych nr 111 „Subniecka Gdańska” (miasto i duża część gminy) – wiek utworów wodonośnych to kreda, a średnia głębokość ujęć to 150m;

dokumentacja hydrogeologiczna z 1996 r. wykazała, że nie ma konieczności ustanawiania obszaru ochronnego zbiornika,

- Pośrednia strefa ochronna ujęcia wody powierzchniowej „Straszyn” z rzeki Raduni, gdzie obowiązywały do dnia 6.08.2003 r. ustalenia decyzji Wojewody Gdańskiego 0-V-7226/1/93 z dnia 06.08.1993 r.,
- Punkty widokowe – „Jastrzębia Góra” (na granicy z gm. Kartuzy), „Trzebińska Góra” i inne; konieczność ochrony samego punktu widokowego i panoramy na kierunku patrzenia.

Ochrona krajobrazu kulturowego w gminie Somonino dotyczy:

- Obiektów wpisanych do rejestru zabytków
- Zespoły dworsko-parkowe w Borczu i Wyczechowie, kościół w Goręczynie, dom w Ostrzycach, dom i kuźnia w Hopowie,
- Obiektów archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków – cmentarzysko kurhanowe z kręgami kamiennymi z okresu wpływów rzymskich w Borczu, grodziska z wczesnego średniowiecza w Borczu, Piotrowie i Rątach, osada z wczesnego średniowiecza w Piotrowie, cmentarzysko kurhanowe z epoki brązu w Wyczechowie,
- Wsi o wysokich wartościach kulturowych i krajobrazowych – Piotrowo (w KPK), Goręczyno, Hopowo,
- Stref ochrony konserwatorskiej, ekspozycji i ochrony krajobrazu oraz ochrony i obserwacji archeologicznej, które należy wyznaczyć w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego; ustalenia w nich zawarte należy uwzględnić przy działaniach realizacyjnych,
- Trasy z ciągami widokowymi – droga kaszubska Brodnica Dolna – Ostrzyce – Wieżyca oraz odcinek Egiertowo – Rybaki,
- Projektowanego Parku Kulturowego Kartusko-Mirachowskiego.

II.2. Sfera społeczna

Według danych GUS na koniec 2008 roku gminę Somonino zamieszkiwało w sumie 9 523 mieszkańców, z czego 51% stanowili mężczyźni, przez co wskaźnik feminizacji na terenie gminy sięgnął poziomu 97 K/100 M i był niższy od notowanego w skali całego powiatu kartuskiego (100 K/100 M). Gęstość zaludnienia w gminie sięgnęła w tym roku poziomu 85 mieszkańców/km² powierzchni co było także wielkością niższą od notowanej w skali całego powiatu (102 mieszkańców/km²).

Ogólne tendencje w zakresie rozwoju sfery społecznej w gminie są zbliżone z notowanymi w skali powiatu. Charakterystyczny dla obszaru gminy jest wyższy niż w powiecie przyrost

naturalny na poziomie 13,00‰ (9,00‰ dla powiatu) oraz niski poziom liczby zawieranych małżeństw – 7,80‰ w skali roku (przy 8,10‰ dla powiatu).

Znacznie gorzej – i odmiennie niż ma to miejsce w skali powiatu – przedstawiała się natomiast w gminie sytuacja w zakresie salda migracji, które w 2007 roku było relatywnie niskie – na poziomie 0,94‰ przy wysokiej wartości notowanej w tym czasie dla całego powiatu (6,95‰).

Relatywnie korzystnie przedstawia się natomiast sytuacja w przypadku struktury wieku mieszkańców gminy gdzie notowany jest wysoki udział mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym – 28,9% i niższy niż np. w skali powiatu udział grupy mieszkańców w wieku poprodukcyjnym – 10,8% mieszkańców gminy. Relatywnie mniej korzystnie niż ma to miejsce w skali powiatu przedstawia się natomiast wskaźnik obciążenia demograficznego, według którego na 100 osób w wieku produkcyjnym w gminie przypada 65,80 osoby w wieku nieprodukcyjnym. Szczegółowe dane demograficzne dotyczące gminy i jej sytuacji na tle powiatu przedstawia tabela nr 1.

Tab 1. Charakterystyka demograficzna gminy Somonino na tle powiatu kartuskiego w 2008 roku.

Obszar	Liczba ludności	Ludność na 1 km ²	Kobiety na 100 mężczyzn	Małżeństwa na 1000 ludności	Przyrost naturalny na 1000 ludności	Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	Saldo migracji	Ludność w wieku przed.	Ludność w wieku prod.	Ludność w wieku poprod.
Gmina Somonino	9 523	85,00	97,00	7,80	13,00	65,80	0,94	28,90	60,30	10,80
Powiat kartuski	114 083	102	100,00	8,10	9,00	61,80	6,96	26,90	61,80	11,30

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

II.3. Sfera gospodarcza.

Główną dziedziną gospodarki w gminie Somonino pozostaje rolnictwo. Tworzy je 770 gospodarstw rolnych o średniej powierzchni 9,5 ha z czego 580 gospodarstw to gospodarstwa większe niż 1 ha. Rolnictwo koncentruje się zarówno na produkcji zwierzęcej jak i roślinnej. Produkcja roślinna obejmuje uprawę zbóż oraz roślin okopowych i pastewnych. Produkcja zwierzęca – hodowlą bydła i trzody chlewnej, owiec oraz drobiu.

Drugą dziedziną gospodarki w Somoninie jest stale rozwijająca się turystyka. Według danych Urzędu Gminy funkcjonuje tu 10 sezonowych i 4 całoroczne ośrodki wypoczynkowe. Ponadto są także kwatery letniskowe i agroturystyczne. Jest strzeżone gminne kąpielisko. Łączna liczba miejsc noclegowych w Gminie sięga 1 100 miejsc, w tym:

- w pensjonatach - 258,
- kwaterach agroturystycznych - 105,
- kwaterach prywatnych - 75,
- na polach biwakowych 560.

Niewielki udział w gospodarce gminy ma także rzemiosło. Dobrze rozwinięta jest sieć handlowa, gorzej – usługowa. Brak np. usług szewskich, krawieckich. Większość mieszkańców gminy utrzymuje się z rolnictwa, część z turystyki, część utrzymuje się z pracy w drobnych zakładach rzemieślniczych, część zatrudniona jest w przemyśle drzewnym.

Według danych GUS w 2008 roku w gminie były zanotowane w sumie 602 podmioty gospodarcze co dawało wskaźnik rozwoju przedsiębiorczości na poziomie 63,21 podmiotów/1000 mieszkańców. Była to jednocześnie wielkość niższa od notowanej na terenie całego powiatu - gdzie wyniosła 82,84 podmiotów zarejestrowanych/1000 mieszkańców.

Wśród podmiotów zarejestrowanych w gminie 95,5% to firmy sektora prywatnego wśród których dominują przedsiębiorstwa działające jako osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (81,50% wszystkich podmiotów).

Tab 2. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze Regon wg sektorów własnościowych w 2008 roku.

Wyszczególnienie	J. m.	Gmina Somonino		Powiat Kartuski	
		Liczba	%	Liczba	%
Ogółem	jed.gosp.	602	100,00	9 451	100,00
Sektor publiczny					
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	jed.gosp.	27	4,48	292	3,09
Państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego ogółem	jed.gosp.	24	3,99	235	2,48
Przedsiębiorstwa państwowe	jed.gosp.	0	0	0	0
Spółki handlowe	jed.gosp.	0	0	5	0,05
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	jed.gosp.	0	0	0	0
Państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego, gospodarstwa	jed.gosp.	1	0,16	2	0,02

pomocnicze					
Sektor prywatny					
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	jed.gosp.	575	95,50	8 620	91,20
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	jed.gosp.	491	81,56	7 235	76,55
Spółki handlowe	jed.gosp.	26	4,32	502	5,31
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	jed.gosp.	9	1,49	96	1,01
Spółdzielnie	jed.gosp.	2	0,33	30	0,32
Fundacje	jed.gosp.	1	0,17	13	0,13
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	jed.gosp.	18	2,99	187	1,97

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Jednym z przejawów relatywnie niższego poziomu rozwoju przedsiębiorczości w gminie jest problem wysokiej stopy bezrobocia na tym terenie w tym bezrobocia ukrytego – mającego szczególnie duże znaczenie w gminach rolniczych o rozdrobnionej strukturze agrarnej. Według danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Gdańsku na koniec drugiego kwartału 2009 roku w gminie było oficjalnie zarejestrowanych 319 bezrobotnych czyli 3,34 % mieszkańców całej gminy. Była to wartość relatywnie wyższa od notowanej w skali powiatu gdzie wielkość tego wskaźnika wahała się w granicach 2,62 %. W strukturze bezrobotnych widoczny jest także znaczny udział kobiet które stanowią w gminie 58,3 % wszystkich bezrobotnych – przy 58 % w skali całego powiatu. Jednocześnie jak zaznaczono powyżej znaczącym problemem w gminie jest także kwestia bezrobocia ukrytego – niwelowana jednak w okresie sezonu turystycznego prowadzeniem przez część mieszkańców działalności związanej z obsługą ruchu turystycznego w regionie.

Jednocześnie należy wskazać, że cały region powiatu kartuskiego należy do obszarów o relatywnie niższej stopie bezrobocia w porównaniu z ogółem województwa. Według danych GUS na koniec sierpnia 2009 roku stopa bezrobocia rejestrowanego w skali powiatu sięgnęła poziomu 8,7 % przy 10,2 % w skali całego województwa.

Bardzo ważnym elementem gospodarki na terenie gminy, którego znaczenie jednocześnie rośnie z roku na rok jest rozwój branży turystycznej. Gmina Somonino położona na terenie Kaszubskiego Parku Krajobrazowego, u stóp wzniesień zwanych Wzgórzami Szymbarskimi, charakteryzując się urozmaiconą rzeźbą terenu i czystością środowiska przyrodniczego oraz licznymi walorami środowiska kulturowego jest bardzo atrakcyjnym miejscem dla rozwoju funkcji turystycznej i rekreacyjnej. Największą popularnością wśród turystów na terenie gminy cieszy się letniskowa wieś Ostrzyce, położona wśród lasów, nad jeziorem, po którego obydwu stronach, znajdują się punkty widokowe: Jastrzębia Góra, Trzebińska Góra, w pobliżu rezerwatu przyrody. Ważnym atutem gminy jest także dobre zagospodarowanie jej walorów w infrastrukturę turystyczną oraz bogaty kalendarz atrakcji turystycznych. Turystów przyciągają liczne pensjonaty, hotele, ośrodki, gospodarstwa agroturystyczne, jak również kąpieliska, wypożyczalnie sprzętu wodnego, korty tenisowe oraz ośrodki jazdy konnej. Obecnie na terenie gminy organizowanych

jest corocznie około 23 cyklicznych imprez o charakterze turystycznym i kulturalnym. Jednocześnie na terenie gminy znajduje się obecnie: 11 gospodarstw agroturystycznych, 10 ośrodków wypoczynkowych, 9 kwater prywatnych, 1 pole namiotowe, 5 ośrodków oferujących domki letniskowe, 2 kąpieliska gminne, 4 wypożyczalnie rowerów, 10 obiektów gastronomicznych. Tym samym gmina Somonino stanowi jeden z najatrakcyjniejszych obszarów Szwajcarii Kaszubskiej dla turystów.

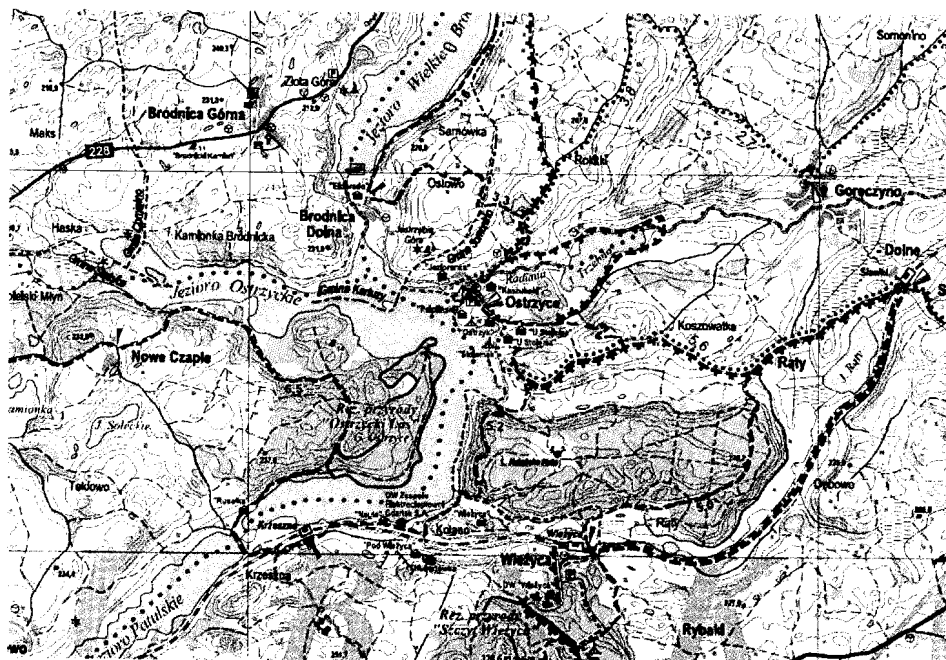
III. CHARAKTERYSTYKA MIEJSCOWOŚCI OSTRZYCE.

III.1. Położenie miejscowości, przynależność administracyjna, powierzchnia, liczba ludności.

Miejscowość Ostrzyce jako jedno z 16 sołectw położona jest w zachodniej części gminy Somonino nad Jeziorem Ostrzyckim przy Drodze Kaszubskiej w całości na obszarze chronionym Kaszubskiego Parku Krajobrazowego. Wieś położona jest w malowniczej okolicy, niedaleko Gór Szymbarskich na rzekę Radunią w centralnej części najbardziej malowniczego regionu Kaszub Jeziornych - Szwajcarii Kaszubskiej. Miejscowość leży w odległości 7 km od Somonina i 12 km od stolicy powiatu - Kartuz.

Miejscowość Ostrzyce położona jest nad rozległym Jeziorem Ostrzyckim, wśród Centralnych Wysoczyzn i Wzgórz Nadjeziornych, z których wyróżnić można fragmenty następujących jednostek niższego rzędu – mikroregionów:

- Wysoczyzna Jastrzębia
- Wysoczyzna Koszowatkowska
- Wzniesienie Kolońskiej Huty
- Rynna Bukszyńsko – Ostrzycka
- Rynna Ostrzycko – Gorceńska
- Rynna Wieżycka

Rys 2. Położenie miejscowości Ostrzyce w regionie.

Źródło: Szwajcaria Kaszubska – mapa turystyczno - krajoznawcza, Wydawnictwo Kartograficzne Eko-Kapio, Gdańsk, 2007 r.

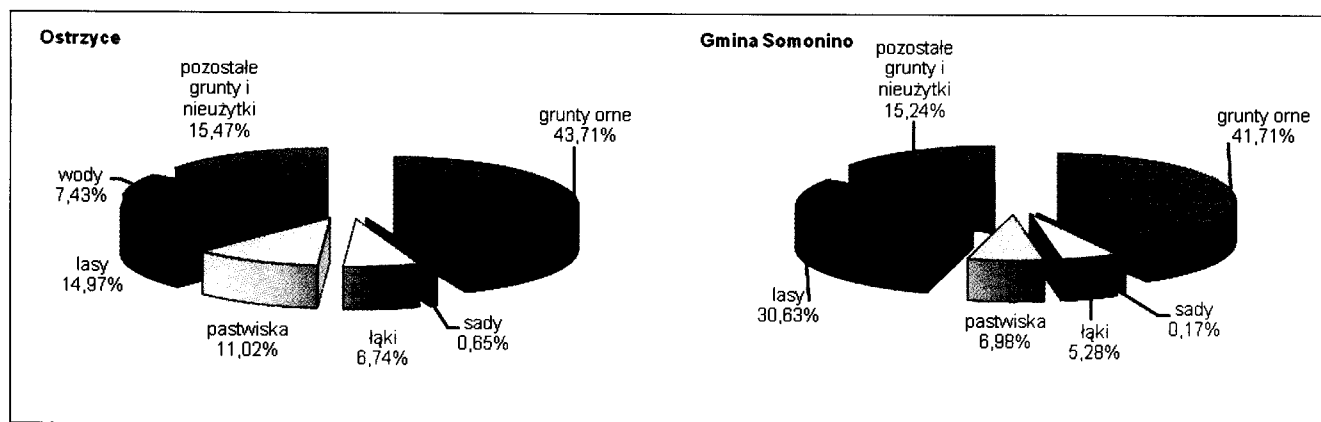
Takie położenie miejscowości determinuje także jej strukturę użytkowania gruntów oraz formy gospodarowania terenem. Szczegółową strukturę użytkowania terenu w Ostrzycach przedstawia poniższa tabela.

Tab 3. Struktura użytkowania gruntów w miejscowości Ostrzyce w ha w 2009 roku.

L.p.	Użytek	Powierzchnia w ha
1.	grunty orne	202,1346
2.	sady	2,9920
3.	łąki trwale	31,1708
4.	pastwiska trwale	50,9639
5.	grunty rolne zabudowane	8,3157
6.	grunty pod rowami	2,1318
7.	las	69,2397
8.	grunty zadrzewione i zakrzewienia	0,6300
9.	tereny mieszkaniowe	14,1030
10.	tereny przemysłowe	0,0190
11.	inne tereny zabudowane	8,7226
12.	zurbanizowane tereny niezabudowane	2,5693
13.	tereny rekreacyjno - wypoczynkowe	0,3200
14.	tereny komunikacyjne - drogi	22,3132
15.	grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi	2,0910
16.	grunty pod wodami powierzchniowymi stojącymi	32,2652
17.	nieużytki	12,4244
RAZEM:		462,4062

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Somonino.

Całkowita powierzchnia sołectwa Ostrzyce wynosi obecnie 462,4062 ha. Z analizy struktury użytkowania gruntów wynika, że w Ostrzycach dominującą formą użytkowania terenu są grunty orne, które zajmują 43,71 % całej powierzchni sołectwa. Kolejne miejsca zajmują pastwiska – 11,02 % oraz lasy – 14,97 % powierzchni. Należy także zwrócić uwagę na znaczny udział w powierzchni sołectwa terenów zajmowanych przez wody, które stanowią 7,43 % powierzchni. Analiza porównawcza tych danych na tle całej gminy wskazuje przede wszystkim na relatywnie niższy udział lasów w ogólnej powierzchni Ostrzyc (14,97 %) w porównaniu z całą gminą (30,63 %) oraz dwukrotnie wyższy udział pastwisk. Poza tym struktura użytkowania jest zbliżona do notowanej w skali całej gminy.

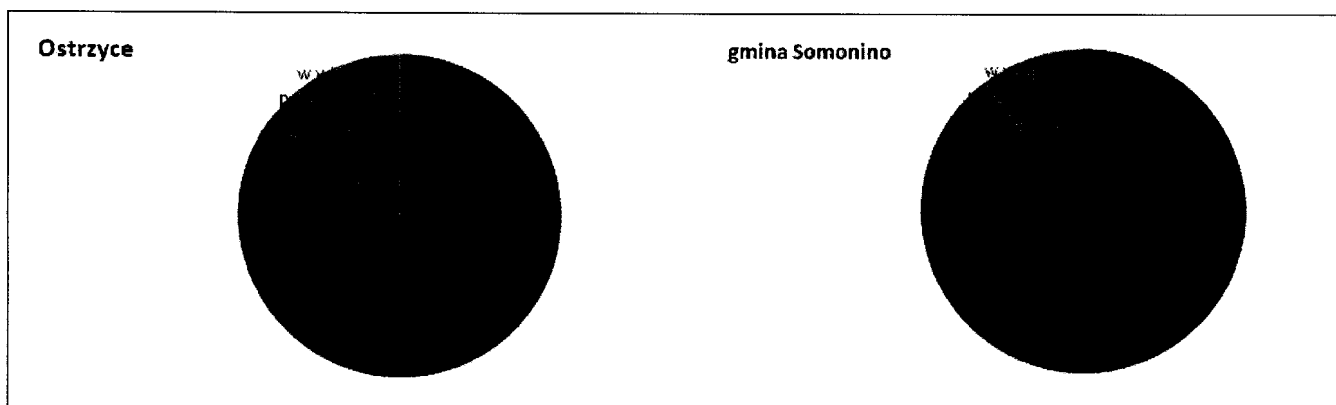

Rys 3. Struktura użytkowania gruntów w Ostrzycach na tle całej gminy w 2009 roku.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (za 2007 r.) i Urzędu Gminy Somonino (za 2008 r.).

Według danych Urzędu Gminy Somonino na koniec 2008 roku miejscowość Ostrzyce zamieszkiwało w sumie 499 mieszkańców, z czego 253 (50,70 %) stanowiły kobiety a 246 mężczyźni. Wielkości te dawały wskaźnik feminizacji na poziomie 103 K/100 M co było wielkością znacznie odbiegającą od notowanej w całej gminie gdzie przeważają liczebnie mężczyźni – wskaźnik feminizacji 97 K/100 M. Ludność Ostrzyc stanowiła tym samym 5,26 % całkowitej ludności gminy.

Struktura wieku ludności miejscowości wskazuje, że ludność w wieku do 18 lat (w wieku przedprodukcyjnym) stanowiła w sumie 29,66 % mieszkańców Ostrzyc, w wieku od 19 do 60 lat (wiek produkcyjny) – 55,31 % a ludność najstarsza – powyżej 60 lat (wiek poprodukcyjny) – 15,03 % ludności Ostrzyc. Taka struktura wieku wskazuje, że ludność Ostrzyc jest relatywnie starsza od ludności w całej gminie. Dowodem na to jest przede wszystkim niższy udział ludności w wieku najmłodszym (do 18 lat) który w gminie jest o ponad 0,96 % wyższy niż w Ostrzycach (30,62 %) oraz niższy udział w całej gminie mieszkańców w wieku najstarszym pow. 60 lat – którzy stanowili 10,62 % mieszkańców gminy przy 15,03 % w przypadku samych Ostrzyc.

Rys 10. Struktura wieku ludności Ostrzyc na tle gminy Somonino w 2009 roku.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Somoninie.

III.2. Historia miejscowości ze szczególnym uwzględnieniem wydarzeń mających wpływ na powstanie układu przestrzennego.

Sołectwo Ostrzyce (dawne nazwy: Ostriche (1241), Ostrice, niem. Ostritz) wywodzi się ze wsi włościańskiej na terenie, której pierwotnie znajdował się młyn, wolne sołectwo, 13 gburstw i 19 zagrodników. Pierwsza wzmianka o wsi pochodzi z dokument z 1241 roku w którym książę Sambor II nadał ją wraz z całą kasztelanią Gorczyńską biskupowi wrocławskiemu Michałowi - kiedy wieś stanowiła dawne dobro rycerskie. W XIII wieku wieś należała do kasztelanii gorczyńskiej. W czasach krzyżackich od 1311 r., wieś weszła w skład wójtostwa tczewskiego jako dobra rycerskie na prawie polskim. W 1422 r. Ostrzyce wraz z ziemią gorczyńską nabył klasztor oo. Kartuzów od właścicieli: Albrechta i Stefana; zakon krzyżacki uwolnił wtedy te dobra

od wszelkich ciężarów z wyjątkiem jednej służby w lekkiej zbroi. Te względy na zakon klasztor zachował także w czasach późniejszych, gdy w 1429 roku młyn został przekazany w dzierżawę. W tym czasie z młynem była połączona karczma. W 1570 roku kartuzi sprzedali młyn za 260 grzywien pruskiej monety. Jednocześnie chłopci mogli korzystać z lasu i łowić ryby w jeziorze. Tutejsze sołectwo posiadało przywileje z 1425 i 1547 r. W dzisiejszych Ostrzycach znajdował się także folwark wymieniony w 1516 roku. W roku 1599 było w Ostrzycach 9 gospodarstw chłopskich. Po wojnach szwedzkich w początku XVII wieku pozostało tu jednak zaledwie 3 chłopów. Uwłaszczenie wsi nastąpiło w 1820 roku. W III ćw. XIX w. wieś liczyła 1726 mórg obszaru, zawierała młyn, wolne sołectwo, 13 zagród gburskich i 19 zagrodniczych. Do wsi należała też leśniczówka Ostrzyce, W 1866 roku tylko 3 mieszkańców miejscowości było katolikami a reszta należała do ewangelickiej parafii w Szymbarku.

III.3. Określenie przestrzennej struktury miejscowości.

Wieś Ostrzyce to miejscowość o dużym stopniu przekształcenia historycznego układu i struktury, która ze względu na wysoką wartość waloru historycznego, zachowane elementy struktury oraz wartości krajobrazowe wskazana jest do podjęcia na jej terenie działań rewaloryzacyjnych. Wieś posiada układ placowo-ulicowy z nieregularnie rozmieszczonymi siedliskami, dostosowany do topograficznego układu terenu. Na historyczną strukturę wsi składają się pozostałości zagród (wielu i dwubudynkowych) o tradycyjnej formie w tym jeden budynek o konstrukcji szkieletowej kryty strzechą, budynki o charakterze „małomiasteczkowym” z dachami półpłaskimi na wysokiej ścianie kolankowej w centralnej części wsi (część z nich wchodziła w skład zagród) w tym dawny zajazd; budynek szkoły wzniesiony wg typowego projektu.

IV. INWENTARYZACJA ZASOBÓW SŁUŻĄCYCH ODNOWIE MIEJSCOWOŚCI.

Walory naturalne

Najważniejszym walorem naturalnym miejscowości Ostrzyce jest Kaszubski Park Krajobrazowy w obrębie, którego w całości położona jest wieś. Park ten jest największym powierzchniowo obszarem chronionym w gminie Somonino zajmujący około 10% jej terenu. Obejmuje on zachodnią część gminy zawierając cenne przyrodnicze fragmenty skupione przede wszystkim właśnie w pobliżu miejscowości Ostrzyce. Miejscowość Ostrzyce położona jest w południowo – wschodniej części Parku, nad rozległym Jeziorem Ostrzyckim i wśród Centralnych Wysoczyzn i Wzgórz Nadjeziornych, z których wyróżnić można fragmenty następujących jednostek niższego rzędu – mikroregionów:

- Wysoczyzna Jastrzębia
- Wysoczyzna Koszowatkowska
- Wzniesienie Kolońskiej Huty
- Rynna Bukszyńsko – Ostrzycka
- Rynna Ostrzycko – Gorczyńska
- Rynna Wiezycka

Kaszubski Park Krajobrazowy został utworzony w 1983r. Park obejmuje swoimi granicami centralny obszar etnicznej Kaszubszczyzny, określony jako wyróżniający się geograficznie region zwany Pojezierzem Kaszubskim. Powierzchnia Parku wynosi 33 202 ha, powierzchnia otuliny 32 494 ha. Lasy w parku zajmują ok. 34%, użytki rolne ok. 50%, a wody powierzchniowe ponad 10%. Park charakteryzuje bardzo urozmaicona rzeźba terenu. Występują tu wysoczyzny morenowe i wysokie wzgórza czołowomorenowe, rynny jeziorne, doliny rzeczne i fragmenty równin sandrowych. Największe zgrupowanie stanowią Wzgórza Szymbarskie o średnich wysokościach powyżej 260 m n.p.m., z najwyższym wzniesieniem w Polsce północnej - Wieżycą (328,6 m n.p.m.). Cechą charakterystyczną Parku są liczne zagłębienia terenu, których większość powstała po ustąpieniu lądolodu na skutek wytapiania się martwego lodu. Często wypełniane są jeziorami zwanymi wytopiskowymi, a niektóre zajęte przez torfowiska. Silnie rozbudowana jest sieć hydrograficzna ze źródłkowymi odcinkami Raduni, Łeby i Bukowiny oraz licznymi jeziorami o skomplikowanej linii brzegowej i znacznej głębokości. Znajdują się tu płaty bardzo wartościowej roślinności leśnej i nie leśnej (łąki, torfowiska). Na obszarach leśnych dominują buczyny kwaśne i lasy bukowo - dębowe, natomiast w części południowej bór mieszany.

Rys 4. Widok na Jeziora Ostrzyckie z plaży w Ostrzycach.

Źródło: Autor.

Do najważniejszych walorów naturalnych samych Ostrzyc należy Jezioro Ostrzyckie (kasz. Jezoro Òstrzëcczé) nad brzegiem, którego położona jest sama wieś. Jezioro jest przepływowym jeziorem rynnowym położonym w najatrakcyjniejszej części Kaszubskiego Parku Krajobrazowego u podnóża Wieżycy i stanowi część szlaku wodnego "Kółko Raduńskie". Wzdłuż wschodniej linii brzegowej jeziora przebiega Droga Kaszubska, a samo jezioro w kształcie podkowy opasa znajdujący się na zachodnim brzegu rezerwat przyrody Ostrzycki Las i poprzez wąskie przesmyki wodne łączy się z jeziorami Potulskim i Brodnem Wielkim. W sezonie letnim po Jeziorze Ostrzyckim pływa stateczek Białej floty "Stolem" a przez rynną morenową jeziora przepływa Radunia. Urozmaicona krajobrazowo linia brzegowa jeziora osiąga całkowitą długość 20 kilometrów. Prowadzi tędy również turystyczny Szlak Kaszubski. Ogólna powierzchnia: 309 ha, długość: 7 km, szerokość: 0,8 km, maksymalna głębokość: 21 m.

Drugim ważnym walorem naturalnym Ostrzyc jest przepływająca przez centrum wsi Rzeka Radunia. Rzeka stanowi lewy dopływ Motławy i posiada całkowitą długość 103,2 km, powierzchnię dorzecza 837 km² i średni spadek 1,6% (na odcinku przełomu – 3,7%). Rzeka bierze swój początek na południe od Jeziora Stężyckiego, w centralnej części Pojezierza Kaszubskiego i dzieli się wyraźnie na 2 części. Przez Ostrzyce przepływa jej 1 część stanowiąca zespół jezior, tworzących w jej górnym biegu tzw. Kółko Raduńskie, w którego skład wchodzi jeziora: Stężyckie, Raduńskie, Kłodno, Małe i Wielkie Brodno oraz Ostrzyckie, połączone krótkimi odcinkami rzeki, a także Lubowisko, Dąbrowskie i Patulskie, połączone prawym dopływem wpadającym do Jeziora Ostrzyckiego. Poniżej Jeziora Ostrzyckiego Radunia przepływa przez ostatnie na trasie Jezioro Trzebnio. Drugą część stanowi bezjeziorowy środkowy i dolny bieg. W wodach rzeki spotyka się ryby charakterystyczne dla rzek górskich: pstrągi i lipienie. W latach 1910-1937 zbudowano na Raduni osiem elektrowni wodnych o łącznej mocy 14 MW. Zarówno jeziora Kółka Raduńskiego (przez które przepływa) jak i sama rzeka doskonale nadaje się do

uprawiania turystyki kajakowej. Pomiędzy miejscowością Kielpino a elektrownią Rutki rzeka płynie w malowniczym Przełomie Babidolskim, gdzie utworzono rezerwat Jar Rzeki Raduni.

Rys 5. Rzeka Radunia widziana z mostu w Ostrzycach.
Źródło: Autor.

Kolejnym szczególnie cennym walorem Ostrzyc są otaczające tą miejscowość lasy oraz przede wszystkim urozmaicone ukształtowanie terenu. Szczególnie ten drugi walor w połączeniu z nadjeziornym położeniem powoduje, że okolice Ostrzyc należą do najbardziej malowniczych terenów na obszarze Szwajcarii Kaszubskiej. Położenie w bezpośrednim sąsiedztwie Wzgórz Szymbarskich, bliskość najwyższego szczytu Niżu Polskiego – Wieżycy są wynikiem przekształceń krajobrazu całego regionu jakie dokonały się w trakcie ostatniego zlodowacenia. Liczne wały moren czołowych i dennych, zagłębienia i rynny wytopiskowe oraz położonego w pobliżu obszary sandrowe czynią ten obszar jednocześnie bardzo urozmaiconym a przez to atrakcyjnym dla turystów z zewnątrz. Szczególnie wart polecenia jest w tym kontekście jeden z 10 na terenie KPK punkt widokowy Jastrzębia Góra położony w północnej części Ostrzyc, z którego roztacza się przepiękny widok na Jezioro Ostrzyckie oraz otaczające go lasy i wzgórza morenowe. Sama Jastrzębia Góra stanowi w tym przypadku znaczną atrakcję Kaszubskiego Parku Krajobrazowego - znajdujący się na jej szczycie głaz narzutowy (tzw. diabelski kamień o wysokości 1,6 m i Obwodzie 6,7 m) został uznany za pomniki przyrody nieożywionej. Wart podkreślenia jest w tym przypadku sam punkt widokowy, który zlokalizowany w pobliżu głazu i wyposażony w tablice widokową objaśniającą poszczególne elementy widocznego z Góry krajobrazu stanowi sam w sobie atrakcję dla turystów.

Rys 6. Punkt widokowy Jastrzębia Góra.
Źródło: Autor.

Rys 7. Głaz narzutowy – pomnik przyrody na Jastrzębiej Górze.
Źródło: Autor.

Na wzniesieniu znajdującym się po wschodniej stronie Jeziora Ostrzyckiego w odległości około 800 m na północny – wschód od Ostrzyc znajduje się drugi w okolicy punkt widokowy – Trzebińska Góra z którego roztacza się piękny widok na okoliczne wzgórza i rynny polodowcowe.

O atrakcyjności szaty leśnej otaczającej Ostrzyce świadczy między innymi przylegający do Jeziora Ostrzyckiego Rezerwat przyrody "Ostrzycki Las". Rezerwat obejmuje fragment lasu na stokach rynny Jeziora Ostrzyckiego, wciętej w polodowcową wysoczyznę morenową. Zbiorowiska leśne tworzą tutaj zespoły buczyny niżowych - żyznej i kwaśnej (ubogiej) oraz niewielki płat rzadko występującej buczyny nawapiennej, wykształconej na pokładzie kredy jeziornej. Na obszarze rezerwatu stwierdzono występowanie ponad 400 gatunków roślin naczyniowych, spośród których 16 podlega ochronie ścisłej: bagno zwyczajne, buławnik czerwony, centuria pospolita, gnieźnik leśny, kruszczyk szerokolistny, listera jajowata (gnieźnik jajowaty), obuwik pospolity, paprotka zwyczajna, podkolan biały, tojad dzióbaty, wawrzynek wilczełyko, widłaczek torfowy, widłak goździsty, widłak jałowcowaty, wroniec widlasty i żłobik koralowaty. Ochroną częściową objętych jest 8 gatunków: bluszcz pospolity, kalina koralowa, konwalia majowa, kopytnik pospolity, kruszyna pospolita, pierwiosnka lekarska, przytulia (marzanka) wonna i turzyca piaszkowa. Udostępnienie rezerwatowe prowadzi leśną drogą biegnącą głównie blisko brzegu jeziora i umożliwia dobry przegląd tego obszaru. Łatwe jest również dotarcie do pobliskiej turystycznej trasy czerwonego szlaku pieszego PTTK.

Walory krajobrazowe wsi Ostrzyce oraz jej historyczny układ i struktura są silnie przekształcone. Obiekty o cechach zabytkowych zostały zachowane tylko nielicznie; jednocześnie często są silnie przekształcone w wyniku dowolnie przeprowadzonych przebudów, remontów i modernizacji. Zagroženiem dla środowiska kulturowego jest postępująca dekapitalizacja starej zabudowy, brak ciągłości tradycji budowlanej i związany z tym brak harmonii między starą i nową

zabudową; zagrożeniem jest także silna presja inwestorska związana z rozwojem wsi jako ośrodka turystycznego.

Pierwsze znaleziska na terenie wsi datowane są na epokę kamienia (III tys. p. n. e.). Z tego okresu znaleziono w okolicy kamienną siekierkę. Z odkryciem tym może być związana osada tzw. kultury pucharów lejkowych, datowana na epokę kamienia. Położona jest pomiędzy jeziorami: Ostrzyckim i Trzebnym. Na terenie wsi zlokalizowano 30 stanowisk archeologicznych. Dwa duże skupiska osadnictwa występują w pobliżu jezior. Datowane są one przede wszystkim na okres wczesnej epoki żelaza, okres późnego średniowiecza i okres nowożytny. Na okres ten datowana też jest huta szkła odkryta, na południe od wsi - stanowiąca średniowieczne grodzisko.

Z zachowanych do dnia dzisiejszego walorów kulturowych najważniejszym jest Chata Kaszubska – dom mieszkalny wpisany do rejestru zabytków i zbudowany w tradycyjnym, kaszubskim stylu.

Specyficznym walorem samych Ostrzyc jest także przebiegające przez centrum wsi główna droga zwana Drogą Kaszubską. Umownie za początek drogi przyjęto skrzyżowanie w miejscowości Garcz, gdzie droga skręca w lewo w kierunku Chmielna. Drogę wybudowano w latach 1965 - 67 jako drogę krajobrazową. Droga ciągnie się na odcinku ponad 20 km gdzie turysta ma okazję podziwiać najwspanialsze widoki z drogi wijącej się między jeziorami, zalesionymi wzgórzami, wioskami i coraz liczniej zabudowanymi przesiólkami. Kulminacyjnym punktem widokowym Drogi jest Wieżyca (328,6m n.p.m.), na szczycie której z tarasu wzniesionej wieży rozciąga się rozległy widok na całą kaszubską krainę.

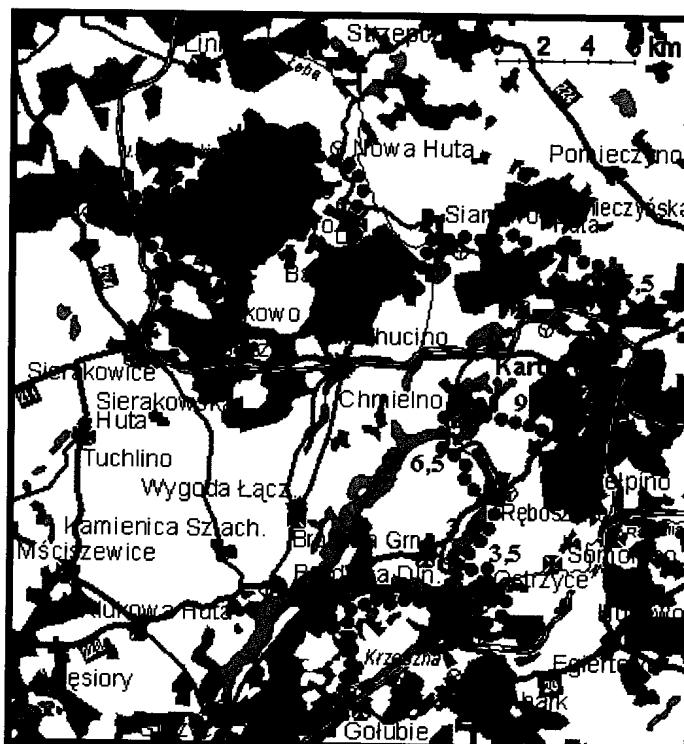
Nawiązaniem do Drogi Kaszubskiej są liczne szlaki turystyczne biegnące w okolicach Ostrzyc, z których największe znaczenia ma przebiegający przez samą miejscowość Szlak Kaszubski o długości 133,1 km. Szlak ten to najdłuższy i zarazem najpiękniejszy szlak całego regionu gdańskiego. Krętą trasą przemierza niemal cały obszar Pojezierza Kaszubskiego zaznając z większością jego najcenniejszych walorów. Na jego trasie znajdują się Lasy Mirachowskie oraz Jeziora Raduńskie czyli centralna część Wysoczyzny Pojezierza Kaszubskiego, okolice Kościerzyny a także rejon jezior wdzydzkich.

Rys 8. Droga Kaszubska – centrum wsi Ostrzyce.
Źródło: Autor.

Szlak jest bardzo atrakcyjny przez cały rok, bowiem każda pora roku wydobywa inny, odmienny walor pejzażu kaszubskiego pojezierza. Trasę daje się pokonać przy podzieleniu jej na odcinki jednodniowe, jak i w całości podczas jednej wędrowki korzystając z różnorodnych możliwości noclegowych po drodze. Dojazdy na szlak (punkty etapowe) są dosyć dogodne (z wyjątkiem może odcinka początkowego); do niektórych miejsc nawet bardzo dobre. Szlak Kaszubski jest bardzo zróżnicowany zarówno jeśli chodzi o walory krajobrazowe jak i w odniesieniu do trudów wędrowki. Znaleźć tu można odcinki łatwe, dogodne także dla innych rodzajów turystyki, ale też fragmenty przeznaczone dla wytrawniejszych piechurów.

Szczególnie cennym szlakiem turystycznym przebiegającym przez Ostrzyce jest natomiast wytyczona w ostatnich latach trasa rowerowa „Kamienne Kręgi” i przebiegająca przez północną część gminy Somonino o długości 33 km. Trasa bierze swój początek w centrum Ostrzyc i przebiega przez najbardziej atrakcyjne obszary tej części gminy obejmując m.in.: murowaną świątynię w Goręczynie, Wąwóz Trątkownickiego, dworek w Wyczechowie. Główną atrakcją szlaku jest jednak cmentarzysko z okresu rzymskiego tzw. Kamienne Kręgi które archeolodzy wiążą z przybyłymi ze Skandynawii na przełomie er plemionami Gotów. Liczba kamieni i ich ustawienie miały dla Gotów znaczenie magiczne. Lud kaszubski wiązał z tymi kamiennymi pomnikami wiele legend i podań. Szlak zataczając pętlę wokół gminy kończy się również w Ostrzycach.

Rys 9. Przebieg Szlaku Kaszubskiego na obszarze Szwajcarii Kaszubskiej.

Źródło: <http://pomorskie.pttk.pl>

Poza wymienionymi szlakami turystycznymi wokół Ostrzyc przebiega także szereg krótkich tras rowerowych łączących główne atrakcje tego obszaru. Należą do nich:

- Trasa rowerowa "Dookoła Ostrzyc" – biegnąca na odcinku: Ostrzyce - Goręczyno - Sławki - Rąty - Koszowatka – Ostrzyce – jest to trasa krótka i niezbyt trudna. Prowadzi przez okoliczne wioski, lasy i wzniesienia z ładnymi widokami. Część trasy biegnie obok Jeziora Ostrzyckiego i Jeziora Trzebnego oraz wzdłuż malowniczej rzeki Raduni,
- Trasa rowerowa wokół jezior – biegnąca na odcinku: Ostrzyce - Jezioro Brodno Wielkie - Goręczyno – Ostrzyce – stanowi część Szlaku Kaszubskiego o długości 12,5 km,
- Trasa rowerowa wzdłuż rzeki – biegnąca na odcinku: Ostrzyce - Ramleje - Goręczyno – Ostrzyce - prowadzi przez malownicze, pagórkowate tereny wiejskie, a na jednym odcinku wzdłuż rzeki Raduni,
- Trasa rowerowa do Góry Wieżyca – biegnąca na odcinku: Ostrzyce - Góra Wieżyca - Szymbark – Ostrzyce - prowadzi wzdłuż Jeziora Ostrzyckiego, przecina rezerwat leśny wspinając się do Góry Wieżyca (328 m. n.p.m.), najwyższego wzniesienia w północnej Polsce.

Bardzo cenioną atrakcją urastającą do miana waloru kulturowego Ostrzyc stała się ostatnim czasie oferta baru „Piec Chlebowy” w Ostrzycach. Zlokalizowany bezpośrednio przy Drodze Kaszubskiej nad brzegiem Jeziora Ostrzyckiego oferuje swojskie, kaszubskie potrawy oraz możliwość zwiedzania samego pieca w którym zgodnie z staropolskim zwyczajem pieczony jest chleb.

Sfera społeczna

Rozwój sfery społecznej w Ostrzycach oparty jest o działanie następujących obiektów infrastrukturalnych:

- Centrum Integracji Społecznej
- Jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej w Ostrzycach
- Punkt Informacji Turystycznej w Ostrzycach
- Kościół p.w. Matki Boskiej Fatimskiej (filia kościoła w Goręczynie).

Centrum Integracji Społecznej – CIS utworzone zostało w 2006 roku w zaadoptowanym na ten cel starym budynku Szkoły Podstawowej w Ostrzycach. Centrum jest jednostką organizacyjną Gminy Somonino realizującą reintegrację zawodową i społeczną. Misją tej instytucji jest pomoc osobom dotkniętym dysfunkcjami społecznymi w osiągnięciu własnym staraniem samodzielności ekonomicznej poprzez edukację zawodową i społeczną. Prowadzenie profilaktyki społecznej, wspieranie zdolności przystosowawczych uczestników Centrum, a także stworzenie równych szans dostępu do rynku pracy. Na potrzeby Centrum budynek starej szkoły w Ostrzycach został częściowo wyremontowany, wydzielono w nim pomieszczenia z przeznaczeniem na pracownię zawodowe oraz pomieszczenia biurowe, a także wyposażono w odpowiednie sprzęty i meble.

Edukacja zawodowa prowadzona jest w trzech pracowniach zawodowych: krawieckiej, remontowo – budowlanej i opiekuńczo – pielęgnacyjnej. Dodatkowo Uczestnicy mogą skorzystać z kursów uzupełniających z różnych dziedzin. Od marca 2009r. dzięki środkom finansowym pochodzącym z Europejskiego Funduszu Społecznego w Centrum funkcjonuje również pracownia komputerowa.

Reintegrację zawodową Centrum Integracji Społecznej w Ostrzycach realizuje poprzez kształcenie umiejętności zawodowych, przyuczenie do zawodu, przekwalifikowanie, podwyższenie kwalifikacji oraz zajęcia praktyczne u pracodawcy. Reintegrację społeczną natomiast poprzez kształcenie umiejętności pozwalających na pełnienie ról społecznych i osiąganie pozycji społecznych. To zadanie realizowane jest poprzez warsztaty: terapeutyczne, motywacyjne oraz edukacyjne.

Docelowo w zajęciach prowadzonych przez Centrum może uczestniczyć 25 osób.

Pierwszeństwo w skierowaniu do CIS w Ostrzycach mają mieszkańcy gminy Somonino. Jednak dzięki porozumieniom określającym zasady kierowania i finansowania kosztów uczestnictwa, zawartym z gminami: Kartusy i Stężyca, również osoby zamieszkałe w tych gminach mogą skorzystać z oferty tej jednostki.

Jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej w Ostrzycach – OSP została założona w 1954 roku ale nieformalne źródła podają że istniała już w latach przedwojennych. Pierwszą remizą strażacką był szalas nad rzeką Radunią, który służył OSP do roku 1984 kiedy adoptowano budek na potrzeby

garażu dla samochodu OSP. Obecnie Jednostka liczy ogółem 53 członków, z czego 47 członków czynnych.

Rys 11. Punkt Informacji Turystycznej w Ostrzycach.
Źródło: Autor.

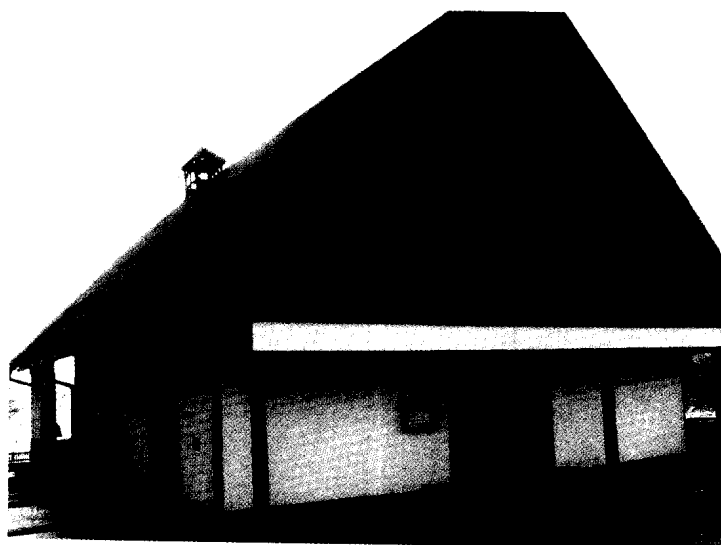
Punkt Informacji Turystycznej w Ostrzycach – punkt powstał w 1996 roku i należy do 3 tego typu jednostek znajdujących się na terenie gminy wraz z informacjami turystycznymi w Somoninie i Goręczynie. W punkt dostępny jest w zależności od sezonu w następujących godzinach:

- miesiące: maj, czerwiec, wrzesień od poniedziałku do piątku 9.00 – 16.00; sobota 10.00 – 13.00; niedziela - nieczynne,
- miesiące: lipiec, sierpień od wtorku do piątku 10.00 – 18.00; sobota, niedziela 12.00 – 17.00; poniedziałek - nieczynne,
- w pozostałych miesiącach wszelkie informacje uzyskać można pod dotychczasowym numerem telefonu oraz w siedzibie Gminnego Ośrodka Kultury w Somoninie, od poniedziałku do piątku w godz. 8.00 – 18.00, także na stronie internetowej: www.somoninogok.pl.

Punkt ma między innymi za zadanie gromadzenie, przetwarzanie i udostępnianie informacji i danych o bazie noclegowej, atrakcjach turystycznych - tak przyrodniczych jak i kulturowych w regionie, ale również informacji na temat środków komunikacji, dostępu do różnorodnych obiektów, na terenie sąsiednich gmin i ogólnie na Kaszubach. Punkt Informacji Turystycznej przekazuje informacje w formie bezpłatnych porad, ulotek, folderów, broszur, materiałów reklamowych oraz folderów osób prowadzących usługi turystyczne - różne formy agroturystyki, turystyki aktywnej oraz usługi.

Kościół p.w. Matki Boskiej Fatimskiej – Kościół stanowi najmłodszą świątynię na terenie gminy Somonino. Obiekt stanowi filię Kościoła w Goręczynie a starania o jego budowę rozpoczęto w 1983 roku – rzeczywista budowa rozpoczęła się w czerwcu 1984 roku. Kościół został

zaprojektowany przez Andrzeja Baranowskiego z Gdańska i stanowi realizację idei inicjatora Domu Bożego w swym zewnętrznym kształcie nawiązującym do checzy kaszubskiej. Patronką Kościoła jest Matka Boska Fatimska.

Rys 12. Kościół p.w. Matki Boskiej Fatimskiej w Ostrzycach.
Źródło: Autor

Gospodarka

Gospodarka miejscowości Ostrzyce oparta jest obecnie o dwie główne kategorie działalności: rozwój usług turystycznych i okołoturystycznych oraz rolnictwo.

Strukturę gospodarowania na tym terenie w dużej mierze determinują opisane powyżej warunki naturalne – z jednej strony nadające Ostrzycom wiele walorów naturalnych dla rozwoju turystyki a z drugiej – warunki orograficzne i klimatyczne ograniczające prowadzenie działalności rolniczej.

Tab 4. Struktura jakości gruntów według klas gleb w ha.

L.P.	Klasa	Powierzchnia ha	% powierzchni
1.	I	0,00	0,00
2.	II	0,00	0,00
3.	III	2,23	0,48
4.	IV	86,8578	18,78
5.	V	211,878	45,81
6.	VI	87,2104	18,86
7.	Pozostałe	74,321	16,07
8.	Razem	462,4972	100,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy.

W przypadku rolnictwa determinuje je w dużej mierze klasa bonitacyjna gruntów na terenie Ostrzyc, która świadczy o niskiej jakości gleb pod kątem rolniczego użytkowania. Obecnie w miejscowości brak jest gleb klas I i II a gleby klasy III zajmują tylko 2,23 ha co stanowi zaledwie 0,48 % powierzchni gruntów w Ostrzycach. Zdecydowanie dominują natomiast tutaj

gleby klasy V które zajmują ponad 45 % całkowitej powierzchni Ostrzyc. Równie spory udział mają gleby klasy VI – ponad 18 % powierzchni. Taka struktura decyduje o relatywnie słabych warunkach glebowych dla rozwoju rolnictwa w Ostrzycach które z racji tego może się opierać głównie na uprawie niewymagających zbóż i roślin okopowych oraz produkcji zwierzęcej.

Tab 5. Struktura wielkościowa gospodarstw rolnych w Ostrzycach.

L.P.	Wielkość gospodarstwa w ha	Liczba gospodarstw	% gospodarstw
1.	do 1 ha	0	0,00
2.	od 1 do 5 ha	25	64,10
3.	od 5 do 10 ha	6	15,38
4.	od 10 do 20 ha	6	15,38
5.	pow. 20 ha	2	5,13
6.	Razem	39	100,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy.

Obecnie w Ostrzycach prowadzi działalność rolniczą 39 gospodarstw rolnych gospodarujących na powierzchni około 230,4834 ha. Struktura wielkościowa tych gospodarstw wskazuje, że dominują wśród nich jednostki małe o powierzchni do 5 ha, które stanowią w sumie ponad 64 % wszystkich gospodarstw. Znamiennym faktem jest jednak, że nie występują tutaj zupełnie gospodarstwa najmniejsze o powierzchni do 1 ha. Zdecydowanie najmniej jest tutaj natomiast gospodarstw największych o powierzchni pow. 20 ha – 2 szt. czyli ponad 5 % wszystkich gospodarstwa w Ostrzycach.

Według danych Urzędu Gminy na koniec 2008 roku w Ostrzycach było zarejestrowanych w sumie 35 podmiotów gospodarczych prowadzących działalność gospodarczą. Liczba ta stanowiła 5,84 % wszystkich podmiotów zarejestrowanych w gminie Somonino i powodowała, że wskaźnik rozwoju przedsiębiorczości w sołectwie sięgnął poziomu 70,14 podmiotów przypadających na 1 000 mieszkańców. Świadczy to o relatywnie wysokim poziomie tego wskaźnika, który w przypadku całej gminy sięga poziomu zaledwie 63,88 podmiotów na 1 000 mieszkańców. Zjawisko to wynika przede wszystkim z turystycznego charakteru Ostrzyc i znacznej liczby podmiotów prowadzących działalność właśnie w tej dziedzinie gospodarki.

Potwierdza to struktura sektorowa zarejestrowanych podmiotów gospodarczych, w której dominują zdecydowanie placówki handlowe i gastronomiczne stanowiące ponad 48 % wszystkich podmiotów zarejestrowanych w Ostrzycach.

W strukturze własnościowej zdecydowanie dominują natomiast osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą – tylko jedno przedsiębiorstwo jest zarejestrowane jako spółka z ograniczoną działalnością.

Tab 6. Struktura działalności gospodarczej w Ostrzycach w 2008 roku.

L.P.	Rodzaj działalności	Liczba podmiotów	% podmiotów
1.	Placówki handlowe i gastronomiczne	17	48,57
2.	Zakłady produkcyjno – usługowe	13	37,14
3.	Inne	5	14,28
4.	Razem	35	100,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy.

Na szczególną uwagę z punktu widzenia rozwoju gospodarki w Ostrzycach zasługuje rozwój gospodarki turystycznej i usług z nią związanych. Jak zaznaczono bowiem we wszystkich opracowaniach dotyczących gminy Somonino – zdecydowanie dominującą jeśli chodzi o rozwój turystyki miejscowością w gminie są właśnie Ostrzyce. Wynika to przede wszystkim z posiadanych unikatowych walorów naturalnych opisanych w punkcie powyżej, w tym przede wszystkim:

- Jeziora Ostrzyckiego,
- rzeki Raduni,
- znacznych terenów leśnych,
- urozmaiconej rzeźby terenu.
- w większości falistego i falisto-pagórkowatego obszaru z licznymi zagłębieniami,
- drogi, ciągi i punkty widokowe (Jastrzębia Góra, Trzebińska Góra), sprzyjające turystyce pieszej i rowerowej oraz uprawianiu sportów zimowych z powodu długo utrzymującej się pokrywie śnieżnej i różnic terenu sięgających 15 – 30m,
- nie zdegradowanego środowiska przyrodniczego.

Rozwojowi turystyki w całej gminie Somonino sprzyja bliskość położenia oraz dogodne połączenie (drogowe i kolejowe) z pobliskimi dużymi ośrodkami miejskimi aglomeracji Trójmiasta.

Posiadany przez Ostrzyce wysokim walorom środowiska przyrodniczego sprzyja jednocześnie relatywnie wysokie zagospodarowanie w infrastrukturę turystyczną i okołoturystyczną – najlepsze na terenie gminy Somonino. Dotyczy to takich elementów jak np. szlaki turystyczne czy punkty widokowe, ale odnosi się przede wszystkim do obiektów infrastruktury noclegowej i gastronomicznej. Wszystkie znajdujące się tu ośrodki turystyczne dysponują bowiem kwaterami i całodziennym wyżywieniem, a większość z nich oferuje szeroki wachlarz usług w zakresie wypoczynku, głównie pobytowego. Obecnie na terenie Ostrzyc z ważniejszych obiektów tego typu znajdują się:

- Kwatery agroturystyczne – 11 obiektów,
- Pensjonaty, Ośrodki Wypoczynkowe – 10 obiektów,
- Kwatery prywatne – 10 obiektów,
- Pola namiotowe, campingi – 1 obiekt,
- Domki letniskowe – 5 obiektów,

- Kąpieliska – 2 obiekty,
- Wypożyczalnie rowerów – 3 obiekty,
- Gastronomia – 6 obiektów,
- Przejazdźki bryczkami i wozami drabiniastymi – 3 szt.

Jednocześnie w Ostrzycach organizowanych jest corocznie szereg cyklicznych imprez o charakterze kulturalnym i rekreacyjnym. Do najważniejszych z nich należą:

- Mistrzostwa Kaszub w Powożeniu na Szlupie "Kaszebsko Szłupa",
- Ogólnopolski Złot Samochodów Terenowych "Kaszuby nocą",
- "Wiśta wio czyli na kaszubską nutę" - Turniej Woźniców i Hodowców Koni Zimnokrwistych na Kaszubach,
- Kaszubska Biesiada Kabaretowa „BĚLNY WIC”,
- Kiermasz Agroturystyczny "Kaszuby zawsze" – konferencja naukowo-praktyczna
- Sejmik Agroturystyczny oraz otwarcie sezonu turystycznego,
- Mistrzostwa Kaszub w wolnym paleniu fajki "KASZEBSKO PIPA",
- "Ostrzyckie Lato" Diabelskie Granie Turniej Mini Golfa Turniej Piłki Plażowej,
- Zawody Wędkarskie dla Dzieci,
- Ogólnopolski Złot Samochodów Terenowych "Ostrzecka Pleta",
- Podsumowanie Pucharu Kaszub w Złotach Samochodów Terenowych

Istniejące naturalne walory przyrodniczo - krajobrazowe tak dla całej gminy jak i samych Ostrzyc nie są jednak w pełni wykorzystane, aby przyczyniały się do rozwoju gospodarczego i podnosiły jakość życia mieszkańców. Dotyczy to przede wszystkim niskiego wpływu działalności turystycznej na wzrost poziomu dochodów mieszkańców gminy. Przejawia się to zarówno w skromnej bazie noclegowej, jak i słabo rozwiniętej turystyce wiejskiej, w tym agroturystyce opartej o gospodarstwa wiejskie. Dominująca własność prywatna gospodarstw wiejskich, istniejące zasoby mieszkaniowe, potencjalne możliwości rozwoju rzemiosła i usług, w znikomym stopniu występowanie przemysłu oraz możliwości produkcji żywności ekologicznej stwarzają jednak duże możliwości rozwoju tej funkcji. Wymagało to będzie jednak realizacji szeregu inwestycji – tak po stronie indywidualnych mieszkańców jak i władze gminy w celu poprawy przede wszystkim stanu infrastruktury i organizacji turystyki w Ostrzycach.

Infrastruktura techniczna

Miejscowość Ostrzyce charakteryzuje się dogodnym położeniem komunikacyjnym łączącym ją z głównymi ośrodkami tak w skali lokalnej jak i regionalnej – przy jednoczesnym uniknięciu niedogodności związanych z rozwojem transportu. Głównym ciągiem komunikacyjnym Ostrzyc jest fragment Drogi Kaszubskiej przebiegający przez centrum miejscowości i łączący drogę wojewódzką nr 228 w miejscowości Brodnica Górna z drogą krajową nr 20 w miejscowości

Wierzyca. Dzięki temu mieszkańcy Ostrzyc mają bardzo dogodnie połączenie z głównymi ciągami komunikacyjnymi regionu – drogą krajową i wojewódzką a dzięki nim z głównymi aglomeracjami miejskimi: Trójmiastem, Kościerzyną, Kartuzami. Wspomniana Droga Kaszubska poza funkcją transportową odgrywa także ważną rolę turystyczną stanowiąc jedną z atrakcji turystycznych regionu, z której rozciągają się piękne widoki na okoliczne wzgórza i jeziora. Drugim ważnym ciągiem komunikacyjnym Ostrzyc jest droga powiatowa nr 10252 łącząca tą miejscowość z Goręczynem i miejscowością gminną – Somonino a w konsekwencji z głównym ciągiem komunikacyjnym gminy – drogą wojewódzką nr 224, który ma szczególne znaczenie w okresie letnim w czasie wzmożonego ruchu turystycznego.

Spośród wymienionych dróg wszystkie posiadają nawierzchnię asfaltową która cechuje się jednak różnym stanem technicznym i wymaga modernizacji.

Dogodne położenie komunikacyjne i skomunikowanie z głównymi ciągami drogowymi regionu powoduje, że Ostrzyce są także dobrze obsługiwane przez komunikację autobusową – tak publiczną PKS jak i prywatną. Obecnie przez Ostrzyce odbywają kursy autobusy 3 przewoźników:

- PKS Gdańsk SP. z o.o.,
- PSC BUS,
- Przewozy Autobusowe GRYF.

W sumie w Ostrzycach do dyspozycji mieszkańców jest 35 kursów komunikacji autobusowej łączącej Ostrzyce z Kartuzami, Kościerzyną, Stężycą, Szymbarkiem, Gdynią z czego:

- PKS Gdańsk SP. z o.o. – 10 kursów na linii Kartuzy, Kościerzyna, Stężycza, Szymbark,
- PSC BUS – 2 kursy na linii Gdynia, Kościerzyna,
- Przewozy Autobusowe GRYF – 23 kursy na linii Ostrzyce – Kartuzy.

Uzupełnieniem transportu drogowego jest w gminie Somonino transport kolejowy związany z linią kolejową Gdynia – Somonino – Kościerzyna. Mieszkańcy Ostrzyc mają w ten sposób dostęp do tego środka transportu poprzez dworzec zlokalizowany w gminnej miejscowości Somonino. Obecnie kursuje tą trasą 8 połączeń osobowych.

Aktualnie przez teren gminy przebiega jedna ścieżka rowerowa jako odcinek trasy Żukowo – Ostrzyce. Przebiega ona w granicach gminy wzdłuż drogi powiatowej 10252 od Ostrzyc do Goręczyna, a następnie do Bernardowa.

W zakresie wyposażenia Ostrzyc w system wodno – kanalizacyjny sytuacja przedstawia się korzystnie – relatywnie lepiej niż ma to miejsce średnio w całej gminie Somonino. Obecnie woda dla mieszkańców Ostrzyc dostarczana jest z nowego ujęcia wody w Ramlejach - nowymi rurociągami. Woda dostarczana jest częściowo grawitacyjnie i częściowo ciśnieniowo. Długość wodociągu w Ostrzycach wynosi obecnie 5,8 km. Na koniec 2008 roku według danych Urzędu Gminy liczba osób korzystających z wodociągu sięgnęła 484 osób oraz 3 sklepy, kościół,

pensjonaty, restauracje, gospodarstwa agroturystyczne, OSP, co stanowiło 97 % mieszkańców miejscowości.

W przypadku zagospodarowania ścieków komunalnych mieszkańcy Ostrzyc są obecnie przyłączeni w zdecydowanej większości do kanalizacji sanitarnej odprowadzającej ścieki do gminnej oczyszczalni ścieków w Sławkach. Długość kolektora kanalizacyjnego w Ostrzycach wynosi obecnie 10,5 km, długość przyłączy kanalizacyjnych 6,0 km. Z systemu kanalizacyjnego korzysta 479 osób oraz 3 sklepy, kościół, pensjonaty, restauracje, gospodarstwa agroturystyczne, OSP, co stanowi 96 % populacji Ostrzyc. Ścieki z miejscowości Ostrzyce odprowadzane są do mechaniczno – biologicznej oczyszczalni ścieków (zrzut oczyszczonych ścieków do rowu melioracyjnego połączonego z Radunią).

Na obszarze całej gminy Somonino nie funkcjonują zorganizowane systemy odprowadzania i oczyszczania ścieków opadowych. Wody deszczowe odprowadzane są powierzchniowo, a istniejące gdzieś tam fragmentaryczne odcinki kanałów deszczowych, odwadniają niewielkie powierzchnie terenów utwardzonych.

W zakresie zagospodarowania odpadów miejscowość Ostrzyce wraz z całą gminą Somonino korzysta na podstawie zawartego porozumienia z miastem Gdańsk z systemu zagospodarowania odpadów komunalnych składującego nieczystości na terenie wysypiska odpadów stałych usytuowanego w Szadółkach. Całkowita powierzchnia wysypiska wynosi obecnie ok. 30 ha i posiada wole powierzchnie na przyjęcie odpadów z terenu całej gminy.

Na terenie Ostrzyc i całej gminy Somonino nie ma zorganizowanego systemu zaopatrzenia w ciepło. Źródła ciepła stanowią lokalne i indywidualne kotłownie w zdecydowanej większości opalane paliwami stałymi, w ok. 70% drewnem i odpadami przeróbki drewna.

Na obszarze całej gminy Somonino nie ma urządzeń zbiorowego zaopatrzenia w gaz. Występujące w tym zakresie potrzeby zaspokajane są poprzez wykorzystanie butlowego gazu płynnego. Planowane jest jednak w tym zakresie podłączenie gminy do sieci gazowej w miejscowości Kiełpino – gmina Kartuzy.

Opis i charakterystyka obszarów o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców.

Lokalizację obszarów pełniących w Ostrzycach szczególne funkcje dla mieszkańców determinowało położenie geograficzne i komunikacyjne wsi leżącej wzdłuż Drogi Kaszubskiej nad Jeziorem Ostrzyckim i rzeką Radunią. Intensywne i postępujące zagospodarowanie turystyczne wsi przez przede wszystkim podmioty prywatne oraz nasilający się w ostatnich latach ruch turystyczny determinował od początku lokalizację miejsc tego typu. Jednocześnie jednak położenie nad brzegiem jeziora powoduje, że jest ono największą atrakcją zarówno dla turystów

jak i mieszkańców a w konsekwencji samo jezioro jak i jego brzegi są obszarem pełniącym ważne funkcje dla zaspokajania potrzeb mieszkańców. Ponadto należy zauważyć, że wieś Ostrzyce to miejscowość o dużym stopniu przekształcenia historycznego układu i struktury która nie sprzyjała wykształceniu się historycznego centrum wsi pełniącego dominującą rolę w zaspokajaniu potrzeb mieszkańców. Wieś posiada układ placowo-ulicowy z nieregularnie rozmieszczonymi siedliskami, dostosowany do topograficznego układu terenu. Na historyczną strukturę wsi składają się pozostałości zagród (wielu i dwubudynkowych) o tradycyjnej formie w tym jeden budynek o konstrukcji szkieletowej kryty strzechą, budynki o charakterze „małomiasteczkowym” z dachami półpłaskimi na wysokiej ścianie kolankowej w centralnej części wsi (część z nich wchodziła w skład zagród) w tym dawny zajazd; budynek szkoły wzniesiony wg typowego projektu.

Na podstawie przedstawionego opisu należy wskazać, że obszarami o szczególnym znaczeniu dla zaspokajania potrzeb mieszkańców w Ostrzycach są tereny położone wzdłuż Jeziora Ostrzyckiego ze szczególnym uwzględnieniem plaży gminnej i parkingu zlokalizowanych przy PIT w Ostrzycach. Teren ten usytuowany w centrum miejscowości stanowi obecnie jej funkcjonalne centrum przede wszystkim z uwagi na miejsca parkingowe; natomiast plaża publiczna z uwagi na jej otwartość i dostęp do mola wybiegającego w jezioro pełni ważne funkcje dla zaspokajania potrzeb rekreacyjnych mieszkańców. Obszary te wymagają jednak podjęcia szeregu działań w kierunku poprawy stanu lub budowy od podstaw infrastruktury społecznej/rekreacyjnej i kulturalnej niezbędnej do zaspokajania potrzeb mieszkańców np. rozbudowa mola, zagospodarowanie plaży, rozbudowa PIT oraz terenu przyległego.

IV. MOCNE I SŁABE STRONY.

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy stanu obecnego miejscowości Ostrzyce poniżej przedstawiono analizę SWOT przedstawiającą mocne strony (Strengths), słabe strony (Weaknesses), szanse (Opportunities), zagrożenia (Threats) pokazujące potencjał Ostrzyc i możliwości rozwoju tej miejscowości w najbliższej przyszłości.

Tab 7. Analiza SWOT dla miejscowości Ostrzyce.

Mocne strony	Słabe strony
▪ bogata przeszłość historyczna, ▪ atrakcyjne walory środowiska przyrodniczego, ▪ położenie nad Jeziorem Ostrzyckim, ▪ położenie nad rzeką Radunią, ▪ położenie na terenie Kaszubskiego Parku Krajobrazowego, ▪ atrakcyjne walory środowiska kulturowego, ▪ bliskość cennych obszarów chronionych, ▪ punkty widokowe – Jastrzębia Góra, Trzebińska Góra, ▪ liczne szlaki turystyczne przebiegające przez i	▪ niekorzystna struktura wiekowa mieszkańców gminy, ▪ słaba jakość gleb pod względem ich rolniczego wykorzystania, ▪ dominacja gospodarstw najmniejszych do 5 ha, ▪ niski wpływ posiadanych walorów turystycznych na gospodarkę Ostrzyc i dochody mieszkańców, ▪ relatywnie niski stopień wyposażenia w infrastrukturę techniczną,

▪ w bezpośrednim sąsiedztwie Ostrzyc, ▪ wysoki wskaźnik rozwoju przedsiębiorczości, ▪ wysokie walory dla rozwoju turystyki, ▪ relatywnie dobre zagospodarowanie w infrastrukturę turystyczną, ▪ korzystne położenie komunikacyjne, ▪ dobry dostęp do połączeń autobusowych i kolejowych łączących Ostrzyce z głównymi centrami regionu, ▪ dobre wyposażenie w infrastrukturę kanalizacyjną i wodociągową,	
Szanse	Zagrożenia
▪ bliskość aglomeracji Trójmiasta, ▪ możliwość uwzględnienia miejscowości jako centrum rozwoju turystyki w regionalnych strategiach rozwoju turystyki, ▪ szansa pełnienia roli regionalnego centrum turystyki, ▪ możliwość wykorzystania funduszy UE na rozwój infrastruktury, przedsiębiorczości, zasobów ludzkich, ▪ udział w Programie Leader i możliwości finansowo – organizacyjne z niego wynikające,	▪ bezrobocie ukryte wśród mieszkańców zajmujących się rolnictwem, ▪ ubożenie społeczeństwa Ostrzyc, ▪ niewykorzystanie posiadanych walorów turystycznych dla rozwoju gospodarki regionu.

V. OPIS PLANOWANYCH ZADAŃ INWESTYCYJNYCH I PRZEDSIĘWZIĘĆ AKTYWIZUJĄCYCH SPOŁECZNOŚĆ LOKALNĄ W OKRESIE CO NAJMNIEJ 7 LAT OD DNIA PRZYJĘCIA PLANU ODNOWY MIEJSCOWOŚCI, W KOLEJNOŚCI WYNIKAJĄCEJ Z PRZYJĘTYCH PRIORYTETÓW ROZWOJU MIEJSCOWOŚCI Z PODANIEM SZACUNKOWYCH KOSZTÓW ICH REALIZACJI.

Odzwierciedleniem wniosków dotyczących stanu obecnego miejscowości Ostrzyce oraz perspektyw jej rozwoju na przyszłość jest zestaw projektów do realizacji na lata 2009-2015 które mają za zadanie wykorzystanie posiadanych walorów dla rozwoju społecznego i gospodarczego a jednocześnie pozwolą na wyeliminowanie lub ograniczenie obecnie zidentyfikowanych słabych stron oraz zagrożeń dla rozwoju regionu. Inwestycje te mają charakter przede wszystkim inwestycji infrastrukturalnych w zakresie infrastruktury społecznej i technicznej i dotyczą:

1. Budowa chodnika przy drodze powiatowej w Ostrzycach – przedmiotem inwestycji będzie budowa chodnika dla pieszych wzdłuż drogi powiatowej Ostrzyce – Somonino na terenie Ostrzyc. Inwestycja ma na celu poprawę stanu bezpieczeństwa ruchu pieszych wzdłuż

drogi, na której obecne natężeniu ruchu drogowego oraz pieszego powoduje zagrożenia dla zdrowia i życia okolicznych mieszkańców.

- Rezultatami projektu będzie:
 - ograniczenie liczby wypadków i kolizji drogowych,
 - poprawa stanu bezpieczeństwa ruchu na drodze,
 - udostępnienie dla mieszkańców i turystów drożnego i bezpiecznego przejścia pieszego,
 - Koszt projektu: 170 000 zł.
2. Wykonanie dokumentacji technicznej na budowę drogi asfaltowej Goręczyno – Ramleje – Ostrzyce – przedmiotem projektu będzie przygotowanie do realizacji inwestycji polegającej na budowie drogi asfaltowej łączącej najważniejsze miejscowości gminne obok Somonina: Ostrzyce i Goręczyno. Celem projektu jest poprawa dostępności mieszkańców gminy do głównych ośrodków miejskich regionu i utworzenie drożnego połączenia komunikacyjnego łączącego drogę wojewódzką nr 228 z drogą powiatową przebiegającą z Ostrzyc do Somonina.
- Głównymi rezultatami projektu będą:
 - wzrost natężenia ruchu na drodze,
 - poprawa bezpieczeństwa ruchu – ograniczenie liczby wypadków i kolizji,
 - skrócenie czasu przejazdu drogą,
 - stworzenie połączenia komunikacyjnego z drogami wyższego rzędu,
 - redukcja wydatków gminy na remonty dróg,
 - wzrost liczby turystów w regionie.
 - Koszt projektu: 32 000 zł.
3. Malowanie dachu oraz wymiana 4 okien i drzwi wejściowych w OSP Ostrzyce – przedmiotem projektu będzie modernizacja budynku Ochotniczej Straży Pożarnej w Ostrzycach. Obecnie budynek z uwagi na brak w ostatnich latach prowadzonych remontów posiada zły stan techniczny i wymaga modernizacji. W nawiązaniu do tego w celu poprawy estetyki budynku oraz jego częściowej termomodernizacji zdecydowano się na wymianę 4 okien i drzwi wejściowych oraz malowanie dachu.
- Głównymi rezultatami projektu będzie:
 - ograniczenie strat ciepła potrzebnego na ogrzanie budynku,
 - ograniczenie zużycia paliwa do ogrzewania budynku,
 - obniżenie emisji do atmosfery szkodliwych substancji powstałych w wyniku spalania paliwa,
 - poprawa estetyki budynku.
 - Koszt projektu: 10 000 zł.

4. Rozbudowa Punktu Informacji Turystycznej wraz ze sceną koncertową oraz zagospodarowanie terenów plaży publicznej nad Jeziorem Ostrzyckim - Przedmiotem projektu są: rozbudowa Punktu Informacji Turystycznej wraz ze sceną koncertową oraz zagospodarowanie terenów plaży publicznej nad jeziorem Ostrzyckim. Rozbudowa Punktu Informacji Turystycznej wraz ze sceną koncertową obejmuje: budowę budynku jednokondygnacyjnego, podpiwniczonego, z nieużytkowym poddaszem, połączonego klatką schodową z budynkiem istniejącym. W piwnicy znajdować się będą: pomieszczenie wystawiennicze; centrum informacji kulturalnej; sala konferencyjna; łazienka; pomieszczenie gospodarcze. Parter będzie obejmować: pomieszczenie do obsługi sceny; korytarz komunikacyjny oraz drewnianą scenę. Zagospodarowanie terenów plaży publicznej nad jeziorem Ostrzyckim dotyczy 1184 m², a w nich budowa utwardzonej ścieżki spacerowej (z kostki betonowej) z miejscami wypoczynku na ławach parkowych; wykonanie oświetlenia plaży oraz ścieżki spacerowej, budowę nowych schodów terenowych z plaży na plac i nawiezenie piasku wzdłuż jeziora.
- i. Rezultaty:
- lepsza promocja regionu,
 - zwiększenie informacji o dostępnych walorach naturalnych oraz dostępnej infrastrukturze turystycznej.
 - zagospodarowanie terenów plaży publicznej nad jeziorem Ostrzyckim przyciągnie turystów nad tereny jeziora Ostrzyckiego,
 - zwiększony napływ turystów wpłynie na rozwój gospodarczy wsi Ostrzyce, a tym samym Gminy Somonino.
 - powstaną nowe miejsca pracy, napłyną nowi inwestorzy.
 - przewiduje się, że w wyniku realizacji projektu do końca 2011 roku Gminę Somonino odwiedzi 6250 turystów, z nowego obiektu PIT skorzysta około 70% przyjezdnych turystów.
- Koszt projektu: 1 703 533.59 zł.
5. Budowa placu rekreacyjno – wypoczynkowego (placu zabaw) – przedmiotem projektu jest budowa placu zabaw dla dzieci w Ostrzycach. Inwestycja ma na celu zagospodarowanie czasu dla najmłodszych mieszkańców miejscowości i wychodzi na przeciw obecnie istniejącej sytuacji braku dobrze wyposażonego i zorganizowanego obiektu tego typu.
- Rezultatami projektu będą:
- stworzenie dla dzieci i młodzieży centrum rekreacji i zabawy,
 - zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży,
 - poprawa bezpieczeństwa spędzania wolnego czasu przez najmłodszych mieszkańców Ostrzyc.
- Koszt projektu: ok. 50 000 zł.

6. Rozbudowa mola i zagospodarowanie plaży nad Jeziorem Ostrzyckim – przedmiotem inwestycji jest zagospodarowanie plaży gminnej nad Jeziorem Ostrzyckim w Ostrzycach wraz z rozbudową istniejącego mola i przystosowaniem go dla potrzeb żeglugi na jeziorze (statki wycieczkowe, rowery wodne, żaglówki itp.) oraz potrzeb kąpiących się osób. Projekt ma na celu stworzenie wyposażonego i zagospodarowanego publicznego kąpieliska i plaży wraz z niezbędną infrastrukturą dla mieszkańców i turystów z zewnątrz.
 - Głównymi rezultatami projektu będą:
 - stworzenie zagospodarowanej plaży nad Jeziorem Ostrzyckim,
 - wzrost liczby turystów odwiedzających gminę,
 - poprawa jakości infrastruktury turystycznej w Ostrzycach,
 - Koszt projektu: ok. 500 000 zł.
7. Zagospodarowanie Góry Trzebnickiej – przedmiotem projektu będzie zagospodarowanie turystyczne Góry Trzebnickiej – jednego z 2 punktów widokowych położonych w sąsiedztwie Ostrzyc. Celem projektu jest stworzenie podstawowej infrastruktury turystycznej w tym punkcie i wzrost liczby turystów na terenie Ostrzyc.
 - Rezultatami projektu będą:
 - wzrost liczby turystów odwiedzających Ostrzyce,
 - poprawa stanu infrastruktury turystycznej na terenie Ostrzyc,
 - Koszt projektu: ok. 200 000 zł.
8. Promenada łącząca wieś Ostrzyce z Brodnicą – przedmiotem projektu jest budowa promenady pieszo – rowerowej wzdłuż Drogi Kaszubskiej łączącej dwie najbardziej malowniczo położone miejscowości w regionie: Ostrzyce i Brodnicę Górną. Celem projektu jest zagospodarowanie turystyczne Drogi Kaszubskiej i udostępnienie dla ruchu pieszego i rowerowego jego najbardziej malowniczego odcinka.
 - Głównymi rezultatami projektu będą:
 - wzrost wielkości ruchu turystycznego w regionie,
 - zagospodarowanie posiadanych walorów turystycznych dla rozwoju turystyki,
 - poprawa bezpieczeństwa ruchu pojazdów i pieszych na Drodze Kaszubskiej.
 - Koszt projektu: ok. 800 000 zł.
9. Budowa drogi Jałowcowej – przedmiotem projektu jest budowa nawierzchni asfaltowej na drodze Jałowcowej w Ostrzycach. Celem projektu jest poprawa warunków poruszania się po drodze i polepszenie dostępu do znajdujących się wzdłuż niej atrakcji i infrastruktury turystycznej.
 - Głównymi rezultatami projektu będą:
 - wzrost ruchu turystycznego na terenie Ostrzyc,

- poprawa bezpieczeństwa ruchu na drodze,
- wzrost natężenia ruchu na drodze,
- poprawa dostępu do atrakcji turystycznych i infrastruktury turystycznej w Ostrzycach.

- Koszt projektu: ok. 500 000 zł.

10. Rozbudowa wodociągu i sieci kanalizacyjnej – przedmiotem projektu jest rozbudowa systemu wodno – kanalizacyjnego w Ostrzycach i przyłączenie do sieci gminnej wszystkich dotychczas nie przyłączonych do tej infrastruktury mieszkańców Ostrzyc. Celem projektu jest poprawa stanu środowiska naturalnego w Ostrzycach i poprawa warunków bytowych mieszkańców Ostrzyc oraz turystów z zewnątrz.

- Głównymi rezultatami projektu będą:
 - wzrost poziomu zwodociągowania i skanalizowania miejscowości,
 - wzrost ilości oczyszczonych ścieków wytwarzanych przez mieszkańców Ostrzyc,
 - poprawa warunków bytowych mieszkańców i turystów,
 - poprawa stanu środowiska naturalnego,
 - ochrona posiadanych walorów turystycznych w tym walorów Kaszubskiego Parku Krajobrazowego,

- Koszt projektu: ok. 5 000 000 zł.

11. Budowa drogi Goręczyno – Ramleje - Ostrzyce - przedmiotem projektu będzie realizacja inwestycji polegającej na budowie drogi asfaltowej łączącej najważniejsze miejscowości gminne obok Somonina: Ostrzyce i Goręczyno. Celem projektu jest poprawa dostępności mieszkańców gminy do głównych ośrodków miejskich regionu i utworzenie drożnego połączenia komunikacyjnego łączącego drogę wojewódzką nr 228 z drogą powiatową przebiegającą z Ostrzyc do Somonina.

- Głównymi rezultatami projektu będą:
 - wzrost natężenia ruchu na drodze,
 - poprawa bezpieczeństwa ruchu – ograniczenie liczby wypadków i kolizji,
 - skrócenie czasu przejazdu drogą,
 - stworzenie połączenia komunikacyjnego z drogami wyższego rzędu,
 - redukcja wydatków gminy na remonty dróg,
 - wzrost liczby turystów w regionie.

- Koszt projektu: ok. 2 500 000 zł.

12. Aktywizacja i integracja społeczności poprzez budowę boiska i obiektów małej architektury wraz z ogrodzeniem w Ostrzycach przy ul. Kościelnej 1 - inwestycja ma polegać na wybudowaniu wielofunkcyjnego boiska sportowego i obiektów małej architektury wraz z ogrodzeniem płyty boiska. Na boisku ma mieścić się pełnowymiarowe

boisko do piłki ręcznej ze stałymi bramkami oraz pełnowymiarowe boisko do koszykówki. Będą się na nim znajdować również drewniane trybuny bez oparcia. Na płycie boiska wielofunkcyjnego istnieje możliwość urządzenia boiska do siatkówki, a także kortu tenisowego. Ponadto boisko planuje się nawodnić z zastosowaniem metody Rain Bird. Jeżeli chodzi o plac rekreacyjny wokół boiska to mają się na nim znajdować między innymi trampoliny, ściana do wspinania, huśtawka łańcuchowa i stolik do gry w szachy.

i. Koszt projektu: 399 782, 90 zł.

13. Remont dachu budynku Centrum Integracji Społecznej w Ostrzycach oraz adaptacja pomieszczenia strychowego - swoją działalność Centrum Integracji Społecznej realizuje w ponad stuletnim budynku po szkole podstawowej, który na ten cel przeznaczyły Władze Gminy Somonino. Większa część pomieszczeń budynku została już wyremontowana dzięki otrzymanej w listopadzie 2006r. dotacji na pierwsze wyposażenie przyznanej przez Marszałka Województwa Pomorskiego i przeznaczonej na przystosowanie do potrzeb uczestników zajęć w Centrum części pomieszczeń budynku przeznaczonych na reintegrację zawodową i społeczną. Ponadto Gmina Somonino jako jeden z pięciu wnioskodawców otrzymała dofinansowanie w ramach konkursu ogłoszonego przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej – Departament Pomocy i Integracji Społecznej pod nazwą: „Centra Integracji Społecznej w gminie wiejskiej”, co pozwoliło na wyposażenie Centrum w meble, sprzęty biurowe oraz wyposażenie poszczególnych pracowni zawodowych. Wnętrza budynku w większości zostały więc doprowadzone do stanu użyteczności i służą realizacji celów przyjętych dla jednostki mającej w nim siedzibę. Jednak aby wszystko mogło należycie funkcjonować kwestią niezbędną jest przeprowadzenie remontu dachu budynku, który obejmowałaby przeprowadzenie następujących prac:

- Roboty rozbiórkowe;
- Roboty remontowe dachu;
- Remont kominów;
- Wymiana instalacji odgromowej;
- Izolacja termiczna stropu nad poddaszem oraz izolacja dachu;
- Adaptacja pomieszczenia strychowego na biurowe;
- Wyposażenie pomieszczenia strychowego;
- Wywóz i utylizacja materiałów z rozbiórki.

Ponadto ze względu na rozrastanie się działalności Centrum Integracji Społecznej, konieczne byłoby również powiększenie pomieszczeń biurowych, które w chwili obecnej zajmują zaledwie 12,89 m². Remont dachu pozwoliłby na zaadoptowanie niezagospodarowanej części strychu i przeznaczenie go na pomieszczenia dla

administracji. Te działania pozwoliłyby jednocześnie na wyodrębnienie pomieszczenia przeznaczonego na indywidualne spotkania uczestników zajęć w Centrum z psychologiem – terapeutą lub doradcą zawodowym, które są niezbędne podczas realizacji zadań CIS.

- Koszt projektu: ok. 280 000,00 zł
- Rezultaty zadania:
 - odrestaurowanie starego budynku – obiektu znajdującego się w gminnej ewidencji zabytków,
 - wykorzystanie istniejącej bazy,
 - podniesienie walorów miejscowości,
 - realizacja oddolnych potrzeb mieszkańców Ostrzyc,
 - korzyści dla całej społeczności lokalnej,
 - otoczenie troską jednego z centralnych punktów miejscowości turystycznej - perełki Gminy Somonino.

14. Remont pozostałych pomieszczeń parteru Centrum Integracji Społecznej - Centrum Integracji Społecznej w Ostrzycach posiada również nie wyremontowane pomieszczenia na parterze budynku, które po przeprowadzeniu odpowiedniej adaptacji umożliwiłyby działalność nowej pracowni zawodowej. Ze względu na to, iż widoczne i odczuwalne staje się zwiększone zainteresowanie nabywaniem usług utrzymania zieleni Centrum Integracji Społecznej w ramach planowanych projektów zamierza zorganizować tego typu szkolenia, aby zainteresowane kursem osoby mogły po przeszkoleniu świadczyć samodzielnie usługi pielęgnacji i utrzymania zieleni. W tym celu należałoby zorganizować i odpowiednio przystosować pomieszczenia na szatnię, przebieralnię oraz pomieszczenie sanitarne a także wyposażyć wymagane pomieszczenia w odpowiednie narzędzia i sprzęty.

- Koszt projektu: 50.000 zł
- Rezultaty zadania: Wyremontowanie pomieszczeń, otwarcie nowej pracowni zawodowej, możliwość zdobycia nowych kwalifikacji zawodowych przez bezrobotnych.

15. Zagospodarowanie zieleni na terenie wokół Centrum Integracji Społecznej - funkcjonowanie w Centrum Integracji Społecznej pracowni ogrodniczej umożliwiłoby uczestnikom zajęć CIS nabywanie umiejętności teoretycznych i praktycznych z zakresu wykonywania prac ogrodniczych dotyczących zagadnień związanych z zagospodarowaniem, zakładaniem i utrzymaniem zieleni, właściwym doбором i wymaganiami roślin, zasadami uprawy i pielęgnacji roślin, krzewów i drzew, zakładaniem i pielęgnacją trawników, metodami ochrony roślin przed szkodnikami, sprzątaniem terenów zewnętrznych – na przykładzie terenu przylegającego do Centrum i innych udostępnionych terenów zielonych.

- Koszt projektu: około 50.000 zł
- Rezultaty zadania: Założenie i pielęgnacja terenów zielonych w jednym z centralnych punktów miejscowości turystycznej - perełki Gminy Somonino, realizacja oddolnych potrzeb mieszkańców Ostrzyc, korzyści dla całej społeczności lokalnej.

16. Kontynuacja szkoleń w ramach „Polubić pracę, czyli CIS – na aktywność” - Centrum Integracji Społecznej oraz wdrażany przez tę instytucję projekt o nazwie „Polubić pracę, czyli CIS – na aktywność” otworzyło nowe perspektywy na lokalnym rynku pracy. Miało i ma za zadanie pomóc osobom dotkniętym dysfunkcjami społecznymi w osiągnięciu własnym staraniem samodzielności ekonomicznej poprzez edukację zawodową i społeczną. Tradycyjne metody kierowania tych osób z powrotem na rynek pracy nie zawsze się sprawdzają i przynoszą założony rezultat. CIS to nowy model wsparcia bezrobotnych wykluczonych społecznie, czy też na to wykluczenie narażonych polegający na motywowaniu tych osób do powrotu do aktywnego życia zawodowego i społecznego. Centrum poprzez podejmowane działania dąży do tego by uczyć pracy a nie tylko o niej opowiadać.

- Koszt: około 50.000 zł
- Rezultaty zadania: znalezienie zatrudnienia dla bezrobotnych, podniesienie lub zdobycie kwalifikacji zawodowych, reintegracja zawodowa i społeczna, organizacja zajęć praktycznych u pracodawcy, nauka obsługi nowoczesnych środków komunikacji (komputer, Internet), poradnictwo psychologiczne i zawodowe, szkolenia z różnych dziedzin, wyjazdy studyjne, kursy uzupełniające oraz odbudowanie w uczestnikach zajęć poczucia przynależności i odpowiedniego miejsca w społeczności.

Zbiorcze zestawienie planowanych inwestycji w miejscowości Ostrzyce przedstawia poniższa tabela:

Tab 8. Inwestycje planowane w Ostrzycach w latach 2009 – 2015.

L.P.	Nazwa zadania	Koszt PLN
1	Budowa chodnika przy drodze powiatowej w Ostrzycach	170 000,00
2	Wykonanie dokumentacji technicznej na budowę drogi asfaltowej Goręczyno – Ramleje	32 000,00
3	Malowanie dachu oraz wymiana 4 okien i drzwi wejściowych w OSP Ostrzyce	10 000,00
4	Rozbudowa Punktu Informacji Turystycznej wraz ze sceną koncertową oraz zagospodarowanie terenów plaży publicznej nad Jeziorem Ostrzyckim	1 703 533,59
5	Budowa placu rekreacyjno – wypoczynkowego (placu zabaw)	50 000,00
6	Rozbudowa mola i zagospodarowanie plaży nad Jeziorem Ostrzyckim	500 000,00
7	Zagospodarowanie Góry Trzebnickiej	200 000,00
8	Promenada łącząca wieś Ostrzyce z Brodnicą	800 000,00
9	Budowa drogi Jałowcowej	500 000,00
10	Rozbudowa wodociągu i sieci kanalizacyjnej	5 000 000,00
11	Budowa drogi Goręczyno – Ramleje - Ostrzyce	2 500 000,00
12	Aktywizacja i integracja społeczności poprzez budowę boiska i obiektów małej architektury wraz z ogrodzeniem	399 782,90
13	Remont dachu budynku Centrum Integracji Społecznej w Ostrzycach oraz adaptacja pomieszczenia strychowego	280 000,00
14	Remont pozostałych pomieszczeń parteru Centrum Integracji Społecznej	50 000,00
15	Zagospodarowanie zieleni na terenie wokół Centrum Integracji Społecznej	50 000,00
16	Kontynuacja szkoleń w ramach „Polubić pracę, czyli CIS – na aktywność”	50 000,00
Razem		12 295 316,49

IX. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA ZAPLANOWANYCH ZADAŃ.

L.P.	Nazwa zadania	Koszt całkowity PLN	Struktura finansowania			Finansowanie			
			Wkład własny		Opis	Własne		Środki zewnętrzne	
						PLN	%	PLN	%
1.	Budowa chodnika przy drodze powiatowej w Ostrzycach	170 000,00	X	-	-	170 000	100	-	-
2.	Wykonanie dokumentacji technicznej na budowę drogi asfaltowej Goręczyno – Ramleje	32 000,00	X	-	-	32 000	100	-	-
3.	Malowanie dachu oraz wymiana 4 okien i drzwi wejściowych w OSP Ostrzyce	10 000,00	X	-	-	10 000	100	-	-
4.	Rozbudowa Punktu Informacji Turystycznej wraz ze sceną koncertową oraz zagospodarowanie terenów plaży publicznej nad Jeziołem Ostrzyckim	1 703 533,59	X	X	Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego – Priorytet 8, Podziałanie 8.1.2 „Lokalna infrastruktura wspierająca rozwój gospodarczy”	255530,04	15	1448003,55	85
5.	Budowa placu rekreacyjno – wypoczynkowego (placu zabaw)	50 000,00	X	X	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007 – 2013 – Oś 3 –Działanie „Odnowa i rozwój wsi”	12 500	25	37 500	75
6.	Rozbudowa mola i zagospodarowanie plaży nad Jeziołem Ustrzyckim	500 000,00	X	X	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007 – 2013 – Oś 3 –Działanie „Odnowa i rozwój wsi”	125 000	25	375 000	75
7.	Zagospodarowanie Góry Trzebnickiej	200 000,00	X	X	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007 – 2013 – Oś 3 –Działanie „Odnowa i rozwój wsi”	50 000	25	150 000	75
8.	Promenada łącząca wieś Ostrzyce z Brodnica	800 000,00	X	X	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007 – 2013 – Oś 3 –Działanie „Odnowa i rozwój wsi”	200 000	25	600 000	75
9.	Budowa drogi Jałowcowej	500 000,00	X	X	Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego – Priorytet 8,	75 000	15	425 000	85

X. HARMONOGRAM REALIZACJI ZADAŃ.

Tab 9. Rozkład planowanych do realizacji projektów w czasie.

L.P.	Nazwa zadania	Okres realizacji
1	Budowa chodnika przy drodze powiatowej w Ostrzycach	2013
2	Wykonanie dokumentacji technicznej na budowę drogi asfaltowej Goręczyno – Ramleje	2009
3	Malowanie dachu oraz wymiana 4 okien i drzwi wejściowych w OSP Ostrzyce	2010
4	Rozbudowa Punktu Informacji Turystycznej wraz ze sceną koncertową oraz zagospodarowanie terenów plaży publicznej nad Jeziorem Ostrzyckim	2010-2011
5	Budowa placu rekreacyjno – wypoczynkowego (placu zabaw)	2014
6	Rozbudowa mola i zagospodarowanie plaży nad Jeziorem Ostrzyckim	2011-2012
7	Zagospodarowanie Góry Trzebnickiej	2015
8	Promenada łącząca wieś Ostrzyce z Brodnicą	2009-2010
9	Budowa drogi Jałowcowej	2010
10	Rozbudowa wodociągu i sieci kanalizacyjnej	2011-2013
11	Budowa drogi Goręczyno – Ramleje - Ostrzyce	2010-2011
12	Aktywizacja i integracja społeczności poprzez budowę boiska i obiektów małej architektury wraz z ogrodzeniem	2010
13	Remont dachu budynku Centrum Integracji Społecznej w Ostrzycach oraz adaptacja pomieszczenia strychowego	2011
14	Remont pozostałych pomieszczeń parteru Centrum Integracji Społecznej	2010
15	Zagospodarowanie zieleni na terenie wokół Centrum Integracji Społecznej	2010
16	Kontynuacja szkoleń w ramach „Polubić pracę, czyli CIS – na aktywność”	2011

Tab 10. Projekty planowane do realizacji w Ostrzycach w latach 2009 – 2015.

Nazwa zadania	Lata						
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Budowa chodnika przy drodze powiatowej w Ostrzycach							
Wykonanie dokumentacji technicznej na budowę drogi asfaltowej Goręczyno – Ramleje							
Malowanie dachu oraz wymiana 4 okien i drzwi wejściowych w OSP Ostrzyce							
Rozbudowa Punktu Informacji Turystycznej wraz ze sceną koncertową oraz zagospodarowanie terenów plaży publicznej nad Jeziorem Ostrzyckim							
Budowa placu rekreacyjno – wypoczynkowego (placu zabaw)							
Rozbudowa mola i zagospodarowanie plaży nad Jeziorem Ustrzyckim							
Zagospodarowanie Góry Trzebnickiej							
Promenada łącząca wieś Ostrzyce z Brodnicą							
Budowa drogi Jałowcowej							
zbudowa wodociągu i sieci kanalizacyjnej							
Budowa drogi Goręczyno – Ramleje - Ostrzyce							
Aktywizacja i integracja społeczności poprzez budowę boiska i obiektów małej architektury wraz z ogrodzeniem							
Remont dachu budynku Centrum Integracji Społecznej w Ostrzycach oraz adaptacja pomieszczenia strychowego							
Remont pozostałych pomieszczeń parteru Centrum Integracji Społecznej							
Zagospodarowanie zieleni na terenie wokół Centrum Integracji Społecznej							
Kontynuacja szkoleń w ramach „Polubić pracę, czyli CIS – na aktywność”							

XI. POŁĄCZENIE Z INNYMI PROGRAMAMI.

Nawiązując do założeń przedmiotowego dokumentu należy wskazać, że są one w pełni komplementarne do zapisów dokumentów strategicznych o charakterze tak lokalnym jak i regionalnym.

Dotyczy to tak dokumentów o charakterze strategii samej gminy Somonino tzn. Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Somonino oraz Strategii Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Gminy Somonino jak i planów i strategii regionalnych. W tym drugim kontekście należy przede wszystkim zaznaczyć komplementarność powyższego Planu z zapisami Zintegrowanej Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich opracowanej w ramach Pilotażowego Programu Leader + dla 8 gmin Szwajcarii Kaszubskiej (w tym gminy Somonino) oraz Programu Organizacji i Rozwoju Turystyki Kaszubski Pierścień – będącej strategią rozwoju turystyki dla obszaru Kaszub Jeziornych.

IX. SPIS TABEL.

Tab 1. Charakterystyka demograficzna gminy Somonino na tle powiatu kartuskiego w 2007 roku.

Tab 2. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze regon wg sektorów własnościowych

Tab 3. Struktura użytkowania gruntów w miejscowości Ostrzyce w ha w 2009 roku.

Tab 4. Struktura jakości gruntów według klas gleb w ha.

Tab 5. Struktura wielkościowa gospodarstw rolnych w Ostrzycach.

Tab 6. Struktura działalności gospodarczej w Ostrzycach.

Tab 7. Analiza SWOT dla miejscowości Ostrzyce.

Tab 8. Inwestycje planowane w Ostrzycach w latach 2009 – 2016.

Tab 9. Rozkład planowanych do realizacji projektów w czasie.

Tab 10. Projekty planowane do realizacji w Ostrzycach w latach 2009 – 2016.

X. SPIS RYSUNKÓW.

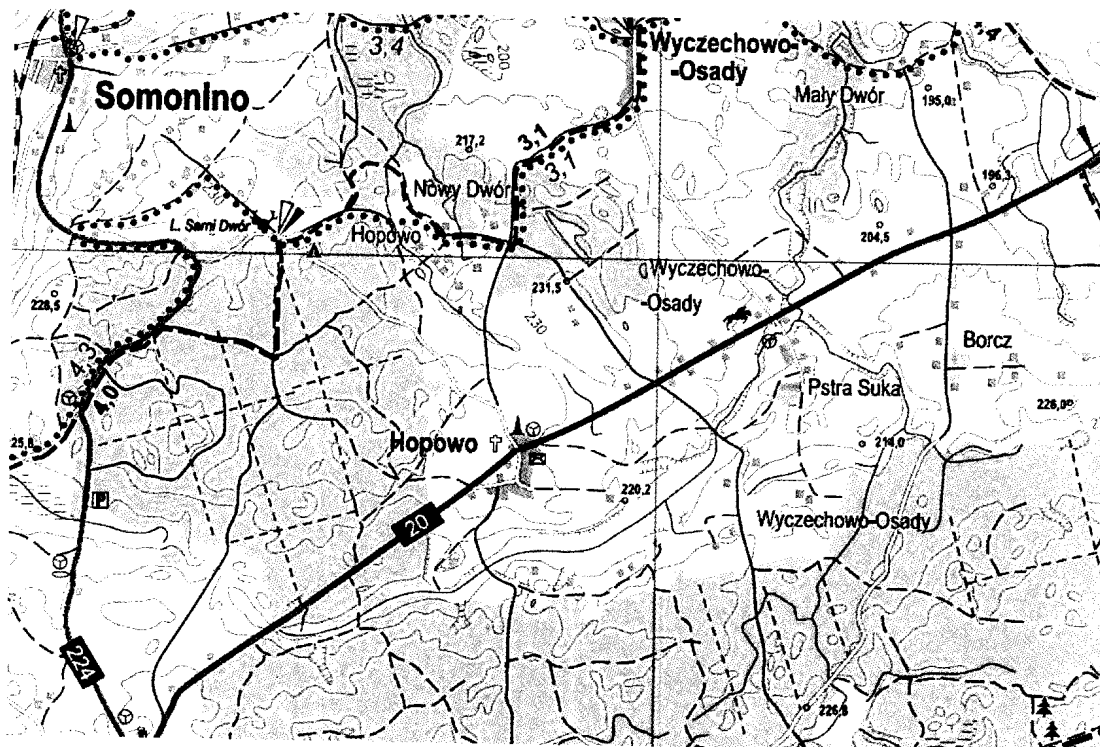
- Rys 1. Położenie administracyjne gminy Somonino w województwie.
- Rys 2. Położenie miejscowości Ostrzyce w regionie.
- Rys 3. Struktura użytkowania gruntów w Ostrzycach na tle całej gmin w 2009 roku.
- Rys 4. Widok na Jeziora Ostrzyckie z plaży w Ostrzycach.
- Rys 5. Rzeka Radunia widziana z mostu w Ostrzycach.
- Rys 6. Punkt widokowy Jastrzębia Góra.
- Rys 7. Głaz narzutowy – pomnik przyrody na Jastrzębiej Górze.
- Rys 8. Droga Kaszubska – centrum wsi Ostrzyce.
- Rys 9. Przebieg Szlaku Kaszubskiego na obszarze Szwajcarii Kaszubskiej.
- Rys 10. Struktura wieku ludności Ostrzyc na tle gminy Somonino w 2009 roku.
- Rys 11. Punkt Informacji Turystycznej w Ostrzycach.
- Rys 12. Kościół p.w. Matki Boskiej Fatimskiej w Ostrzycach.

Gmina Somonino

Plan Odnowy Miejscowości

Hopowo

na lata 2009 - 2016

Hopowo, 2010 r.

PRZEWODNICĄCY RADY
Jarosław Zielonka

Opracowanie przygotowane na zlecenie:

Urzędu Gminy Somonino
ul. Ceynowy 21
83-314 Somonino

przez:

Doradztwo Strategiczno – Inwestycyjne „PROGRESS”
Jarosław Zielonka
ul. Mściwoja II 36a/7
83-300 Kartuzy

SPIS TREŚCI

I. WSTĘP.	4
II. CHARAKTERYSTYKA GMINY SOMONINO.	5
II.1. POŁOŻENIE	5
II.2. SFERA SPOŁECZNA	11
II.3. SFERA GOSPODARCZA	13
III. CHARAKTERYSTYKA MIEJSCOWOŚCI HOPOWO.	16
III.1. POŁOŻENIE MIEJSCOWOŚCI, PRZYNALEŻNOŚĆ ADMINISTRACYJNA, POWIERZCHNIA, LICZBA LUDNOŚCI.	16
III.2. HISTORIA MIEJSCOWOŚCI ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM WYDARZEŃ MAJĄCYCH WPŁYW NA POWSTANIE UKŁADU PRZESTRZENNEGO.	18
III.3. OKREŚLENIE PRZESTRZENNEJ STRUKTURY MIEJSCOWOŚCI.	19
IV. INWENTARYZACJA ZASOBÓW SŁUŻĄCYCH ODNOWIE MIEJSCOWOŚCI.	21
IV.1. WALORY NATURALNE	21
IV.2. SFERA SPOŁECZNA	24
IV.3. OPIS I CHARAKTERYSTYKA OBSZARÓW O SZCZEGÓLNYM ZNACZENIU DLA ZASPOKOJENIA POTRZEB MIESZKAŃCÓW.	27
IV.4. GOSPODARKA	27
IV.5. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	29
V. MOCNE I SŁABE STRONY.	31
VI. OPIS PLANOWANYCH ZADAŃ INWESTYCYJNYCH I PRZEDSIĘWZIĘĆ AKTYWIZUJĄCYCH SPOŁECZNOŚĆ LOKALNĄ W OKRESIE CO NAJMNIEJ 7 LAT OD DNIA PRZYJĘCIA PLANU ODNOWY MIEJSCOWOŚCI, W KOLEJNOŚCI WYNIKAJĄCEJ Z PRZYJĘTYCH PRIORYTETÓW ROZWOJU MIEJSCOWOŚCI Z PODANIEM SZACUNKOWYCH KOSZTÓW ICH REALIZACJI.	32
VII. POŁĄCZENIE Z INNYMI PROGRAMAMI.	37
VIII. SPIS TABEL	38
IX. SPIS RYSUNKÓW.	39

I. WSTĘP.

Przystąpienie Polski do Unii Europejskiej stworzyło dla naszego kraju szereg dodatkowych możliwości rozwoju zarówno w wymiarze społecznym jak i gospodarczym mających charakter tak bezpośrednich korzyści finansowych jak i pośrednich możliwości korzystania z zalet wspólnego rynku. Jednocześnie proces integracji i sama możliwość skorzystania z jej dobrodziejstw wymusiła spełnienie pewnych standardów i norm formalnych co przejawia się także w procesie realizacji projektów współfinansowanych ze środków funduszy pomocowych UE.

Niniejszy dokument został opracowany dla gminy Somonino jako strategia rozwoju miejscowości Hopowo, wyznaczająca kierunki i cele jej rozwoju na lata 2009 – 2016. Jednocześnie Plan ma charakter i jest dostosowany do wymagań Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007 – 2013, Osi 3 – Działania „Odnowa i rozwój wsi” którego celem jest poprawa jakości życia na obszarach wiejskich przez zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców wsi oraz promowanie obszarów wiejskich. W ramach tego działania wspierane będą projekty o charakterze lokalnym których zasadność realizacji wynika z dokonanej diagnozy stanu obecnego i przyjętych perspektyw rozwoju danej miejscowości.

Powstanie przedmiotowego dokumentu miało charakter uspołeczniony i odbywało się przy aktywnym udziale społeczności lokalnej – mieszkańców miejscowości Hopowo. W pracach nad Planem – w ich koordynacji i konsultacjach – brali udział także eksperci zewnętrzni mający wiedzę i doświadczenie w planowaniu strategicznym. Prace nad Planem były konsultowane w trakcie 2 spotkań wiejskich z mieszkańcami Hopowa oraz z władzami gminy Somonino i pracownikami Urzędu Gminy merytorycznie odpowiedzialnymi za planowanie strategiczne i realizację projektów z funduszy UE na terenie gminy. Sporządzona na tej podstawie diagnoza stanu obecnego, analiza SWOT oraz lista najważniejszych dla miejscowości inwestycji do realizacji na najbliższe lata powstała w oparciu o analizę ankiet przeprowadzonych wśród mieszkańców Hopowa oraz dyskusji jakie miały miejsce w trakcie spotkań społeczności wiejskiej. Tym samym dołożono wszelkich starań aby zapisy dokumentu odzwierciedlały interesy zarówno mieszkańców Hopowa jak i władz gminy a jednocześnie były zgodne z zasadami prawa i założeniami idei zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich.

II. CHARAKTERYSTYKA GMINY SOMONINO.

II.1. POŁOŻENIE.

Gmina Somonino położona jest w środkowej części województwa pomorskiego, w powiecie kartuskim, na terenie Kaszubskiego Parku Krajobrazowego, u stóp wzniesień zwanych Wzgórzami Szymbarskimi. Gmina Somonino graniczy:

- od północy z gminą miejsko – wiejską Kartuzy,
- od północnego-wschodu z gminą miejsko – wiejską Żukowo,
- od zachodu z gminą wiejską Stężyca,
- od wschodu z gminą Przywidz,
- od południa z gminami: Nowa Karczma i Kościerzyna.

Gmina Somonino jest 6 co do wielkości gminą powiatu kartuskiego i zajmuje łączną powierzchnię 11 227 ha. Gmina liczy ogółem 16 sołectw: Borcz, Egiertowo, Goręczyno, Hopowo, Kamela, Kaplica, Ostrzyce, Piotrowo, Połączyno, Ramleje, Rąty, Rybaki, Sławki, Somonino, Starkowa Huta, Wyczechowo oraz 20 miejscowości. Siedzibą władz gminy jest wieś Somonino położona nad rzeką Radunią.

Z większych miast znajdujących się w pobliżu Somonina wymienić należy:

- Aglomerację Trójmiejską – w odległości 50 km,
- Kościerzyna – w odległości 20 km,
- Kartuzy – w odległości 6 km,
- Żukowo – w odległości 20 km.

Rys 1. Położenie administracyjne gminy Somonino w województwie.
Źródło: Drogowy Atlas Polski, Forum, Warszawa, 2006 r.

Pod względem fizyczno – geograficznym gmina Somonino położona jest:

- w mezoregionie fizycznogeograficznym Pojezierze Kaszubskie, w kilku mikroregionach,

- w systemie zlewni Martwej Wisły – w tym w zlewni Motławy – w tym w zlewni Raduni,
- w systemie zlewni Wisły – w tym w zlewni Wierzycy (południowa część gminy), w tym również w zlewni Wietcisy,
- częściowo w granicach Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 111 „Subniecka Gdańska” – wiek utworów wodonośnych to kreda, a średnia głębokość ujęć to 150 m,
- w sąsiedztwie Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 116 „Gołębiewo” (międzymorenowy) według dokumentacji hydrogeologicznej z 1997 r.; granica GZWP nr 116 przebiega na południe od granicy gminy w sąsiedztwie wsi Połęczyno,
- w strefach źródliskowych Wierzycy i Wietcisy oraz cieków będących dopływami Raduni,
- w obszarze węzłowym Pojezierza Kaszubskiego (z kilkoma biocentrami) w sieci ekologicznej ECONET-Polska; w hierarchii sieci ekologicznej jest to obszar o randze najwyższej,
- częściowo w – Kaszubskim Parku Krajobrazowym i jego otulinie, Kartuskim Obszarze Chronionego Krajobrazu i Obszarze Chronionego Krajobrazu Doliny Raduni, gdzie obowiązują ustalenia Rozporządzenia Nr 11/98 Wojewody Gdańskiego z dnia 3 września 1998 r. zmieniające Rozporządzenie Nr 5/94 z dnia 8 listopada 1994 r. w sprawie wyznaczenia obszarów chronionego krajobrazu, określenia granic parków krajobrazowych i wyznaczenia (utworzenia) wokół nich otulin oraz wprowadzenia obowiązujących w nich zakazów i ograniczeń; dla KPK obowiązują dodatkowo ustalenia „Planu ochrony Kaszubskiego Parku Krajobrazowego” zatwierdzone Rozporządzeniem Nr 12/98 Wojewody Gdańskiego z dnia 3 września 1998 r.; w planie ochrony KPK znajdują się również zapisy odnośnie otuliny o charakterze postulatów,
- częściowo w pośredniej strefie ochronnej ujęcia wody powierzchniowej „Straszyn” z rzeki Raduni, gdzie obowiązywały do dnia 6.08.2003 r. ustalenia decyzji Wojewody Gdańskiego 0-V-7226/1/93 z dnia 06.08.1993 r.

W gminie Somonino dominują następujące typy środowiska przyrodniczego:

- wysoczyzna morenowa (falista i pagórkowata strefa marginalna) z roślinnością pól uprawnych z glebami brunatnymi wyługowanymi i glebami płowymi (pseudobielicowe), w podłożu z glinami, piaskami gliniastymi i piaskami na glinie; woda i materia dostarczane są z atmosfery; dominuje spływ wody i jej ograniczone wsiąkanie oraz tranzyt materii ku terenom niżej położonym; energia słoneczna akumulowana jest głównie w roślinach i w glebie,
- równiny sandrowe z roślinnością pól uprawnych z glebami bielcowymi i rdzawymi, w podłożu z piaskami i żwirami; dominuje tu wsiąkanie wody w podłoże oraz występuje umiarkowany tranzyt wody i materii ku terenom niżej położonym; energia słoneczna akumulowana jest głównie w roślinach i w glebie,

- wysoczyzna morenowa (wały moren spiętrzonych, falista i pagórkowata strefa marginalna) ze zbiorowiskami leśnymi, z glebami brunatnymi wylugowanymi i glebami płowymi (pseudobielicowe), w podłożu z glinami, piaskami gliniastymi i piaskami na glinie; woda i materia dostarczane są z atmosfery; dominuje tu retencja wody i jej parowanie w zależności od usłonecznienia.

Do najważniejszych zasobów środowiska przyrodniczego gminy Somonino należą:

- lasy – zajmują 36% pow. gminy; lasy prywatne zajmują 13% łącznej pow. lasów; lasy ochronne stanowią 15% łącznej pow. lasów; lasy posiadają duże i średnie potencjały – faunistyczny, florystyczny, produkcji tlenu i regeneracji powietrza oraz retencji wody; powierzchniowo dominują ubogie lasy bukowe i bukowo-dębowe oraz nasadzenia drzew szpilkowych w wieku powyżej 40 lat,
- zarośla i szuwały – występują w rynnach polodowcowych, w zagłębieniach wytopiskowych, wzdłuż jezior, cieków, na torfowiskach i mokradłach – o dużych i średnich potencjałach faunistycznym, florystycznym, produkcji tlenu i regeneracji powietrza,
- ciągi drzew krzewów, grupy drzew – występujące w rozproszeniu, szczególnie wzdłuż cieków, dróg i linii kolejowej – o średnich potencjałach faunistycznym, florystycznym, produkcji tlenu i regeneracji powietrza,
- roślinność parków w Borczu i Wyczechowie oraz starych cmentarzy – o średnich potencjałach faunistycznym, florystycznym, produkcji tlenu i regeneracji powietrza,
- jeziora – Trzebno, Rąty, Połęczyńskie, Piotrowskie, Ostrzyckie (przy granicy gminy) oraz małe jeziora i stawy bez nazwy – o dużych i średnich potencjałach faunistycznym i florystycznym oraz o bardzo dużym i dużym potencjale retencji wody,
- rzeki – Radunia (z jazem zastawkowym w Ostrzycach z wahaniem piętrzenia 0,5 m i średnim przepływem 1,6 m³/s), Wietcisa, Wierzyca; rzeki mają charakter potoków podgórskich o bardzo dużym i dużym potencjale faunistycznym, szczególnie w zakresie ichtiofauny, występuje tu m.in. głowacz białopłetwy, pstrąg potokowy i ciernik oraz gatunki chronione – strzebla potokowa, strzebla błotna, śliz, różanka i koza; z ssaków występuje tu przede wszystkim wydra,
- pozostałe ciek – o średnim potencjale faunistycznym,
- strefy źródłiskowe Wierzyca i Wietcisa oraz cieków będących dopływami Raduni; występują w sąsiedztwie działów wodnych – o dużym potencjale retencji wody,
- torfowiska wysokie, przejściowe i niskie z mokradłami oraz glebami torfowymi i mułowo-torfowymi do zachowania – tereny te stanowią ważne korytarze, ciągi i węzły ekologiczne o bardzo dużym i dużym potencjale retencji wody oraz bardzo dużych, dużych i średnich potencjałach faunistycznym i florystycznym,

- 4 biocentra (obecność fauny i flory o znaczeniu europejskim) z licznymi stanowiskami, ostojami i występowaniem chronionych roślin i zwierząt – **Jar Rzeki Raduni** z żyzną i ubogą buczyną, podgórskim łągiem jesionowym, grądem zboczowym oraz liczne stanowiska rzadkich gatunków, w tym storczyków, stwierdzono występowanie bociana czarnego i ostoję bielika, **Torfowiska koło Bernardówki** z borem bagiennym i torfowiskiem wysokim, **Jeziora Raduńsko-Ostrzyckie i okolice, Torfowiska wysokie koło Somonina, Bór koło Borcza, Południowy skraj Kaszubskiego Parku Krajobrazowego** (lasy sosnowe i liczne torfowiska),
- gleby gruntów rolnych w III klasie bonitacyjnej – o dużym potencjale rolniczym; niewielkie tereny około 3 % gruntów rolnych w gminie,
- złoża kopalin udokumentowane – średni potencjał surowcowy – część złoża „Bernardyna”, piaski różnoziarniste ze żwirem, wydana koncesja do 29.09.2016 r. dla firmy „Orion”, działka nr 34/10 w Somoninie (część złoża w Kiełpinie, gm. Kartuzy); pow. całego obszaru i terenu górniczego wynosi odpowiednio 1, 8672 ha i 2,519 ha.

Ochrona przyrody (związana z dużą bioróżnorodnością), krajobrazu naturalnego i środowiska w gminie Somonino dotyczy następujących terenów i obiektów:

- Kaszubski Park Krajobrazowy – 12 % pow. gminy, gdzie obowiązują ustalenia Rozporządzenia Nr 11/98 Wojewody Gdańskiego z dnia 3 września 1998 r. zmieniające Rozporządzenie Nr 5/94 z dnia 8 listopada 1994 r. w sprawie wyznaczenia obszarów chronionego krajobrazu, określenia granic parków krajobrazowych i wyznaczenia (utworzenia) wokół nich otulin oraz wprowadzenia obowiązujących w nich zakazów i ograniczeń; obowiązują dodatkowo ustalenia „Planu ochrony Kaszubskiego Parku Krajobrazowego” zatwierdzone Rozporządzeniem Nr 12/98 Wojewody Gdańskiego z dnia 3 września 1998 r.,
- otulina Kaszubskiego Parku Krajobrazowego – część gminy, gdzie obowiązują ustalenia Rozporządzenia Nr 11/98 Wojewody Gdańskiego z dnia 3 września 1998 r. zmieniające Rozporządzenie Nr 5/94 z dnia 8 listopada 1994 r. w sprawie wyznaczenia obszarów chronionego krajobrazu, określenia granic parków krajobrazowych i wyznaczenia (utworzenia) wokół nich otulin oraz wprowadzenia obowiązujących w nich zakazów i ograniczeń; w „Planie ochrony Kaszubskiego Parku Krajobrazowego” zatwierdzonego Rozporządzeniem Nr 12/98 Wojewody Gdańskiego z dnia 3 września 1998 r. znajdują się również zapisy odnośnie otuliny o charakterze postulatów,
- Kartuski Obszar Chronionego Krajobrazu i Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Raduni – 20 % pow. gminy, gdzie obowiązują ustalenia Rozporządzenia Nr 11/98 Wojewody Gdańskiego z dnia 3 września 1998 r. zmieniające Rozporządzenie Nr 5/94

z dnia 8 listopada 1994 r. w sprawie wyznaczenia obszarów chronionego krajobrazu, określenia granic parków krajobrazowych i wyznaczenia (utworzenia) wokół nich otulin oraz wprowadzenia obowiązujących w nich zakazów i ograniczeń,

- Rezerwat przyrody – „Jar Rzeki Raduni” krajobrazowy (i florystyczny) o pow. 84,2 ha, w tym w gm. Somonino 14,96 ha,
- 2 zespoły przyrodniczo-krajobrazowe (w granicach KPK); część pow. zespołów znajduje się w gminie, a część w gminach sąsiednich; są to – Rynna Brodnicko-Kartuska, Rynna Dąbrowsko-Ostrzycka, gdzie obowiązują ustalenia „Planu ochrony KPK” i Rozporządzenia Nr 12/98 Wojewody Gdańskiego z dnia 3 września 1998 r. w sprawie zatwierdzenia „Planu ochrony KPK” oraz wyznaczenia w nim zespołów przyrodniczo-krajobrazowych,
- Pomniki przyrody, łącznie 9 – 2 głazy, 3 drzewa i 4 grupy drzew,
- Proponowane 88 pomników przyrody – 2 głazy i 86 drzew opisane w „Inwentaryzacji i waloryzacji przyrodniczej gminy Somonino” (1994),
- 4 projektowane użytki ekologiczne – 2 w „Planie ochrony KPK” – „Jezioro Rąty” i „Jezioro Piotrowskie z przyległymi mokradłami” (częściowo w gm. Somonino) oraz 2 w „Inwentaryzacji i waloryzacji przyrodniczej gminy Somonino” – „Nowy Dwór” i „Borcz”,
- Projektowany zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Ramleje” w „Inwentaryzacji i waloryzacji przyrodniczej gminy Somonino”,
- Projektowane powiększenie Przywidzkiego Obszaru Chronionego Krajobrazu,
- Obszary zgłoszone do europejskiej sieci Natura 2000 – Specjalne Obszary Ochrony (SOO), wytypowane na podstawie Dyrektywy Siedliskowej Unii Europejskiej (Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory)– Jeziora Raduńsko - Ostrzyckie, Jar Rzeki Raduni,
- Ostoje wg programu Corine (zachowanie dziedzictwa przyrodniczego Europy) – Jeziora Raduńsko - Ostrzyckie, Jar Rzeki Raduni, Borcz (ostoja ptaków),
- Korytarze i ciągi ekologiczne do zachowania
- Rynny polodowcowe, doliny rzeczne, zagłębienia wytopiskowe, torfowiska – konieczność ochrony przed zainwestowaniem,
- główne szlaki przemieszczania się zwierząt (przede wszystkim dużych ssaków) – konieczność ochrony przed zainwestowaniem i zabezpieczenie możliwości migracji zwierząt w poprzek dróg utwardzonych,
- Strefy źródłiskowe cieków opisane w rozdz. „Zasoby środowiska przyrodniczego”,
- Główny Zbiornik Wód Podziemnych nr 111 „Subniecka Gdańska” (miasto i duża część gminy) – wiek utworów wodonośnych to kreda, a średnia głębokość ujęć to 150m;

dokumentacja hydrogeologiczna z 1996 r. wykazała, że nie ma konieczności ustanawiania obszaru ochronnego zbiornika,

- Pośrednia strefa ochronna ujęcia wody powierzchniowej „Straszyn” z rzeki Raduni, gdzie obowiązywały do dnia 6.08.2003 r. ustalenia decyzji Wojewody Gdańskiego O-V-7226/1/93 z dnia 06.08.1993 r.,
- Punkty widokowe – „Jastrzębia Góra” (na granicy z gm. Kartuzy), „Trzebińska Góra” i inne; konieczność ochrony samego punktu widokowego i panoramy na kierunku patrzenia.

Ochrona krajobrazu kulturowego w gminie Somonino dotyczy:

- Obiektów wpisanych do rejestru zabytków
- Zespoły dworsko-parkowe w Borczu i Wyczechowie, kościół w Goręczynie, dom w Ostrzycach, dom i kuźnia w Hopowie,
- Obiektów archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków – cmentarzysko kurhanowe z kręgami kamiennymi z okresu wpływów rzymskich w Borczu, grodziska z wczesnego średniowiecza w Borczu, Piotrowie i Rątach, osada z wczesnego średniowiecza w Piotrowie, cmentarzysko kurhanowe z epoki brązu w Wyczechowie,
- Wsi o wysokich wartościach kulturowych i krajobrazowych – Piotrowo (w KPK), Goręczyno, Hopowo,
- Stref ochrony konserwatorskiej, ekspozycji i ochrony krajobrazu oraz ochrony i obserwacji archeologicznej, które należy wyznaczyć w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego; ustalenia w nich zawarte należy uwzględnić przy działaniach realizacyjnych,
- Trasy z ciągami widokowymi – droga kaszubska Brodnica Dolna – Ostrzyce – Wieżyca oraz odcinek Egiertowo – Rybaki,
- Projektowanego Parku Kulturowego Kartusko-Mirachowskiego.

II.2. SFERA SPOŁECZNA

Według danych GUS na koniec 2008 roku gminę Somonino zamieszkiwało w sumie 9 523 mieszkańców, z czego 51% stanowili mężczyźni, przez co wskaźnik feminizacji na terenie gminy sięgnął poziomu 97 K/100 M i był niższy od notowanego w skali całego powiatu kartuskiego (100 K/100 M). Gęstość zaludnienia w gminie sięgnęła w tym roku poziomu 85 mieszkańców/km² powierzchni co było także wielkością niższą od notowanej w skali całego powiatu (102 mieszkańców/km²).

Ogólne tendencje w zakresie rozwoju sfery społecznej w gminie są zbliżone z notowanymi w skali powiatu. Charakterystyczny dla obszaru gminy jest wyższy niż w powiecie przyrost naturalny na poziomie 13,00‰ (9,00‰ dla powiatu) oraz niski poziom liczby zawieranych małżeństw – 7,80‰ w skali roku (przy 8,10‰ dla powiatu).

Znacznie gorzej – i odmiennie niż ma to miejsce w skali powiatu – przedstawiała się natomiast w gminie sytuacja w zakresie salda migracji, które w 2007 roku było relatywnie niskie - na poziomie 0,94‰ przy wysokiej wartości notowanej w tym czasie dla całego powiatu (6,95‰).

Relatywnie korzystnie przedstawia się natomiast sytuacja w przypadku struktury wieku mieszkańców gminy gdzie notowany jest wysoki udział mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym – 28,9% i niższy niż np. w skali powiatu udział grupy mieszkańców w wieku poprodukcyjnym – 10,8% mieszkańców gminy. Relatywnie mniej korzystnie niż ma to miejsce w skali powiatu przedstawia się natomiast wskaźnik obciążenia demograficznego, według którego na 100 osób w wieku produkcyjnym w gminie przypada 65,80 osoby w wieku nieprodukcyjnym. Szczegółowe dane demograficzne dotyczące gminy i jej sytuacji na tle powiatu przedstawia tabela nr 1.

Tab 1. Charakterystyka demograficzna gminy Somonino na tle powiatu kartuskiego w 2007 roku.

Obszar	Liczba ludności	Ludność na 1 km ²	Kobiety na 100 mężczyzn	Małżeństwa na 1000 ludności	Przyrost naturalny na 1000 ludności	Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	Saldo migracji	Ludność w wieku przed.	Ludność w wieku prod.	Ludność w wieku poprod.
Gmina Somonino	9 523	85,00	97,00	7,80	13,00	65,80	0,94	28,90	60,30	10,80
Powiat kartuski	114 083	102	100,00	8,10	9,00	61,80	6,96	26,90	61,80	11,30

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

II.3. SFERA GOSPODARCZA.

Główną dziedziną gospodarki w gminie Somonino pozostaje rolnictwo. Tworzy je 770 gospodarstw rolnych o średniej powierzchni 9,5 ha z czego 580 gospodarstw to gospodarstwa większe niż 1 ha. Rolnictwo koncentruje się zarówno na produkcji zwierzęcej jak i roślinnej. Produkcja roślinna obejmuje uprawę zbóż oraz roślin okopowych i pastewnych. Produkcja zwierzęca – hodowlą bydła i trzody chlewnej, owiec oraz drobiu.

Drugą dziedziną gospodarki w Somoninie jest stale rozwijająca się turystyka. Według danych Urzędu Gminy funkcjonuje tu 10 sezonowych i 4 całoroczne ośrodki wypoczynkowe. Ponadto są także kwatery letniskowe i agroturystyczne. Jest strzeżone gminne kąpielisko. Łączna liczba miejsc noclegowych w Gminie sięga 1 100 miejsc, w tym:

- w pensjonatach - 258,
- kwaterach agroturystycznych - 105,
- kwaterach prywatnych - 75,
- na polach biwakowych 560.

Niewielki udział w gospodarce gminy ma także rzemiosło. Dobrze rozwinięta jest sieć handlowa, gorzej – usługowa. Brak np. usług szewskich, krawieckich. Większość mieszkańców gminy utrzymuje się z rolnictwa, część z turystyki, część utrzymuje się z pracy w drobnych zakładach rzemieślniczych, część zatrudniona jest w przemyśle drzewnym.

Według danych GUS w 2008 roku w gminie były zanotowane w sumie 602 podmioty gospodarcze co dawało wskaźnik rozwoju przedsiębiorczości na poziomie 63,21 podmiotów/1000 mieszkańców. Była to jednocześnie wielkość niższa od notowanej na terenie całego powiatu - gdzie wyniosła 82,84 podmiotów zarejestrowanych/1000 mieszkańców.

Wśród podmiotów zarejestrowanych w gminie 95,5% to firmy sektora prywatnego wśród których dominują przedsiębiorstwa działające jako osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (81,50% wszystkich podmiotów).

Tab 2. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze Regon wg sektorów własnościowych w 2008 roku.

Wyszczególnienie	J. m.	Gmina Somonino		Powiat Kartuski	
		Liczba	%	Liczba	%
Ogółem	jed.gosp.	602	100,00	9 451	100,00
Sektor publiczny					
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	jed.gosp.	27	4,48	292	3,09
Państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego ogółem	jed.gosp.	24	3,99	235	2,48
Przedsiębiorstwa państwowe	jed.gosp.	0	0	0	0
Spółki handlowe	jed.gosp.	0	0	5	0,05
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	jed.gosp.	0	0	0	0
Państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego, gospodarstwa pomocnicze	jed.gosp.	1	0,16	2	0,02

Sektor prywatny					
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	jed.gosp.	575	95,50	8 620	91,20
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	jed.gosp.	491	81,56	7 235	76,55
Spółki handlowe	jed.gosp.	26	4,32	502	5,31
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	jed.gosp.	9	1,49	96	1,01
Spółdzielnie	jed.gosp.	2	0,33	30	0,32
Fundacje	jed.gosp.	1	0,17	13	0,13
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	jed.gosp.	18	2,99	187	1,97

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Jednym z przejawów relatywnie niższego poziomu rozwoju przedsiębiorczości w gminie jest problem wysokiej stopy bezrobocia na tym terenie w tym bezrobocia ukrytego – mającego szczególnie duże znaczenie w gminach rolniczych o rozdrobnionej strukturze agrarnej. Według danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Gdańsku na koniec drugiego kwartału 2009 roku w gminie było oficjalnie zarejestrowanych 319 bezrobotnych czyli 3,34 % mieszkańców całej gminy. Była to wartość relatywnie wyższa od notowanej w skali powiatu gdzie wielkość tego wskaźnika wahała się w granicach 2,62 %. W strukturze bezrobotnych widoczny jest także znaczny udział kobiet które stanowią w gminie 58,3 % wszystkich bezrobotnych – przy 58 % w skali całego powiatu. Jednocześnie jak zaznaczono powyżej znaczącym problemem w gminie jest także kwestia bezrobocia ukrytego – niwelowana jednak w okresie sezonu turystycznego prowadzeniem przez część mieszkańców działalności związanej z obsługą ruchu turystycznego w regionie.

Jednocześnie należy wskazać, że cały region powiatu kartuskiego należy do obszarów o relatywnie niższej stopie bezrobocia w porównaniu z ogółem województwa. Według danych GUS na koniec sierpnia 2009 roku stopa bezrobocia rejestrowanego w skali powiatu sięgnęła poziomu 8,7 % przy 10,2 % w skali całego województwa.

Bardzo ważnym elementem gospodarki na terenie gminy, którego znaczenie jednocześnie rośnie z roku na rok jest rozwój branży turystycznej. Gmina Somonino położona na terenie Kaszubskiego Parku Krajobrazowego, u stóp wzniesień zwanych Wzgórzami Szymbarskimi, charakteryzując się urozmaiconą rzeźbą terenu i czystością środowiska przyrodniczego oraz licznymi walorami środowiska kulturowego jest bardzo atrakcyjnym miejscem dla rozwoju funkcji turystycznej i rekreacyjnej. Największą popularnością wśród turystów na terenie gminy cieszy się letniskowa wieś Ostrzyce, położona wśród lasów, nad jeziorem, po którego obydwu stronach, znajdują się punkty widokowe: Jastrzębia Góra, Trzebińska Góra, w pobliżu rezerwatu przyrody. Ważnym atutem gminy jest także dobre zagospodarowanie jej walorów w infrastrukturę turystyczną oraz bogaty kalendarz atrakcji turystycznych. Turystów przyciągają liczne pensjonaty, hotele, ośrodki, gospodarstwa agroturystyczne, jak również kąpieliska, wypożyczalnie sprzętu wodnego, korty tenisowe oraz ośrodki jazdy konnej. Obecnie na terenie gminy organizowanych jest corocznie około 23 cyklicznych imprez o charakterze turystycznym i kulturalnym. Jednocześnie na terenie gminy znajduje się obecnie: 11 gospodarstw agroturystycznych, 10

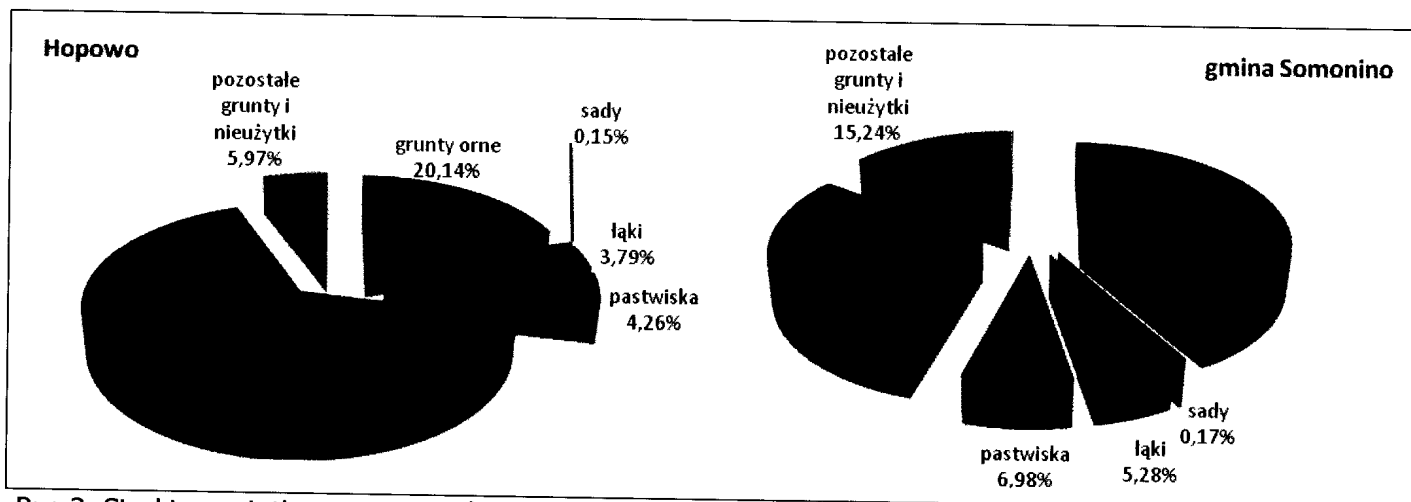
ośrodków wypoczynkowych, 9 kwater prywatnych, 1 pole namiotowe, 5 ośrodków oferujących domki letniskowe, 2 kąpieliska gminne, 4 wypożyczalnie rowerów, 10 obiektów gastronomicznych. Tym samym gmina Somonino stanowi jeden z najatrakcyjniejszych obszarów Szwajcarii Kaszubskiej dla turystów.

Wieloletnie doświadczenia w prowadzeniu ośrodków wypoczynkowych i kwater prywatnych

L.p.	Użytek	Powierzchnia w ha
1.	B (tereny mieszkaniowe)	13,21
2.	Ba (tereny przemysłowe)	0,09
3.	Bp (zurbanizowane tereny niezabudowane)	1,88
4.	Bi (inne tereny zabudowane)	1,17
5.	dr (droga)	19,73
6.	Ls (lasy)	554,93
7.	Lz (zadrzewienia)	0,93
8.	Ł (łąki)	32,08
9.	N (nieużytek)	13,14
10.	Ps (pastwiska)	35,97
11.	R (rola)	170,24
12.	S (sady)	1,25
13.	W (woda)	1,18
14.	Tr (tereny różne)	0,0008
RAZEM:		845,8008

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Somonino.

Całkowita powierzchnia miejscowości Hopowo wynosi 845,81 ha co stanowi 7,53 % powierzchni całej gminy Somonino. Miejscowość cechuje się znaczną specyfiką w zakresie struktury użytkowania gruntów w której zdecydowanie dominują lasy zajmujące aż 65,69 % całkowitej powierzchni tej miejscowości. Dopiero na drugim miejscu z udziałem na poziomie niewiele ponad 20 % znajdują się grunty orne oraz inne użytki rolne w postaci sadów (0,15 %), łąk (3,79 %) oraz pastwisk (4,26 %). Struktura ta determinuje jednocześnie zarówno charakter zabudowy jak i strukturę i kierunki rozwoju lokalnej gospodarki. W tym zakresie widoczne są przede wszystkim znaczne różnice w strukturze użytkowania gruntów pomiędzy Hopowem a średnią dla całej gminy Somonino. Różnice te widoczne są przede wszystkim po stronie znacznie wyższego udziału w powierzchni badanej miejscowości lasów (udział na terenie gminy na poziomie 30,63 %) oraz o połowę niższego niż ma to miejsce gminie udziału gruntów ornych oraz pozostałych użytków rolnych. Konsekwencją tego jest przede wszystkim słabszy rozwój rolnictwa w Hopowie i znacznie niższe jego znaczenie w strukturze lokalnej gospodarki niż ma to miejsce w skali całej gminy.

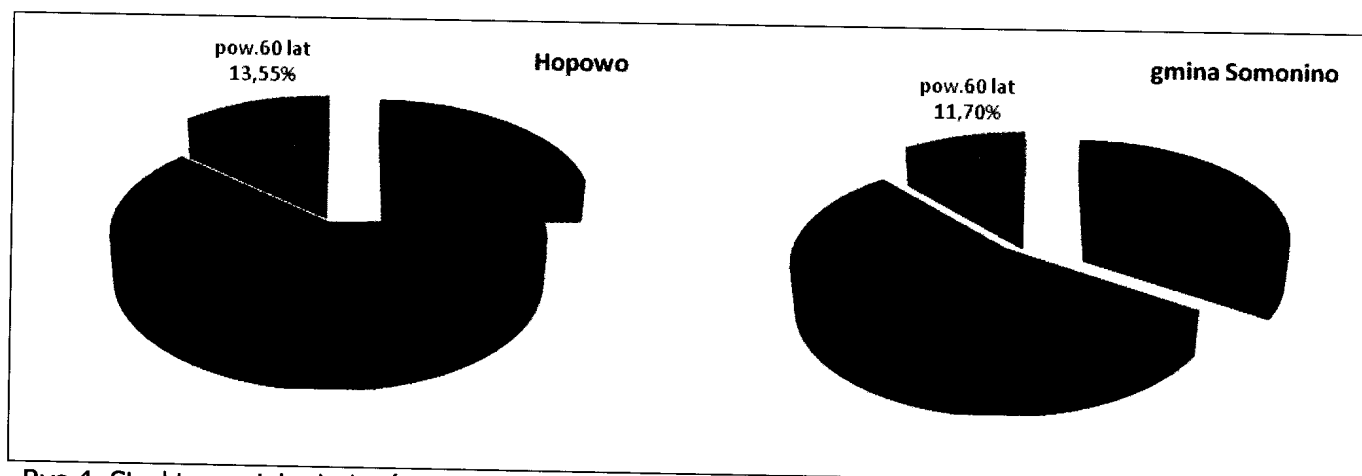

Rys 3. Struktura użytkowania gruntów w Hopowie na tle całej gminy.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Somonino.

Według danych Urzędu Gminy Somonino w połowie 2009 roku miejscowość Hopowo zamieszkiwało w sumie 428 mieszkańców, z czego 216 (50,47 %) stanowiły kobiety a 212 mężczyźni. Wielkości te dawały wskaźnik feminizacji na poziomie 102 K/100 M co było wielkością znacznie odbiegającą od notowanej w całej gminie gdzie przeważają licznie mężczyźni – wskaźnik feminizacji 97 K/100 M.

Struktura wieku ludności miejscowości wskazuje, że ludność w wieku do 18 lat stanowiła w sumie 24,07 % mieszkańców Hopowa, w wieku od 19 do 60 lat – 62,38 % a ludność najstarsza – powyżej 60 lat – 13,55 % ludności tej miejscowości. Taka struktura wieku wskazuje, że ludność Hopowa jest relatywnie starsza od ludności w całej gminie. Dowodem na to jest przede wszystkim niższy udział ludności w wieku najmłodszym (do 18 lat) który w gminie jest o ponad 9 % wyższy niż w Hopowie (33,88 %) oraz niższy udział w całej gminie mieszkańców w wieku najstarszym pow. 60 lat – którzy stanowili 11,70 % mieszkańców gminy przy 13,55 % w przypadku samego Hopowa.

Rys 4. Struktura wieku ludności Hopowa na tle gminy Somonino w 2009 roku.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

III.2. HISTORIA MIEJSCOWOŚCI ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM WYDARZEŃ MAJĄCYCH WPŁYW NA POWSTANIE UKŁADU PRZESTRZENNEGO.

Do dnia dzisiejszego zachowało się niewiele wzmianek o historii Hopowa. Dane historyczne wskazują, że miejscowość została założona w wyrzeźbionych borach starostwa skarszewskiego około roku 1600. Obejmowała ona swoim zasięgiem 16 gospodarstw i 26 domów. W Hopowo w tych czasach zamieszkiwało w sumie 207 mieszkańców którzy należeli do parafii w Goręczynie a dzieci uczęszczali do szkoły ewangelickiej w Nowym Dworze.

Na początku XX wieku Hopowo stanowiło wieś włościańską, należącą do Wyczechowa, leżącą przy bitym trakcie gdańsko – kościerskim w okolicy lesistej i piaszczystej. Dane te wskazują, że od początku swojego istnienia funkcjonowanie wsi było ściśle powiązane i uwarunkowane położeniem wzdłuż traktu prowadzącego z Gdańska w kierunku Kościerzyny. Jednocześnie od początku swojego istnienia Hopowo jak i inne okoliczne wsie leżące w centrum najbardziej rdzennej części Kaszub – cechuje się widocznym na każdym punkcie wpływem kultury i tradycji kaszubskiej zarówno na charakter tutejszej zabudowy jak i istniejących zwyczajów i struktury miejscowej ludności.

III.3. OKREŚLENIE PRZESTRZENNEJ STRUKTURY MIEJSCOWOŚCI.

Miejscowość Hopowo to wieś chłopska, pohutnicza stanowiąca zespół ruralistyczny o wybitnych wartościach historycznych i wysokich walorach krajobrazowych. Charakterystyczną cechą są w tym zakresie m.in. wysokiej wartości elementy struktury wsi (kościół wraz z otoczeniem, zabudowania w centrum wsi, szkieletowy dom mieszkalny wraz z kuźnią) czy wartościowe krajobrazowo zagrody rozproszone związane z rozłogiem pól.

Układ przestrzenny wsi wywodzi się z charakteru wsi wielodrożnej charakterystycznego dla wsi pohutnicznych; zabudowa wsi koncentrowana była wokół placu z dużym stawem w centrum wsi i wzdłuż dróg dojazdowych zwłaszcza z Egiertowa i z majątku Wyczechowo.

Na strukturę zabytkową wsi składa się licznie reprezentowana zabudowa zagrodowa z domem mieszkalnym usytuowanym przy ulicy (kalenicą równoległą do drogi) i budynkami gospodarczymi (przeważnie 2-3 okalającymi podwórze). Strukturę wsi uzupełnia Kościół wraz ze starą plebanią usytuowany przy drodze do majątku Wyczechowo i jego przysiółku Nowy Dwór, dawny zajazd, kuźnia, zespół zabudowań dawnej szkoły oraz cmentarz poewangelicki oraz nowy – parafialny.

Stopień zachowania historycznej struktury materialnej na terenie Hopowa jest obecnie bardzo wysoki. Układ przestrzenny wsi wielodrożnej z placem w centrum jest dobrze zachowany. Zachowane zostały liczne przykłady tradycyjnego i historycznego budownictwa wiejskiego w tym cenny budynek o konstrukcji szkieletowej (wpisany do rejestru zabytków). Tym samym wieś zachowała klimat tradycyjnej wsi kaszubskiej z przełomu XIX i XX w.

Zagrożeniem dla zachowania tej tradycji jest przebiegająca po obwodzie wsi droga krajowa odcinająca zespół kościoła i towarzyszącej mu zabudowy od pozostałej części wsi oraz próby przeznaczenia terenów przy drodze krajowej na cele pozarolnicze zwłaszcza przemysłowe, transportowe, składowe itp. Do zagrożeń należy także stopniowa dekapitalizacja istniejącej zabytkowej substancji wsi, remonty i modernizacje budynków przeprowadzane bez uwzględnienia specyfiki tradycyjnego budownictwa regionalnego, powstawanie nowych obiektów o formach odbiegających od tradycji budowlanej Kaszub.

Pierwsze odkrycia na terenie wsi datowane zostały na okres późnego średniowiecza. Łącznie na terenie wsi zlokalizowano 15 stanowisk archeologicznych. W północnej części wsi położona jest osada wielokulturowa. Na północny – zachód od centrum wsi zlokalizowane są ślady osadnictwa z przełomu er - z okresu wpływów rzymskich.

IV. INWENTARYZACJA ZASOBÓW SŁUŻĄCYCH ODNOWIE MIEJSCOWOŚCI.

IV.1. WALORY NATURALNE

Miejscowość Hopowo położona jest na obszarze Szwajcarii Kaszubskiej - bardzo atrakcyjnym w walory naturalne środowiska przyrodniczego - jednakże sama miejscowość położona jest na uboczu głównych atrakcji przyrodniczych regionu.

Miejscowość leży w odległości ok. 4 km od granicy Kaszubskiego Parku Krajobrazowego oraz w bezpośrednim sąsiedztwie otuliny Parku. Park ten jest największym powierzchniowo obszarem chronionym w gminie Somonino zajmujący około 10% jej terenu. Obejmuje on zachodnią część gminy zawierając cenne przyrodnicze fragmenty skupione przede wszystkim w centralnej i zachodniej części powiatu. Miejscowość Hopowo sąsiaduje od strony południowo - wschodniej z Parkiem i jego otuliną. Kaszubski Park Krajobrazowy został utworzony w 1983r. Park obejmuje swoimi granicami centralny obszar etnicznej Kaszubszczyzny, określony jako wyróżniający się geograficznie region zwany Pojezierzem Kaszubskim. Powierzchnia Parku wynosi 33 202 ha, powierzchnia otuliny 32 494 ha. Lasy w parku zajmują ok. 34%, użytki rolne ok. 50%, a wody powierzchniowe ponad 10%. Park charakteryzuje bardzo urozmaicona rzeźba terenu. Występują tu wysoczyzny morenowe i wysokie wzgórza czołowomorenowe, rynny jeziorne, doliny rzeczne i fragmenty równin sandrowych. Największe zgrupowanie stanowią Wzgórza Szymbarskie o średnich wysokościach powyżej 260 m n.p.m., z najwyższym wzniesieniem w Polsce północnej - Wieżycą (328,6 m n.p.m.). Cechą charakterystyczną Parku są liczne zagłębienia terenu, których większość powstała po ustąpieniu lądolodu na skutek wytapiania się martwego lodu. Często wypełniane są jeziorami zwanymi wytopiskowymi, a niektóre zajęte przez torfowiska. Silnie rozbudowana jest sieć hydrograficzna ze źródłkowymi odcinkami Raduni, Łeby i Bukowiny oraz licznymi jeziorami o skomplikowanej linii brzegowej i znacznej głębokości. Znajdują się tu płaty bardzo wartościowej roślinności leśnej i nie leśnej (łąki, torfowiska). Na obszarach leśnych dominują buczyny kwaśne i lasy bukowo - dębowe, natomiast w części południowej bór mieszany.

Jednocześnie w bezpośrednim sąsiedztwie Hopowa przepływa rzeka Radunia stanowiąca główny ciek downy gminy Somonino. Rzeka stanowi lewy dopływ Motławy i posiada całkowitą długość 103,2 km, powierzchnię dorzecza 837 km² i średni spadek 1,6% (na odcinku przełomu - 3,7%). Rzeka bierze swój początek na południe od Jeziora Stężyckiego, w centralnej części Pojezierza Kaszubskiego i dzieli się wyraźnie na 2 części. W okolicach Hopowa przepływa jej 1 część stanowiąca zespół jezior, tworzących w jej górnym biegu tzw. Kółko Raduńskie, w którego skład wchodzi jeziora: Stężyckie, Raduńskie, Kłodno, Małe i Wielkie Brodno oraz Ostrzyckie, połączone krótkimi odcinkami rzeki, a także Lubowisko, Dąbrowskie i Patulskie, połączone prawym dopływem wpadającym do Jeziora Ostrzyckiego. Poniżej Jeziora Ostrzyckiego Radunia przepływa przez ostatnie na trasie Jezioro Trzebno. Drugą część stanowi bezjeziorowy środkowy i

dolny bieg. W wodach rzeki spotyka się ryby charakterystyczne dla rzek górskich: pstrągi i lipienie. W latach 1910-1937 zbudowano na Raduni osiem elektrowni wodnych o łącznej mocy 14 MW. Zarówno jeziora Kółka Raduńskiego (przez które przepływa) jak i sama rzeka doskonale nadaje się do uprawiania turystyki kajakowej. Pomiędzy miejscowością Kiełpino a elektrownią Rutki rzeka płynie w malowniczym Przełomie Babidolskim, gdzie utworzono rezerwat Jar Rzeki Raduni.

Największym walorem naturalnym samego Hopowa są lasy stanowiące ponad 65 % powierzchni tej miejscowości oraz charakterystyczna dla całego obszaru Szwajcarii Kaszubskiej urozmaicona rzeźba terenu. Liczne wały moren czołowych i dennych, zagłębienia i rynny wytopiskowe oraz położonego w pobliżu obszary sandrowe czynią ten obszar jednocześnie bardzo urozmaiconym a przez to atrakcyjnym dla turystów z zewnątrz. Zbiorowiska leśne tworzą tutaj zespoły buczyny niżowych - żyznej i kwaśnej (ubogiej) oraz niewielki płat rzadko występującej buczyny.

Jednocześnie bardzo ważny walor miejscowości stanowi specjalny obszar ochrony siedlisk położony w Hopowie, obejmujący śródleśny zbiornik wodny o długości ok. 250 i szerokości ok. 50 m. Ma on charakter dystroficznego jeziora o głębokości ok. 1,5 m, którego brzegi zajmuje trzymetrowej szerokości pas pła torfowcowego. Dystroficzne jezioro Hopowo, usytuowane w morenowym zagłębieniu terenu, stanowi jedno z największych i najbogatszych stanowisk strzebli błotnej na obszarze Pojezierza Kaszubskiego. Naturalny charakter i znaczne rozmiary zbiornika Hopowo czyni go jednym z najcenniejszych obiektów dla ochrony strzebli błotnej w Polsce.

Infrastrukturą łączącą posiadane walory naturalne są szlaki turystyczne przebiegające w okolicy Hopowa. Szczególnie cennym szlakiem turystycznym przebiegającym w okolicy miejscowości jest wytyczona w ostatnich latach trasa rowerowa „Kamienne Kręgi” i przebiegająca przez północną część gminy Somonino o długości 33 km. Trasa bierze swój początek w centrum Ostrzyc i przebiega przez najbardziej atrakcyjne obszary tej części gminy obejmując m.in.: murowaną świątynię w Goręczynie, Wąwóz Trątkownickiego, dworek w Wyczechowie. Główną atrakcją szlaku jest jednak cmentarzysko z okresu rzymskiego tzw. Kamienne Kręgi które archeolodzy wiążą z przybyłymi ze Skandynawii na przełomie er plemionami Gotów. Liczba kamieni i ich ustawienie miały dla Gotów znaczenie magiczne. Lud kaszubski wiązał z tymi kamiennymi pomnikami wiele legend i podań. Szlak zataczając pętlę wokół gminy kończy się również w Ostrzycach.

Drugim bardzo ważnym szlakiem turystycznym o znaczeniu regionalnym przebiegającym w sąsiedztwie Hopowa jest Szlak Wzgórz Szymbarskich – czarny znakowany szlak turystyczny wytyczony przez obszar powiatów kartuskiego i gdańskiego prowadzący z Sierakowic do Sopotu, (liczący ok. 122 km długości). Pieszy szlak Wzgórz Szymbarskich, oznaczony jest kolorem czarnym. Jest to jeden z najdłuższych szlaków regionu gdańskiego i jednocześnie jeden z tych, które wychodząc z Trójmiasta doprowadzają w centralną część wysoczyzny Pojezierza

Kaszubskiego. Długość całego szlaku to 120,3 km. Zaczyna się w Sopocie, poprowadzony jest m.in. przez takie miejscowości jak: Sławki, Rąty, szczyt Wieżyca, Szymbark, Potuły, Gołubie Zgorzałe, Łączyno, Mojusz i kończy się w Sierakowicach. Szlak dociera przede wszystkim do Wzgórz Szymbarskich, które ze swą kulminacją - Wieżycą są nie tylko najwyższym położonym miejscem na Pojezierzu Kaszubskim ale na całym Niżu Środkowoeuropejskim. Następnie szlak przecina krąg Jezior Raduńskich przechodząc na ich drugi brzeg Kaszubską Bramą i zmierza w Lasy Mirachowskie. Zwiedza ich mniej znaną, południową część kryjącą rezerwat: Kurze Grzędy i Jezioro Turzycowe a na koniec doprowadza do Sierakowic, dużej i zasobnej wsi gminnej.

IV.2. SFERA SPOŁECZNA

Rozwój sfery społecznej w Hopowie oparty jest o działalność następujących obiektów infrastrukturalnych oraz inicjatyw o charakterze nieinfrastrukturalnym:

- Jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej w Hopowie,
- Parafia rzymsko-katolicka p.w. Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny w Hopowie,
- "Poczta Polska" Urząd Pocztowy Hopowo - adres: 83-312 Hopowo 12,
- Dom mieszkalny Walkusza oraz budynek kuźni,
- Kaszubski Zespół Folklorystyczny „Hopowanie”,
- Zespół Folklorystyczny „Mali Hopowanie”.

Jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej w Hopowie – jednostka posiadająca typ S2 powstała w 1913 roku z inicjatywy miejscowego nauczyciela Maksa Zinca. OSP Hopowo jest tym samym najstarszą strażacką jednostką w gminie Somonino. W 1923 roku strażacy wybudowali pierwszą drewnianą remizę w której przechowywali ręczną sikawkę. Po zakończeniu II wojny światowej mieszkańcy reaktywowali jednostkę. W 1949 roku ze składek mieszkańców został zakupiony pierwszy samochód marki Dodge, który przystosowano do celów prowadzenia akcji ratowniczo – gaśniczych. W 1964 roku w czynie społecznym strażacy wspólnie z mieszkańcami wybudowali strażnicę, którą rozbudowano i zmodernizowano w latach 1992 – 1993, 1998 – 1999. Aktualnie OSP zrzesza ogółem 52 członków, w tym 35 czynnych, 14 wspierających, 4 honorowych oraz 16 chłopców z MDP. Bazę techniczną OSP stanowi strażnica, samochód gaśniczy marki Star 266, ford Transit, dwie pompy PO-5, pompa pływająca, sprzęt hydrauliczny, agregat prądotwórczy, pilarka do drewna, piła do betonu, zestaw ratowniczy, deska ratownicza.

OSP w Hopowie wzięło w 2008 roku udział w projekcie „Wioska internetowa – kształcenie na odległość na terenach wiejskich”. Głównym założeniem projektu było wsparcie wiejskich społeczności lokalnych poprzez zwiększanie dostępu do edukacji oraz promowanie na terenach wiejskich idei kształcenia przez całe życie. Z usług uruchomionych Centrów Kształcenia może korzystać każda osoba zamieszkująca teren wiejski, zainteresowana uzupełnianiem i poszerzaniem swojej wiedzy, podnoszeniem swoich kompetencji czy zdobywaniem nowych kwalifikacji. Dzięki temu funkcjonuje w Hopowie specjalna salka komputerowa od 2008 roku. W jej ramach jest dostępnych pięć komputerów, dwa laptopy, projektor. Komputery są podłączone do Internetu. Ze sprzętu mogą korzystać wszyscy mieszkańcy Sołectwa Hopowo. Salka jest otwarta w godzinach popołudniowych w poniedziałki, środy, piątki i niedziele.

Parafia rzymsko-katolicka p.w. Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny w Hopowie - Ewangelicka gmina Wikariuszowska powstała 1 czerwca 1895r. i trwała do 30 września 1902r. Istniała krótko ale położyła mocne fundamenty pod samodzielną Ewangelicką Gminę Kościelną. Wybudowała kościółek, pastorówkę, zaplecze gospodarcze i wykupiła ziemię pod przyszły kościół.

Samodzielna Ewangelicka Gmina Kościelna powstała 1 października 1902r. i trwała do 1945r., do zakończenia II wojny światowej. Gmina ta została utworzona z części, które poprzednio należały do Gmin Kościelnych: Kartuz, Przyjaźń i Szymbark. W roku 1911 wmurowano kamień węgielny pod nowy kościół. Dnia 23 kwietnia 1913r. Gmina uroczystie pożegnała kościółek drewniany i procesyjnie przeszła do nowego kościoła, żeby go poświęcić i przeznaczyć na wszelkie nabożeństwa.

Rys 5. Kościół Parafii Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny w Hopowie.

<http://parafia.hopowo.pl/>

Po II wojnie światowej już dnia 6 maja 1945r. na prośbę starosty powiatowego M. Nowaka, proboszcz goręczyński ks. Antoni Priss, przejął zbór poewangelicki i wstępnie go poświęcił. Po odbudowie zniszczeń wojennych w Goręczynie, 30 maja 1948r, w niedzielę, w oktawie Bożego Ciała, nastąpiło uroczyste poświęcenie kościoła poewangelickiego na świątynię katolicką p.w. Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny, przez proboszcza Goręczyna ks. Antoniego Prissa. Kościół w Hopowie stał się filią Goręczyna. Od tego czasu co dwa tygodnie odprawiały się nabożeństwa, później co tydzień w niedziele, środy i pierwsze piątki miesiąca. Dnia 13 czerwca 1972r. Wojewódzka Rada Narodowa w Gdańsku wyraziła zgodę na utworzenie cmentarza wyznaniowego w Hopowie o pow. 0,25 ha. Rok 1975 rozpoczął się bardzo pomyślnie dla kościoła w Hopowie. Delegacja z Hopowa, po spotkaniu z Kierownikiem Wydziału ds. Wyznań - Janem Szewczykiem, otrzymała ustne przyrzeczenie, że w Hopowie powstanie samodzielna parafia. Po wysłaniu prośby Kurii Biskupiej Chełmińskiej i zgody proboszcza Goręczyńskiego na podział parafii. Wojewoda Gdański wyraził zgodę na utworzenie samodzielnej parafii w Hopowie, a Ordynariusz Chełmiński mógł wydać dekret erygujący nową parafię w Hopowie z datą 4 lutego 1975r. Administratorem nowoutworzonej parafii w Hopowie został ks. Bogusław Rumiński, dotychczasowy wikariusz-expozyt w Hopowie. Po kupieniu działki od Barbary Arndt, wczesną wiosną 1976r. rozpoczęła się

budowa. Po przeszło dwóch latach budowy, plebania nadawała się do zamieszkania. Aktu poświęcenia plebanii, dokonał przy okazji wizytacji pasterskiej, ks. Bp. Zygfryd Kowalski Sufragan Chełmiński.

Dom mieszkalny Walkusza oraz budynek kuźni - obiekt jest wpisany do rejestru zabytków województwa gdańskiego 1 marca 1995 roku. Dom ten ukończony w 1879 roku stanowi jeden z nielicznych dobrze zachowanych przykładów kaszubskiego budownictwa ludowego. Budynek kuźni zbudowany został w 1927 roku. Kuźnia ta jest przykładem obiektu przemysłowego, który świadczy o poziomie materialnym wsi.

Kaszubski Zespół Folklorystyczny „Hopowanie” – Zespół powstał 27 stycznia 1984 roku z inicjatywy ówczesnej dyrektorki GOK w Somoninie. W krótkim czasie z mieszkańców Hopowa udało się stworzyć sporą grupę osób biorących aktywny udział w zajęciach Zespołu. W początkowym okresie działalności choreografem Zespołu była jego założycielka – Maria Brusznicka a z czasem grupa doczekała się profesjonalnych konsultantów. W tym okresie Zespół Hopowanie poza sukcesami odnoszonymi w skali lokalnej zaczął także brać udział w wyjazdach zagranicznych i stał się wizytówką kulturalną gminy oraz ambasadorem kultury kaszubskiej za granicą. Od 1991 roku opiekę nad Zespołem przejął Gminny Ośrodek Kultury w Somoninie. Obecnie Zespół liczy 26 członków, w tym 4 osoby tworzące kapelę oraz 8 par tanecznych.

Zespół Folklorystyczny „Mali Hopowanie” - Zespół Folklorystyczny im. Jana Włásniewskiego " Mali Hopowanie" powstał w 2004 roku. Działa do dziś przy Gminnym Ośrodku Kultury w Somoninie. Siedzibą zespołu jest Szkoła Podstawowa w Egiertowie. Zespół liczy od 35-40 uczniów -klas III i IV Szkoły Podstawowej w Egiertowie i kilku uczniów Gimnazjum Publicznego w Somoninie. Pierwszym etnochoreografem był nieżyjący już Jan Włásniewski. Obecnie kierownikiem zespołu jest Katarzyna Patoka, kierownikiem muzycznym Józef Stachnik a choreografem Żywilla Okła. Zespół występuje w stylizowanych strojach wzorowanych na strojach Kaszubskich z końca XVIII w. Tańczy i śpiewa dwa programy-" Z Kaszubskich stron" oraz " Z Kaszebów rodem". Do tej pory zespół był dwa razy za granicą- w Danii na Dniach Polski, oraz w Słowacji na zaproszenie Centrum Kultury z Nowej Spiskiej Wsi. Występuje na naszych imprezach gminnych, oraz w wielu miejscowościach na Kaszubach, a ostatnio gościł z występami w partnerskiej Gminie Nowa Ruda.

IV.3. OPIS I CHARAKTERYSTYKA OBSZARÓW O SZCZEGÓLNYM ZNACZENIU DLA ZASPOKOJENIA POTRZEB MIESZKAŃCÓW.

Obecnie ukształtowanie się obszarów o szczególnym znaczeniu dla zaspokajania potrzeb mieszkańców wsi wynika wprost z przesłanek historycznych i zachowanej w znacznym stopniu pierwotnej formy zabudowy wsi. Na strukturę zabytkową miejscowości składa się licznie reprezentowana zabudowa zagrodowa z domem mieszkalnym usytuowanym przy ulicy (kalenicą równolegle do drogi) i budynkami gospodarczymi (przeważnie 2-3 okalającymi podwórze). Strukturę wsi uzupełnia kościół wraz ze starą plebanią usytuowany przy drodze do majątku Wyczechowo i jego przysiółku Nowy Dwór. Jednocześnie ważnym elementem w tym zakresie jest fakt, że miejscowość Hopowo to wieś pohutnicza stanowiąca zespół ruralistyczny o wybitnych wartościach historycznych i wysokich walorach krajobrazowych. Układ przestrzenny wsi wywodzi się z charakteru wsi wielodrożnej charakterystycznego dla wsi pokutniczych gdzie zabudowa koncentrowana była wokół placu z dużym stawem w centrum wsi i wzdłuż dróg dojazdowych zwłaszcza z Egiertowa i z majątku Wyczechowo.

Na podstawie przedstawionej charakterystyki należy wskazać, że obecnie rolę centrum wsi mającego szczególne znaczenie dla zaspokojenia potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców stanowią tereny zlokalizowane w historycznym centrum geometrycznym w formie placu wokół którego pierwotnie koncentrowała się zabudowa budynków mieszkalnych. Jednocześnie ważnym elementem struktury przestrzennej Hopowa jest Kościół oraz tereny zlokalizowane w bezpośrednim sąsiedztwie Kościoła. Obszary te będą również w przyszłości stanowiły główne osie skupiające życie społeczne, kulturalne i rekreacyjne wsi. W tym celu tereny te wymagają jednak poniesienia szeregu nakładów inwestycyjnych przede wszystkim w zakresie poprawy stanu i jakości infrastruktury społecznej ogólnodostępnej dla mieszkańców i turystów.

IV.4. GOSPODARKA

Rozwój gospodarki na terenie miejscowości Hopowo jest oparty przede wszystkim o rozwój rolnictwa oraz postępujący rozwój usług dla ludności oraz handlu związanego z drogą krajową nr 20 przebiegająca przez tę miejscowość. Jednocześnie należy wskazać, że strukturę gospodarowania na tym terenie w dużej mierze determinują opisane powyżej warunki naturalne – z jednej strony bardzo duży udział lasów w powierzchni miejscowości stanowiących walor naturalny dla rozwoju turystyki a z drugiej – warunki orograficzne i klimatyczne ograniczające prowadzenie działalności rolniczej.

W zakresie rozwoju rolnictwa – będącego wciąż dominującym kierunkiem rozwoju gospodarki Hopowa - uwarunkowany jest on przede wszystkim jakością tutejszych gruntów pod kątem gospodarowania która wskazuje, że na obszarze Hopowa istnieją słabe i bardzo słabe

warunki do rozwoju rolnictwa. W chwili obecnej wśród użytków rolnych (poza lasami które dominują w powierzchni Hopowa) zdecydowanie dominują słabe gleby klas IV i V które ogółem stanowią niewiele ponad 25 % powierzchni gruntów na terenie miejscowości. Grunty klasy III zajmują zaledwie 0,54 ha w Hopowie – brak jest natomiast w miejscowości zupełnie gruntów klasy I i II – czyli najlepszych ziem pod uprawę roli. Taka struktura decyduje o relatywnie słabych warunkach glebowych dla rozwoju rolnictwa w Hopowie które z racji tego może się opierać głównie na uprawie niewymagających zbóż i roślin okopowych oraz produkcji zwierzęcej.

Tab 4. Struktura jakości gruntów według klas gleb w ha w Hopowie.

L.P.	Klasa	Powierzchnia ha	% powierzchni
1.	I	0,00	0,00
2.	II	0,00	0,00
3.	III	0,54	0,06
4.	IV	115,0312	13,60
5.	V	104,6054	12,37
6.	VI	40,6076	4,80
7.	Pozostałe	585,0676	69,17
8.	Razem	845,8518	100,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy.

W zakresie struktury rozwoju rolnictwa należy skazać, że obecnie w miejscowości działalność rolniczą prowadzą 52 gospodarstwa rolne. Wśród nich jak wskazuje struktura wielkościowa dominują zdecydowanie gospodarstwa najmniejsze o wielkości do 10 ha użytków rolnych które stanowią w sumie 94,22 % wszystkich gospodarstw w Hopowie. Wśród tej grupy najliczniejsze są natomiast gospodarstwa o wielkości od 2 do 6 ha których na terenie Hopowa istnieje 24 szt. co stanowi 46,15 % wszystkich gospodarstw rolnych. Należy przy tym wskazać, że w Hopowie znajdują się jedynie 3 gospodarstwa o powierzchni pow. 10 ha. Struktura ta wskazuje, na znaczne rozproszenie gospodarstw rolnych w miejscowości i ich typowo rodzinny, samozaopatrzeniowy charakter przy braku gospodarstw typowo towarowych.

Tab 5. Struktura wielkościowa gospodarstw rolnych w Hopowie.

L.P.	Wielkość gospodarstwa w ha	Liczba gospodarstw	% gospodarstw
1.	poniżej 1	7	13,46
2.	1-2ha	8	15,38
3.	2-6 ha	24	46,15
4.	6-10 ha	10	19,23
5.	10-15 ha	1	1,92
6.	15-20 ha	1	1,92
7.	20-30 ha	1	1,92

Razem	52	100,00
-------	----	--------

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy.

Według danych Urzędu Gminy w Somoninie w 2009 roku w miejscowości Hopowo było zarejestrowanych w sumie 26 podmiotów gospodarczych co stanowiło 4,3 % wszystkich przedsiębiorstw zarejestrowanych w całej gminie Somonino. Na tej podstawie należy wskazać, że wskaźnik rozwoju przedsiębiorczości w Hopowie wyniósł w tym okresie 60,74 podmiotów przypadających na 1000 mieszkańców. Dane te świadczą o relatywnie niższym poziomie rozwoju przedsiębiorczości w Hopowie w porównaniu ze średnią wartością dla całej gminy w której w tym samym czasie wskaźnik ten wahał się na poziomie 82,84 podmiotów/1000 mieszkańców. W strukturze istniejących podmiotów gospodarczych w zakresie rodzaju prowadzonych przez nich działalności dominują zdecydowanie podmioty działające w branży usługowej i handlowej. Najwięcej firm w Hopowie prowadzi działalność w zakresie usług budowlanych – 8 podmiotów tj. 30,77 % wszystkich istniejących oraz w zakresie działalności handlowo – usługowej związanej z prowadzeniem sklepów ogólnospożywczych i przemysłowych - które stanowią z kolei 26,92 % wszystkich podmiotów działających na terenie Hopowa.

W strukturze własnościowej zdecydowanie dominują natomiast osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą oraz firmy najmniejsze należące do grupy mikroprzedsiębiorstw.

Tab 6. Struktura działalności gospodarczej w Hopowie.

L.p.	Rodzaj działalności	Liczba	%
1.	Usługi budowlane	8	30,77
2.	Handlowo – usługowe (sklepy ogólnospożywcze i przemysłowe)	7	26,92
3.	Transport drogowy	2	7,69
4.	Produkcja statków oraz działalność usługowa w zakresie naprawy i konstrukcji statków	2	7,69
5.	Produkcja mebli	2	7,69
6.	Usługi - fryzjerstwo	4	15,38
7.	Usługi – produkcja wyrobów tartacznych	1	3,85
Razem:		26	100,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy.

IV.5. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Miejscowość Hopowo charakteryzuje się bardzo dobrym położeniem komunikacyjnym leżąc wzdłuż głównej trasy komunikacyjnej regionu – drogi krajowej nr 20 łączącej Trójmiasto z zachodnią częścią kraju przez Kościerzynę. Z tego względu Hopowo posiada dobre połączenie komunikacyjne z największymi centrami miejskimi w regionie oraz poprzez drogę gminną z centrum gminy – miejscowością Somonino. W ujęciu ilościowym obecnie w Hopowie istnieje 11 km dróg publicznych z czego 2 km drogi krajowej nr 20, 3 km dróg gminnych oraz 6 km dróg

zewnątrznych. Sytuacja ta nie ma swojego odwzorowania w jakości istniejących dróg gminnych biegnących przez Hopowo które wymagają przebudowy, poprawy jakości nawierzchni oraz poprawy stopnia bezpieczeństwa poprzez budowę chodników oraz oświetlenia dróg i ich otoczenia.

Lokalizacja Hopowa wzdłuż ważnego szlaku komunikacyjnego – drogi krajowej nr 20 skutkuje jednocześnie dobrym skomunikowaniem z regionem zarówno przez transport publiczny jak i prywatny. Dogodne położenie komunikacyjne i skomunikowanie z głównymi ciągami drogowymi regionu powoduje, że Hopowo są dobrze obsługiwane przez komunikację autobusową – tak publiczną PKS jak i prywatną. Obecnie przez Ostrzycę odbywają kursy autobusy 3 przewoźników:

- PKS Gdańsk SP. z o.o.,
- PKS w Bytowie S.A,
- PKS w Starogardzie Gdańskim.

W sumie w Hopowie do dyspozycji mieszkańców pozostaje 26 kursów komunikacji autobusowej łączącej miejscowość z Kościerzyną, Trójmiastem oraz innymi głównymi ośrodkami regionu:

- PKS Gdańsk SP. z o.o. – 6 kursów na linii Trójmiasto – Kościerzyna,
- PKS w Bytowie S.A. – 5 kursów na linii Trójmiasto – Bytów,
- PKS w Starogardzie Gdańskim – 15 kursów na linii Gdańsk – Kościerzyna.

Uzupełnieniem transportu drogowego jest w gminie Somonino transport kolejowy związany z linią kolejową Gdynia – Somonino – Kościerzyna. Mieszkańcy Ostrzyc Hopowa w ten sposób dostęp do tego środka transportu poprzez dworzec zlokalizowany w gminnej miejscowości Somonino. Obecnie kursuje tą trasą 8 połączeń osobowych.

Poziom wyposażenie miejscowości Hopowo w techniczną infrastrukturę sieciową pod względem ilościowym jest zbliżony do średniej dla całej gminy.

W przypadku zaopatrzenia w wodę obecnie w Hopowie istnieje stacja uzdatniania wody której jednak system uzdatniania i odmanganiania jest nieskuteczny i mało wydolny. W związku z powyższym wykonano nowy odwiert studzienny przy którym opracowana jest dokumentacja na wykonanie nowej stacji uzdatniania wody. Ponadto opracowywana jest dokumentacja na wykonanie kolejnego odwiertu studziennego. Nowa stacja będzie zaopatrywała w wodę mieszkańców miejscowości Hopowo, Borch i Wyczechowo. Obecny poziom zwodociągowania miejscowości sięga poziomu 99 % - na terenie Hopowa istnieje w tym zakresie 8,3 km sieci wodociągowej i 2,9 km przyłączy wodociągowych. W tym zakresie jak wskazują powyższe dane mimo dobrej sytuacji ilościowej system wodociągowy Hopowa wymaga natychmiastowej poprawy jakości wody dostarczanej dla mieszkańców oraz zapewnienie wydajności SUW dostosowanej do potrzeb mieszkańców Hopowa, Borch i Wyczechowa.

W zakresie systemu kanalizacyjnego miejscowość Hopowo wyposażona jest obecnie w części w sieć kanalizacji sanitarnej odprowadzającej ścieki do gminnej oczyszczalni ścieków w Sławkach. Obecnie długość sieci kanalizacyjnej w Hopowie sięga poziomu 4,4 km (oraz 0,6 km przyłączy kanalizacyjnych) – poziom skanalizowania miejscowości sięga w Hopowie jedynie 25 % mieszkańców wsi. Pozostała część mieszkańców korzysta w większości z indywidualnych szamb na ścieki. Tym samym należy wskazać, że istnieje pilna potrzeba w zakresie rozbudowy systemu kanalizacyjnego w Hopowie.

Na obszarze całej gminy Somonino nie funkcjonują zorganizowane systemy odprowadzania i oczyszczania ścieków opadowych. Wody deszczowe odprowadzane są powierzchniowo, a istniejące gdzieś tam fragmentaryczne odcinki kanałów deszczowych, odwadniają niewielkie powierzchnie terenów utwardzonych.

W zakresie zagospodarowania odpadów miejscowość Hopowo korzysta z gminnego systemu zagospodarowania odpadów komunalnych składającego się z wysypiska na terenie gminnego wysypiska odpadów stałych usytuowanego we wsi Kaplica. Całkowita powierzchnia wysypiska wynosi 8 063 m², użytkowa zaś 7 568 m². Wysypisko wykonano zgodnie z dokumentacją projektowo-techniczną, pozytywnie zaopiniowaną przez Państwowe Służby Ochrony Środowiska.

Na terenie Hopowa i całej gminy Somonino nie ma zorganizowanego systemu zaopatrzenia w ciepło. Źródła ciepła stanowią lokalne i indywidualne kotłownie w zdecydowanej większości opalane paliwami stałymi, w ok. 70% drewnem i odpadami przeróbki drewna.

Na obszarze całej gminy Somonino nie ma urządzeń zbiorowego zaopatrzenia w gaz. Występujące w tym zakresie potrzeby zaspokajane są poprzez wykorzystanie butlowego gazu płynnego. Planowane jest jednak w tym zakresie podłączenie gminy do sieci gazowej w miejscowości Kiełpino – gmina Kartuzy.

V. MOCNE I SŁABE STRONY.

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy stanu obecnego miejscowości Hopowo poniżej przedstawiono analizę SWOT przedstawiającą mocne strony (Strengths), słabe strony (Weaknesses), szanse (Opportunities), zagrożenia (Threats) pokazujące potencjał Hopowa i możliwości rozwoju tej miejscowości w najbliższej przyszłości.

Tab 7. Analiza SWOT dla miejscowości Hopowo.

Mocne strony	Słabe strony
▪ bardzo dobre położenie komunikacyjne wzdłuż drogi krajowej nr 20, ▪ bliskość i dobre połączenie komunikacyjne z centrami rozwoju w regionie tj. Trójmiastem,	▪ słaba jakość gleb pod względem ich rolniczego wykorzystania, ▪ dominacja gospodarstw najmniejszych do 10 ha użytków rolnych,

▪ Kościerzyną, Somoninem, atrakcyjne walory środowiska przyrodniczego, ▪ położenie w sąsiedztwie Kaszubskiego Parku Krajobrazowego, ▪ atrakcyjne walory środowiska kulturowego – dobrze zachowana historyczna struktura wsi, ▪ bliskość cennych obszarów chronionych, ▪ liczne szlaki turystyczne przebiegające w bezpośrednim sąsiedztwie Hopowa, ▪ korzystne położenie komunikacyjne, ▪ dobry dostęp do połączeń autobusowych i kolejowych łączących Hopowo z głównymi centrami regionu, ▪ dobre wyposażenie ilościowe w infrastrukturę wodociągową, ▪ korzystna struktura wiekowa mieszkańców miejscowości,	▪ relatywnie niski stopień wyposażenia w infrastrukturę techniczną, ▪ niski poziom rozwoju przedsiębiorczości, ▪ niska jakość istniejącej infrastruktury wodociągowej, ▪ niski poziom skanalizowania Hopowa, ▪ słaba jakość dróg gminnych,
Szanse	Zagrożenia
▪ bliskość aglomeracji Trójmiasta, ▪ możliwość wykorzystania funduszy UE na rozwój infrastruktury, przedsiębiorczości, zasobów ludzkich, ▪ udział w Programie Leader i możliwości finansowo – organizacyjne z niego wynikające,	▪ bezrobocie ukryte wśród mieszkańców zajmujących się rolnictwem, ▪ ubożenie społeczeństwa Hopowa,

VI. OPIS PLANOWANYCH ZADAŃ INWESTYCYJNYCH I PRZEDSIĘWZIĘĆ AKTYWIZUJĄCYCH SPOŁECZNOŚĆ LOKALNĄ W OKRESIE CO NAJMNIEJ 7 LAT OD DNIA PRZYJĘCIA PLANU ODNOWY MIEJSCOWOŚCI, W KOLEJNOŚCI WYNIKAJĄCEJ Z PRZYJĘTYCH PRIORYTETÓW ROZWOJU MIEJSCOWOŚCI Z PODANIEM SZACUNKOWYCH KOSZTÓW ICH REALIZACJI.

Odzwierciedleniem wniosków dotyczących stanu obecnego miejscowości Hopowo oraz perspektyw jej rozwoju na przyszłość jest pakiet projektów do realizacji zaplanowanych na lata 2010-2016. Przewidziane zadania pozwolą z jednej strony na wykorzystanie posiadanych walorów środowiskowych dla rozwoju społecznego i gospodarczego a jednocześnie przyczynią się do wyeliminowania lub ograniczenia obecnie zidentyfikowanych słabych stron oraz zagrożeń w rozwoju regionu.

Przedstawione poniżej zaplanowane projekty mają charakter przede wszystkim inwestycji infrastrukturalnych w zakresie infrastruktury społecznej i technicznej.

1. Budowa placu zabaw.

Przedmiotem projektu jest uporządkowanie terenu gminnego i w ramach tego budowa placu zabaw dla najmłodszych. Tereny do zagospodarowania są doskonałym miejscem z przeznaczeniem na cele rekreacyjne dla najmłodszych. Przedmiotowa inwestycja polega na robotach przygotowawczych ziemnych oraz montażu urządzeń zabawowych na zabetonowanych kotwach systemowych. Na placu znajdują się między innymi ławki z oparciem, ławki młodzieżowe, huśtawki, zestaw zabawowy Urwis, sprężynowce i kosze na śmieci.

Urządzenie tego miejsca wpłynie pozytywnie na wizerunek miejscowości i jednocześnie przyczyni się do stworzenia oferty rekreacyjnej dla mieszkańców a tym samym przyczyni się poprawy jakości ich życia.

- Wartość inwestycji (wartość prac budowlanych) ok : 50.000 zł
- Termin realizacji: 2011 r.

2. Wykonanie chodnika od drogi krajowej do kościoła

Projekt przewiduje wyposażenie ciągu komunikacyjnego łączącego drogę krajową z Kościołem w nowy chodnik dla osób pieszych. Celem realizacji inwestycji jest przede wszystkim poprawa bezpieczeństwa i komfortu poruszania się osób pieszych w miejscowości a jego głównym efektem będzie obniżenie liczby wypadków i kolizji drogowych.

- Wartość inwestycji: 150.000 zł
- Termin realizacji: 2011 r.

3. Budowa stacji uzdatniania wody wraz z rozbudową sieci kanalizacyjnej

Projekt polega na budowie stacji uzdatniania wody oraz rozbudowie istniejącej sieci kanalizacyjnej.

Celem przedsięwzięcia jest zapewnienie mieszkańcom ciągłości w dostawach wody o odpowiedniej jakości, spełniającej wymagania stawiane przez normy prawa polskiego i Unii Europejskiej a jednocześnie poprawa stanu środowiska naturalnego w Hopowie i poprawa warunków bytowych mieszkańców. Dzięki inwestycji nastąpi m.in.:

- poprawa warunków bytowych mieszkańców,
- poprawa stanu środowiska naturalnego,
- ochrona posiadanych walorów turystycznych.

- Wartość projektu: 2.000.000 zł
- Termin realizacji: lata 2012 - 2014

4. Remont dróg wewnętrznych sołectwa Hopowo.

W ramach projektu wykonane zostaną prace remontowe na odcinkach dróg wewnętrznych sołectwa Hopowo. Obecnie istniejąca infrastruktura drogowa jest w złym stanie i wymaga poniesienia odpowiednich nakładów inwestycyjnych w celu poprawy bezpieczeństwa ruchu zarówno dla pojazdów mechanicznych jak i osób pieszych. Rezultatami realizacji projektu będą przede wszystkim:

- skrócenie czasu poruszania się po drogach,
- obniżenie liczby wypadków,
- zmniejszenie zanieczyszczenia środowiska naturalnego.

- Wartość inwestycji: 2.000.000 zł
- Termin realizacji: lata 2014 - 2016

Zbiorcze zestawienie planowanych inwestycji w miejscowości Hopowo przedstawia poniższa tabela:

Tab 8. Zestawienie planowanych inwestycji na lata 2009-2016

Lp.	Nazwa zadania	Koszt w zł
1	Budowa placu zabaw	50.000,00
2	Wykonanie chodnika od drogi krajowej do kościoła	150.000,00
3	Budowa stacji uzdatniania wody wraz z rozbudową sieci kanalizacyjnej	2.000.000,00
4	Remont dróg wewnętrznych sołectwa Hopowo	2.000.000,00
	Łącznie	4.200.000,00

Tab 9. Źródła finansowania zaplanowanych do realizacji przedsięwzięć

L.P.	Nazwa zadania	Koszt całkowity PLN	Wkład własny	Struktura finansowania		Finansowanie		
				Wkład własny	Opis	Własne		Środki zewnętrzne %
						PLN	%	
1.	Budowa placu zabaw	50 000,00	X	X	Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego na lata 2007 – 2013; Działanie 9.3	7 500	15	85
2.	Wykonanie chodnika od drogi krajowej do kościoła	150 000,00	X	X	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007 – 2013 – Oś 3 – Działanie „Odnowa i rozwój wsi”	37 500	25	75
3.	Budowa stacji uzdatniania wody wraz z rozbudową sieci kanalizacyjnej	2 000 000,00	X	X	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007 – 2013 – Oś 3 – Działanie „Podstawowe usługi dla ludności i ”	500 000	25	75
4.	Remont dróg wewnętrznych sołectwa Hopowo	2 000 000,00	X	-	-	2 000 000	100	-

Tab 10. Zestawienie zaplanowanych inwestycji wg terminu ich realizacji

Lp.	Nazwa zadania	Termin realizacji
1	Budowa placu zabaw	2011
2	Wykonanie chodnika od drogi krajowej do kościoła	2011
3	Budowa stacji uzdatniania wody wraz z rozbudową sieci kanalizacyjnej	2012 – 2014
4	Remont dróg wewnętrznych sołectwa Hopowo	2014 - 2016

Tab 11. Harmonogram Gantta dla planowanych przedsięwzięć

Lp.	Nazwa zadania	Rok							
		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
1	Budowa placu zabaw								
2	Wykonanie chodnika od drogi krajowej do kościoła								
3	Budowa stacji uzdatniania wody wraz z rozbudową sieci kanalizacyjnej								
4	Remont dróg wewnętrznych sołectwa Hopowo								

VII. POŁĄCZENIE Z INNYMI PROGRAMAMI.

Nawiązując do założeń przedmiotowego dokumentu należy wskazać, że są one w pełni komplementarne do zapisów dokumentów strategicznych o charakterze tak lokalnym jak i regionalnym.

Dotyczy to tak dokumentów o charakterze strategii samej gminy Somonino tzn. Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Somonino oraz Strategii Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Gminy Somonino jak i planów i strategii regionalnych. W tym drugim kontekście należy przede wszystkim zaznaczyć komplementarność powyższego Planu z zapisami Zintegrowanej Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich opracowanej w ramach Pilotażowego Programu Leader + dla 8 gmin Szwajcarii Kaszubskiej (w tym gminy Somonino) oraz Programu Organizacji i Rozwoju Turystyki Kaszubski Pierścień – będącej strategią rozwoju turystyki dla obszaru Kaszub Jeziornych.

VIII. SPIS TABEL.

- Tab 1. Charakterystyka demograficzna gminy Somonino na tle powiatu kartuskiego w 2007 roku.
Tab 2. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze Regon wg sektorów własnościowych w 2008 roku.
Tab 3. Struktura użytkowania gruntów w miejscowości Hopowo w ha w 2008 roku.
Tab 5. Struktura wielkościowa gospodarstw rolnych w Hopowie.
Tab 4. Struktura jakości gruntów według klas gleb w ha w Hopowie.
Tab 6. Struktura działalności gospodarczej w Hopowie.
Tab 7. Analiza SWOT dla miejscowości Hopowo.
Tab 8. Zestawienie planowanych inwestycji na lata 2009-2016
Tab 9. Źródła finansowania zaplanowanych do realizacji przedsięwzięć
Tab 10. Zestawienie zaplanowanych inwestycji wg terminu ich realizacji
Tab 11. Harmonogram Gantta dla planowanych przedsięwzięć

IX. SPIS RYSUNKÓW.

- Rys 1. Położenie administracyjne gminy Somonino w województwie.
- Rys 2. Położenie miejscowości Hopowo w regionie.
- Rys 3. Struktura użytkowania gruntów w Hopowie na tle całej gminy.
- Rys 4. Struktura wieku ludności Hopowa na tle gminy Somonino w 2009 roku.
- Rys 5. Kościół Parafii Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny w Hopowie.